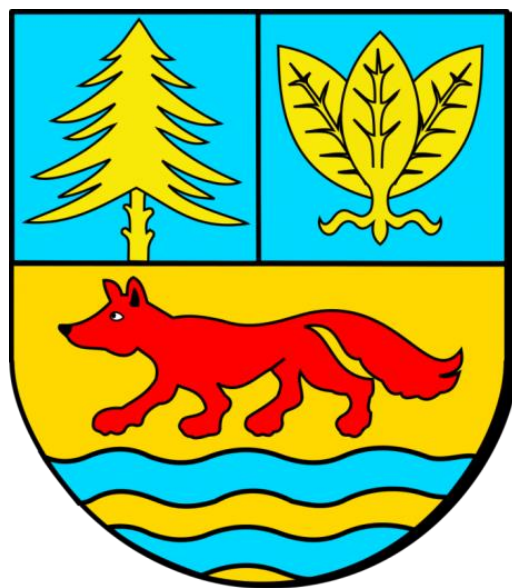


# Gminny Program Rewitalizacji

## Gminy Grudziądz

### na lata 2017-2023



Luty 2017 r.

**Zamawiający:** **Gmina Grudziądz**  
ul Wybickiego 38  
86-300 Grudziądz

**Wykonawca:** **Zespół do spraw Gminnego Programu Rewitalizacji**

**Dorfin Grant Thornton Frąckowiak sp. z o.o. sp. k.**

Zespół w składzie:

- Jacek Błażejowski
- Maria Murawska
- Jolanta Wojciechowska
- Barbara Kaczor
- Monika Jasieniecka

ul. Głowackiego 20

87-100 Toruń

T +48 56 657 55 91

F +48 56 475 45 47

[www.GrantThornton.pl](http://www.GrantThornton.pl)

Member of Grant Thornton International Ltd



**Grant Thornton**

An instinct for growth™

## Spis treści

Wstęp.....	5
Rozdział 1. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	10
1.1. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami krajowymi.....	12
1.2. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami regionalnymi.....	14
1.3. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami lokalnymi.....	16
Rozdział 2. Uproszczona diagnoza Gminy Grudziądz.....	17
Rozdział 3. Obszar zdegradowany gminy.....	27
3.1. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej.....	30
3.1.1. Sołectwa położone w północnej części gminy.....	30
3.1.2. Sołectwa położone w środkowej części gminy (na wschód i południowy wschód od Grudziądza).....	33
3.1.3. Sołectwa położone w południowo-zachodniej części gminy (na południe i południowy zachód od Grudziądza).....	38
Podsumowanie analizy wskaźnikowej w sferze społecznej.....	41
1.2. Analiza sołectw, w których zidentyfikowano problemy społeczne pod kątem występowania w nich przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach.....	42
Podsumowanie analizy sołectw pod kątem występowania w nich przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach.....	45
Rozdział 4. Obszar rewitalizacji gminy.....	47
4.1. Powierzchnia i ludność obszaru rewitalizacji.....	48
4.2. Cele rewitalizacji.....	50
Rozdział 5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji.....	52
5.1. Podobszar 1: Wielki Welcz.....	53
5.2. Podobszar 2: Dusocin.....	59
5.1. Podobszar 3: Turznice.....	67
5.2. Podobszar 4: Mały Rudnik.....	73
5.3. Kluczowe zjawiska negatywne i lokalne potencjały zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji.....	79
Rozdział 6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	81
Rozdział 7. Cele rewitalizacji i kierunki działań.....	83
Rozdział 8. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	86
Rozdział 9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.....	104
Rozdział 10. Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji.....	111
Rozdział 11. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji.....	120
Rozdział 12. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	126
Rozdział 13. System monitoringu, oceny skuteczności działań i system wprowadzania zmian.....	133
Rozdział 14. Wykaz niezbędnych zmian, ocen i opinii.....	136
Załączniki.....	141
Spis tabel.....	151

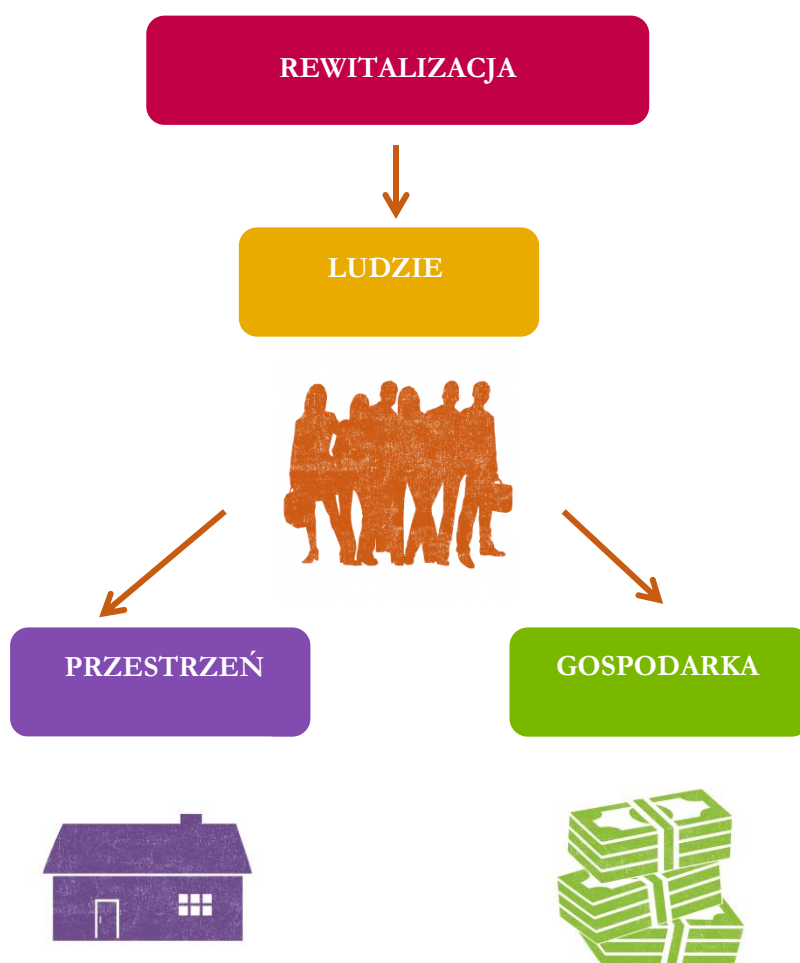
Spis wykresów.....	152
Spis zdjęć .....	152
Spis schematów.....	154
Spis map.....	154

**Wstęp**

**Rewitalizacja**, czyli proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony jest na podstawie **programu rewitalizacji**. Jest to wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, infrastrukturalnej, którego celem jest wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego. Program jest podstawą do ubiegania się o środki na rewitalizację, m. in. z funduszy unijnych. Taką funkcję spełnia niniejszy Gminny Program Rewitalizacji Gminy Grudziądz.

Ramy prawne dla rewitalizacji w Polsce wyznacza ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku. Określa ona zasady oraz tryb przygotowania, koordynowania i tworzenia warunków do prowadzenia i oceny rewitalizacji. Zapisy ustawy porządkują dzisiejsze pojmowanie rewitalizacji rozumianej jako przedsięwzięcie całościowe, łączące działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany.

**Schemat 1. Proces rewitalizacji**



Źródło: Opracowanie własne.

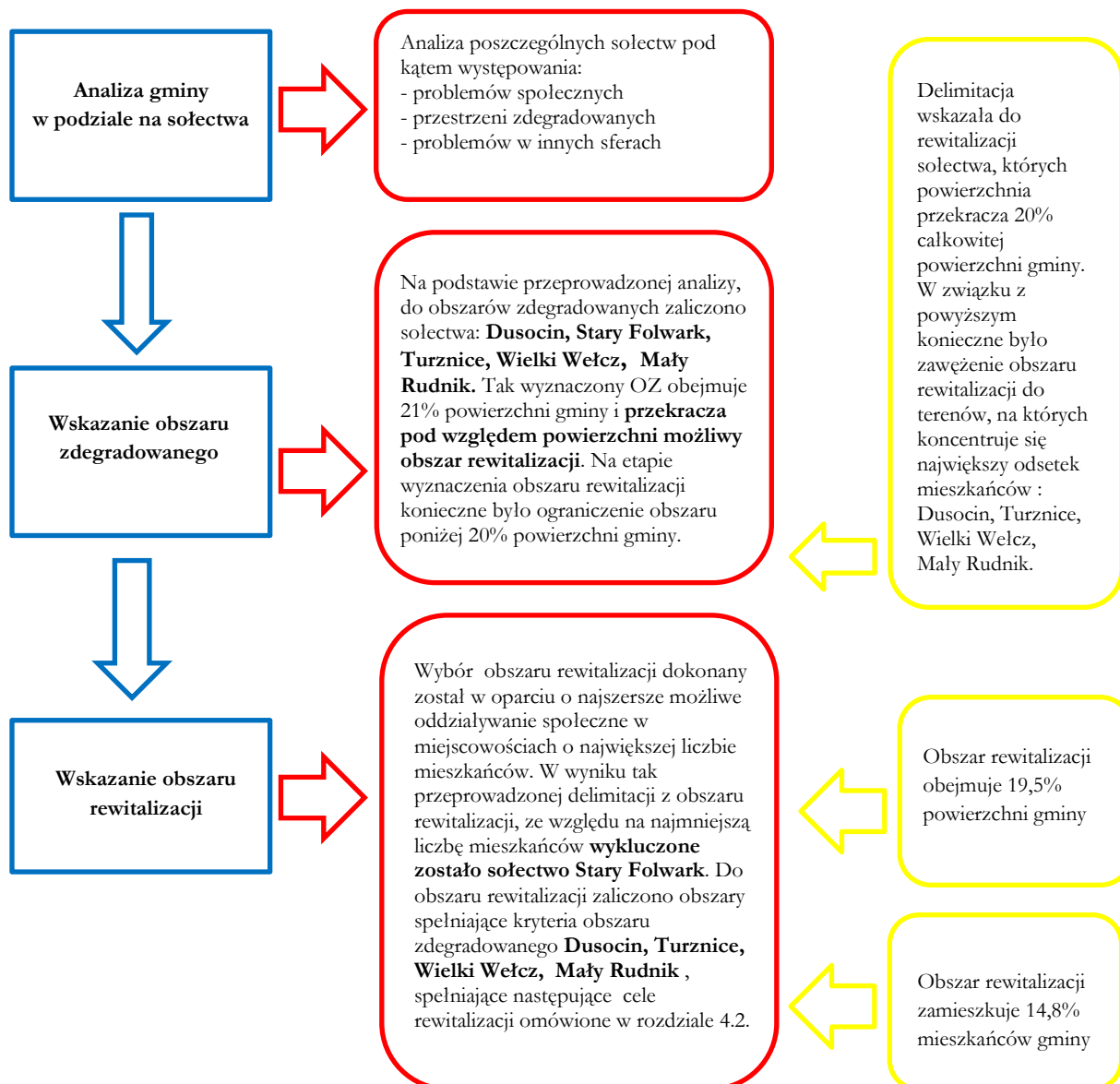
W perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020<sup>1</sup> rewitalizacja będzie dotyczyć zarówno **terenów miejskich, jak i wiejskich**. Głównym jej celem powinno być trwale podniesienie

<sup>1</sup>Perspektywy finansowe (ramy finansowe) to wieloletnie plany finansowe UE, które mają na celu zapewnienie dokonywania wydatków Unii w sposób usystematyzowany i w granicach jej zasobów własnych. Ramy ustala się na okres co najmniej pięciu lat. Roczny budżet Unii musi być zgodny z wieloletnimi ramami finansowymi. Kategorie wydatków odpowiadają głównym sektorom działalności Unii. Proces realizacji i rozliczenia wydatków z perspektywy 2014-2020 zakończy się ostatecznie w 2023 r.

**jakości życia** na obszarze zdegradowanym. Kierunki działań rewitalizacyjnych wyznacza Krajowa Polityka Miejska 2023, która wskazuje, że w obecnym okresie programowania 2014-2020 rewitalizacja nie może być postrzegana, tak jak do tej pory, jedynie jako remont, modernizacja czy odbudowa. Powinna ona **łączyć działania** w sposób kompleksowy tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego, związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem.

Istotne jest, aby **projekty społeczne stanowiły punkt wyjścia i były nieodłącznym elementem procesów rewitalizacyjnych**. W obecnej perspektywie finansowej nie dopuszcza się realizacji tylko i wyłącznie wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji. Projekty te będą mogły zostać zrealizowane w ramach szerszej koncepcji, uzupełniająco do działań społecznych tzw. „miękkich”. Istotnym elementem procesu rewitalizacji jest **partycypacja społeczna**, obejmująca przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, poprzez których rozumie się mieszkańców gminy, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe i jednostki samorządu terytorialnego.

**Schemat 2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze gminy Grudziądz**



Źródło: Opracowanie własne.

Prowadzenie procesu rewitalizacji wiąże się z koniecznością wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji. Sposób wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w Gminie Grudziądz przedstawia powyższy schemat. Wskazany obszar został wyznaczony Uchwałą nr XV/228/2016 Rady Gminy Grudziądz z dnia 4 lipca 2016 w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Niniejsza uchwała jako akt prawa miejscowego została opublikowana w dniu 8 lipca 2016 r. w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. 2016 poz. 2464).

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy do obszarów zdegradowanych w Gminie Grudziądz zaliczono sołectwa: **Dusocin, Stary Folwark, Turznice, Wielki Wełcz, Mały Rudnik**. W rozumieniu ustawy o rewitalizacji **obszarem zdegradowanym** jest obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym. Ponadto występuje na nim co najmniej jedno z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Tak wyznaczony obszar zdegradowany obejmuje w Gminie Grudziądz 21% powierzchni gminy i **przekracza pod względem powierzchni określony w ustawie o rewitalizacji, możliwy obszar rewitalizacji (20% powierzchni gminy)**. Na etapie wyznaczenia obszaru rewitalizacji konieczne jest więc ograniczenie obszaru poniżej 20% powierzchni gminy.

**Obszar rewitalizacji** wyznacza się jako całość lub część obszaru zdegradowanego i opracowuje dla niego gminny program rewitalizacji. Wybór obszaru rewitalizacji w Gminie Grudziądz dokonany został w oparciu o najszersze możliwe oddziaływanie społeczne w miejscowościach o największej liczbie mieszkańców. W wyniku tak przeprowadzonej delimitacji z obszaru rewitalizacji, ze względu na najmniejszą liczbę mieszkańców, wykluczone zostało sołectwo Stary Folwark. Wyznaczony do rewitalizacji obszar gminy to sołectwa **Dusocin, Turznice, Wielki Wełcz oraz Mały Rudnik**.

Przeprowadzenie dokładnej analizy sytuacji społeczno-gospodarczej wyznaczonych obszarów pozwoliło na zdiagnozowanie problemów i potencjałów występujących na poszczególnych obszarach. Umożliwiło to określenie kierunków rozwoju na najbliższe lata i zaplanowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które pozwolą na osiągnięcie postawionych celów. Gmina planuje prowadzenie działań rewitalizacyjnych i chce pozyskać na ten cel środki unijne.

W związku z tym został opracowany niniejszy dokument, zawierający i określający w szczególności: szczegółową diagnozę obszaru zdegradowanego, cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz szacunkowe ramy finansowe programu rewitalizacji.

Prace nad programem były prowadzone w ścisłej współpracy z interesariuszami rewitalizacji tj. przede wszystkim lokalną społecznością, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami. Konsultacje społeczne nie tylko towarzyszyły procesowi wyznaczenia obszaru rewitalizacji i przygotowaniu programu, ale też były jednym z elementów współtworzących program. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Grudziądz na lata 2016-2023 został więc wypracowany we współpracy z lokalną społecznością zarówno na etapie diagnozowania, jak i opracowywania dokumentu.

Ujmuje on działania w sposób kompleksowy, tj. planuje realizację przedsięwzięć współfinansowanych z różnych środków (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz innych środków publicznych i prywatnych), tym samym nie pomija aspektu społecznego oraz gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego.



Program zawiera propozycje z różnorodnych działań, które zapewniają, że zostanie osiągnięta kompleksowość interwencji. Program koncentruje swoją interwencję na tych obszarach gminy, które w największym stopniu są dotknięte występowaniem problemów oraz negatywnych zjawisk, a dodatkowo w części wiejskiej ogranicza się do obszarów faktycznie zamieszkiwanych.

Zaplanowane projekty i przedsięwzięcia wykazują się komplementarnością w wymiarze przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym oraz wzajemnym uzupełnianiem się źródeł finansowania.

## **Rozdział 1. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi**

- 1.1. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami krajowymi
- 1.2. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami krajowymi
- 1.3. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami krajowymi

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Grudziądz na lata 2016-2023 został opracowany zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji. Ponadto wykazuje on powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, które zostały wskazane na poniższym schemacie.

**Schemat 3. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi**

Poziom krajowy	Poziom regionalny	Poziom lokalny
Narodowy Plan Rewitalizacji 2022 Założenia	Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Grudziądz
Krajowa Polityka Miejska 2023	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Strategia Rozwoju Gminy Grudziądz na lata 2014-2022
Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Grudziądz w latach 2014-2022
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020	Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2016-2023 dla obszaru Lokalnej Grupy Działania „Vistula-Terra Culmensis – Rozwój przez Tradycję”
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020	
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Strategia rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Grudziądza i obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie	
Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społ. i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społ. i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020	Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	
Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020		
Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji		

Źródło: *Opracowanie własne*

## 1.1. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami krajowymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
<p>Narodowy Plan Rewitalizacji 2022 Założenia</p>	<p>Zapisy zawarte w Narodowym Planie Rewitalizacji definiują rewitalizację jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.</p> <p>Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny z powyższym celem.</p>
<p>Krajowa Polityka Miejska 2023</p>	<p>Polityka miejska jest adresowana do wszystkich polskich miast i ich obszarów funkcjonalnych. Wyznacza ona kierunki działań rewitalizacyjnych i wskazuje, że najbardziej zaawansowanym procesem przemian jest kompleksowa rewitalizacja, realizowana na obszarach zdegradowanych, odnosząca się do konkretnego, wyznaczonego w oparciu o obiektywne kryteria, terytorium i łącząca wysiłki różnych podmiotów, których suma ma spowodować trwale ożywienie społeczne i gospodarcze obszaru, zwiększenie jego atrakcyjności dla mieszkańców i przedsiębiorców oraz poprawę jakości życia. W ten sposób należy wypracować przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i powstające we współpracy z lokalną społecznością.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji wykazuje spójność z opisanymi wyżej kierunkami działań.</p>
<p>Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju</p>	<p>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju to dokument określający główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej. Głównym celem dokumentu jest wytyczenie i charakterystyka działań skierowanych ku poprawie jakości życia Polaków i rozwoju Polski na tle Unii Europejskiej.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacja jest zgodny z następującymi celami Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Cel 3 Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki,</li> <li>▪ Cel 6 Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”<sup>2</sup>,</li> <li>▪ Cel 8 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych,</li> <li>▪ Cel 11 Wzrost społecznego kapitału rozwoju.</li> </ul>
<p>Strategia Rozwoju Kraju 2020</p>	<p>Dokument wyznacza najważniejsze zadania państwa, których realizacja przyczyni się do szybszego i bardziej zrównoważonego rozwoju kraju i poprawy jakości życia ludności poprzez wzmocnienie potencjałów gospodarczych, instytucjonalnych i społecznych. Główne działania obejmują trzy obszary: sprawne i efektywne państwo, konkurencyjną gospodarkę oraz spójność społeczną i terytorialną.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się w następujące obszary i cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Obszar strategiczny: Sprawne i efektywne państwo, Cel 3 Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek: rozwój kapitału społecznego,</li> <li>▪ Obszar strategiczny: Konkurencyjna gospodarka, Cel 4 Rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego,</li> <li>▪ Obszar strategiczny: Spójność społeczna i terytorialna, Cel 1 Integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.</li> </ul>
<p>Krajowa Strategia Rozwoju</p>	<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 to kompleksowy średniookresowy dokument strategiczny, odnoszący się do prowadzenia polityki</p>

<sup>2</sup> Workfare state - państwo o systemie, gdzie zasiłki uwarunkowane są wykonywaniem pracy.

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim. Głównym celem dokumentu jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Gminny Program Rewitalizacji jest spójny z Celem 2 Strategii: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju jest najważniejszym dokumentem strategicznym w kwestii zagospodarowania przestrzennego kraju. Został on stworzony w celu zapewnienia efektywnego wykorzystania jego przestrzeni. Dokument zawiera cele i kierunki działań służące takiemu planowaniu przestrzennemu, które pozwolą na wzrost społeczno-gospodarczy państwa. Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny z następującymi celami określonymi w dokumencie: <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającego spójności,</li> <li>▪ Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystywanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów,</li> <li>▪ Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski,</li> <li>▪ Przywrócenie i utrwalanie ładu przestrzennego.</li> </ul>
Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020	Wytyczne służą zapewnieniu niezbędnego poziomu koordynacji działań podejmowanych w całym kraju z wykorzystaniem środków EFS w Celu Tematycznym (CT) 9 Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją. Wyznaczają jednolite warunki i procedury wdrażania wsparcia w celu zapewnienia jednolitych standardów usług oferowanych przy udziale środków EFS osobom zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz innym adresatom wsparcia w CT 9. Gminny Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.
Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020	Celem opracowanych przez Ministerstwo Rozwoju Wytycznych jest ujednoczenie warunków i procedur wdrażania programów operacyjnych na lata 2014-2020 w zakresie projektów realizujących cele i procesy rewitalizacji. Wytyczne określają, jak należy rozumieć pojęcie rewitalizacji w odniesieniu do działań współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS w perspektywie finansowej 2014-2020, wskazują instrumenty realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz zapewniają ich spójność oraz kompleksowość. Gminny Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.
Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji	Ustawa określa zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Gminny Program Rewitalizacji został przygotowany zgodnie z zapisami ustawy, która stanowi główną podstawę prawną do jego opracowania.

Źródło: *Opracowanie własne.*

## 1.2. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami regionalnymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
<p>Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+</p>	<p>Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego aktywizacja społeczno-gospodarcza na poziomie lokalnym jest jednym z najważniejszych założeń polityki rozwoju województwa. Świadczą o tym następujące cele strategiczne, z którymi zgodność wykazuje program rewitalizacji: nowoczesne społeczeństwo, modernizacja przestrzeni wsi i miast, konkurencyjna gospodarka oraz kierunki działań: rozbudzanie aktywności obywatelskiej i społecznej, chęci do współpracy, prowadzenia działań edukacyjnych, zachęcania do szerokiego otwarcia na świat oraz dążeń do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich i miast. Priorytet modernizacja przestrzeni miast i wsi zakłada dążenie do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizacji społeczno-gospodarczej miast przy uwzględnieniu ich pozycji w sieci osadniczej i dostosowaniu potencjału do oczekiwań stawianych przed nimi w zakresie stymulowania rozwoju regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego.</p> <p>Niniejszy Program swoją tematyką i założonymi celami wpisuje się w zidentyfikowane w Strategii kierunki rozwoju.</p>
<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>Zgodnie z zapisami RPO, rewitalizacja społeczno-gospodarcza, a także fizyczna obszarów o dużej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych jest jednym z podstawowych działań mających przyczynić się do minimalizacji występujących na danych obszarach problemów.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji w części dotyczącej obszarów wiejskich jest zgodny z Priorytetem Inwestycyjnym 9d „Inwestycje dokonywane w kontekście strategii na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”, którego celem jest ożywienie społeczne i gospodarcze na obszarach objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju. W ramach tego priorytetu realizowana będzie odnowa społeczno-gospodarcza polegająca na rewitalizacji miejscowości wiejskich, co powinno przyczynić się do uruchomienia uspiętych potencjałów społecznych, które przyczynią się do aktywizacji społecznej i zawodowej społeczności lokalnych. Ponadto niniejszy Program jest zgodny z Priorytetem Inwestycyjnym 9vi „Strategie rozwoju lokalnego kierowane przez społeczność”, którego celem jest wzrost aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju.</p> <p>W części dotyczącej gminy Grudziądz program jest zgodny z Priorytetem Inwestycyjnym 9b „Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich”, którego realizacja ma przyczynić się do wzrostu ożywienia społecznego i gospodarczego na obszarach miejskich i obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie. Program jest również spójny z Priorytetem Inwestycyjnym 9i „Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie” oraz 9iv „Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym”. Celem tych priorytetów jest aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich zdolności do zatrudnienia oraz zwiększenie dostępności usług społecznych (środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej), a także usług zdrowotnych.</p>
<p>Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>Przedsięwzięcia rewitalizacyjne na obszarach wiejskich będą wspierane przede wszystkim w ramach:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Działania 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (działania infrastrukturalne),</li> <li>▪ Działania 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych Lokalną Strategią Rozwoju (działania społeczne).</li> </ul> <p>Z kolei projekty realizowane na terenie miasta uzyskują pomoc głównie w ramach:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Działania 9.2 Włączenie społeczne (działania społeczne),</li> </ul>

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Działania 9.3 Rozwój usług zdrowotnych i społecznych (działania społeczne),</li> <li>▪ Działania 6.2 Rewitalizacja obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych (działania infrastrukturalne).</li> </ul> <p>W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji zaplanowane są przedsięwzięcia wpisujące się w powyższe działania.</p>
<p>Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020</p>	<p>Misją wskazaną w Strategii Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest tworzenie warunków dla rozwoju aktywności i samodzielności mieszkańców w życiu społecznym.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji wykazuje zgodność z następującymi celami strategicznymi dokumentu:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Wzrost poziomu samodzielności życiowej mieszkańców regionu,</li> <li>▪ Wzrost poziomu życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności do różnego rodzaju usług społecznych,</li> <li>▪ Wzrost poziomu aktywności w życiu społecznym.</li> </ul>
<p>Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>W dokumencie określono cztery poziomy planowania i wdrażania polityki terytorialnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Poziom wojewódzki – obejmuje miasta Toruń i Bydgoszcz oraz ich obszar funkcjonalny,</li> <li>▪ Poziom regionalny i subregionalny - obejmuje miasta Włocławek, Grudziądz i Inowrocław wraz z ich obszarami funkcjonalnymi,</li> <li>▪ Poziom ponadlokalny (powiatowy) – obejmuje miasta powiatowe i ich obszary funkcjonalne (ORSG),</li> <li>▪ Poziom lokalny – rozwój w ramach idei rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lokalną (RLKS). Poziom ten obejmuje gminy wiejskie oraz miasta nie będące stolicami powiatów (lokalne centra rozwoju).</li> </ul> <p>Gmina Grudziądz objęta jest poziomem ponadlokalnym i lokalnym polityki terytorialnej.</p> <p>W Założeniach polityki terytorialnej przyjęto, że w zakresie regionalnej polityki rozwoju obszarów wiejskich konieczna jest ich aktywizacja społeczno-gospodarcza poprzez stymulowanie rozwoju społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości lokalnej. Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się we wskazane założenia.</p>
<p>Strategia rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Grudziądza i obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie</p>	<p>W Strategii ORSG Powiatu Grudziądzkiego zdefiniowano 5 celów strategicznych:</p> <p>CEL I - Zrównoważony rozwój oparty na nowoczesnych, zintegrowanych rozwiązaniach transportowych i strategiach niskoemisyjnych</p> <p>CEL II - Efektywne gospodarowanie unikatowymi zasobami środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego</p> <p>CEL III - Wyedukowane, aktywne zawodowo i zaangażowane lokalnie społeczeństwo OFG</p> <p>Działania rewitalizacyjne zaplanowane w Programie wpisują się w cele strategiczne nr II, III.</p>
<p>Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>Zasady regionalne definiują pojęcia związane z rewitalizacją oraz określają sposób tworzenia programu rewitalizacji, w tym zwłaszcza zasady jego opracowywania w nowej perspektywie finansowej: kompleksowości, komplementarności, koncentracji, partnerstwa i partycypacji. Wskazują również: sposób wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, obligatoryjne elementy programu rewitalizacji oraz oczekiwane efekty procesów rewitalizacji, prowadzonych w województwie kujawsko-pomorskim.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji został opracowany w oparciu o Zasady regionalne i wykazuje zgodność z regulami opracowania programów rewitalizacji zawartymi w dokumencie.</p>

Źródło: Opracowanie własne.

### 1.3. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami lokalnymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Grudziądz</p>	<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego, stanowi podstawowe narzędzie umożliwiające spełnianie zadań własnych gminy w zakresie ład przestrzennego, komunikacji i infrastruktury technicznej.</p> <p>Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy wskazane w Studium są zbieżne z celami określonymi w Strategii Rozwoju Gminy Grudziądz na lata 2014-2022.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji został opracowany w oparciu o zapisy Studium i nie narusza jego postanowień.</p>
<p>Strategia Rozwoju Gminy Grudziądz na lata 2014-2022</p>	<p>Gminny Program Rewitalizacji jest z spójny z celem strategicznym Strategii „Dynamiczny i wielokierunkowy rozwój gminy” oraz poniższymi celami cząstkowymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Aktywni mieszkańcy,</li> <li>▪ Gmina przyjazna inwestorom,</li> <li>▪ Racjonalizacja wydatków gminy,</li> <li>▪ Promocja gminy.</li> </ul> <p>Program wpisuje się w planowane do realizacji kierunki działań zawarte w Strategii.</p>
<p>Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Grudziądz w latach 2014-2022</p>	<p>Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się w cele strategiczne wskazane w Strategii:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Gminy Grudziądz.</li> <li>▪ Zapobieganie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu rodzin z terenu Gminy Grudziądz.</li> <li>▪ Zahamowanie zjawiska uzależnienia oraz łagodzenie jego skutków.</li> <li>▪ Zapewnienie wsparcia osobom niepełnosprawnym, starszym i chorym oraz ich aktywizacja.</li> <li>▪ Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i łagodzenie jego skutków.</li> </ul>
<p>Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2016-2023 dla obszaru Lokalnej Grupy Działania „Vistula-Terra Culmensis – Rozwój przez Tradycję”</p>	<p>Gmina Grudziądz jest jedną z dziesięciu gmin wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania „Vistula-Terra Culmensis – Rozwój przez Tradycję”.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji stanowi uszczegółowienie kwestii dotyczących rewitalizacji poruszanych w LSR i wpisuje się w następujące cele ogólne i szczegółowe LSR:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Cel ogólny 1. Poprawa atrakcyjności obszaru LSR do 2022 r.:             <ol style="list-style-type: none"> <li>a) Poprawa standardu infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej i drogowej oraz rewitalizacja i poprawa estetyki przestrzeni publicznej na obszarze LSR do 2022 roku,</li> </ol> </li> <li>▪ Cel ogólny 2. Wzmocnienie kapitału społecznego, wzrost aktywizacji społeczno-zawodowej, włączenie społeczne, animacja i aktywizacja mieszkańców obszaru LSR oraz promocja obszaru do 2022:             <ol style="list-style-type: none"> <li>a) Aktywizacja społeczno-zawodowa i włączenie społeczne mieszkańców obszaru LSR do 2022 roku.</li> </ol> </li> </ul>

Źródło: Opracowanie własne.



## **Rozdział 2. Uproszczona diagnoza Gminy Grudziądz**

2.1. Położenie geograficzne i podział administracyjny

2.2. Sfera społeczna

2.3. Sfera gospodarcza

2.4. Sfera środowiskowa

2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

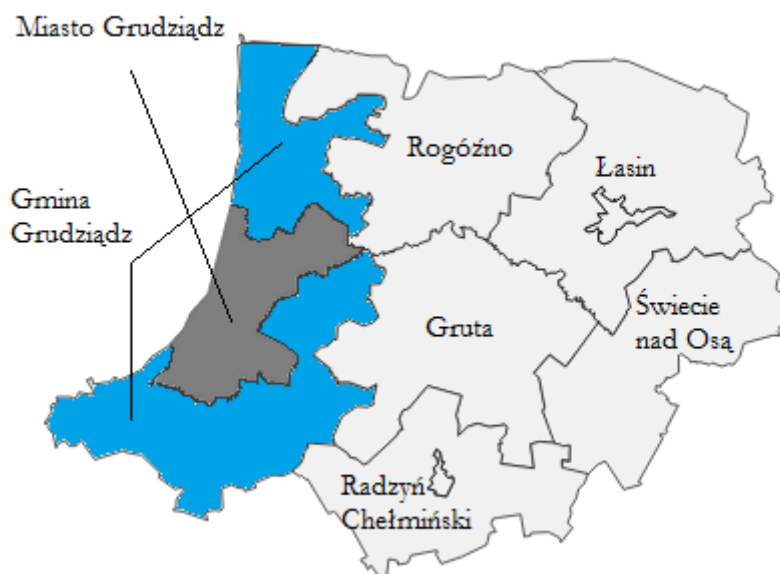
2.6. Infrastruktura społeczna

## Położenie geograficzne i podział administracyjny

Gmina Grudziądz to gmina wiejska położona w powiecie grudziądzkim, w północno-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, zlokalizowana wokół miasta Grudziądz.

Gmina graniczy bezpośrednio z innymi gminami powiatu grudziądzkiego: Rogóźno, Gruta i Radzyń Chełmiński oraz z powiatami: wąbrzeskim (Gmina Płużnica), chełmińskim (Gmina Stolno), świeckim (Gmina Dragacz i Nowe). Od północy Gmina Grudziądz sąsiaduje z województwem pomorskim.

Mapa 1. Gmina Grudziądz – położenie w powiecie grudziądzkim.



Źródło: opracowanie własne.

Gmina zajmuje łącznie 165 km<sup>2</sup> (przeszło 27% powierzchni powiatu grudziądzkiego), co lokuje ją wśród największych gmin wiejskich województwa kujawsko-pomorskiego.

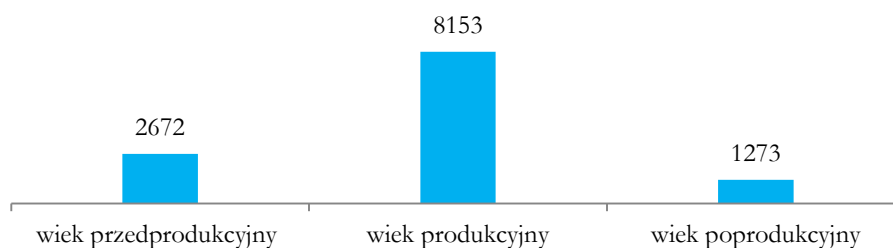
Siedzibą gminy jest miasto Grudziądz – jest to siedziba zarówno władz gminnych, jak i Urzędu Gminy. W skład gminy wchodzi 34 miejscowości, wchodzące w skład 25 sołectw:

Dusocin	Węgrowo	Pieńki Królewskie	Stary Folwark	Wielki Welcz
Sosnowka Brankówka	Mokre	Nowa Wieś	Biały Bór	Piaski
Gogolin	Ruda	Sztynwąg	Zakurzewo	Parski
Grabowiec	Skarszewy	Świerkocin	Marusza	Szynych
Turznice	Rozgarty	Mały Rudnik	Wielkie Lniska	Waldowo Szlacheckie

## Sfera społeczna

Na dzień 31 grudnia 2015 r. Gminę Grudziądz zamieszkiwało 12 098 mieszkańców, w tym największą grupę stanowiły osoby w wieku produkcyjnym: 8 153 – 67,4% wszystkich mieszkańców. W wieku przed- i poprodukcyjnym było odpowiednio 2 672 i 1 273 osób, co stanowi 22,1% i 10,5% ogółu ludności, podczas gdy w całym powiecie grudziądzkim osoby starsze stanowią 15,80% społeczeństwa, a województwie 19,10%. **Trendy demograficzne panujące w Gminie są korzystne.** Strukturę ludnościową przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Struktura ludnościowa w Gminie Grudziądz na dzień 31.12.2015 r.

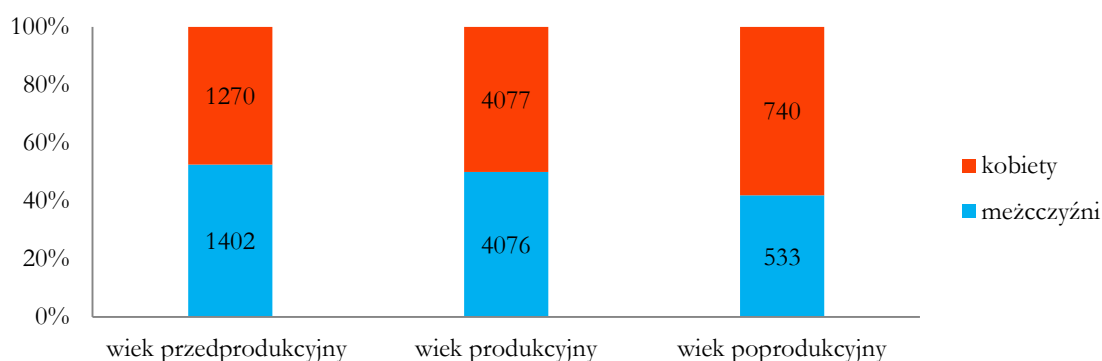


Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Grudziądz.

Gęstość zaludnienia w gminie w latach 2005-2015 zwiększyła się z 62 os./km<sup>2</sup> do 73 os./ km<sup>2</sup>.

W 2015 r. Gminę Grudziądz zamieszkiwało 6 087 kobiet i 6 011 mężczyzn. Kobiety przeważały w grupie osób w wieku poprodukcyjnym, natomiast mężczyźni stanowili liczniejszą grupę w wieku przedprodukcyjnym. W wieku produkcyjnym stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn wynosi 1 do 1.

Wykres 2. Struktura ludnościowa w Gminie Grudziądz na dzień 31.12.2015 r.

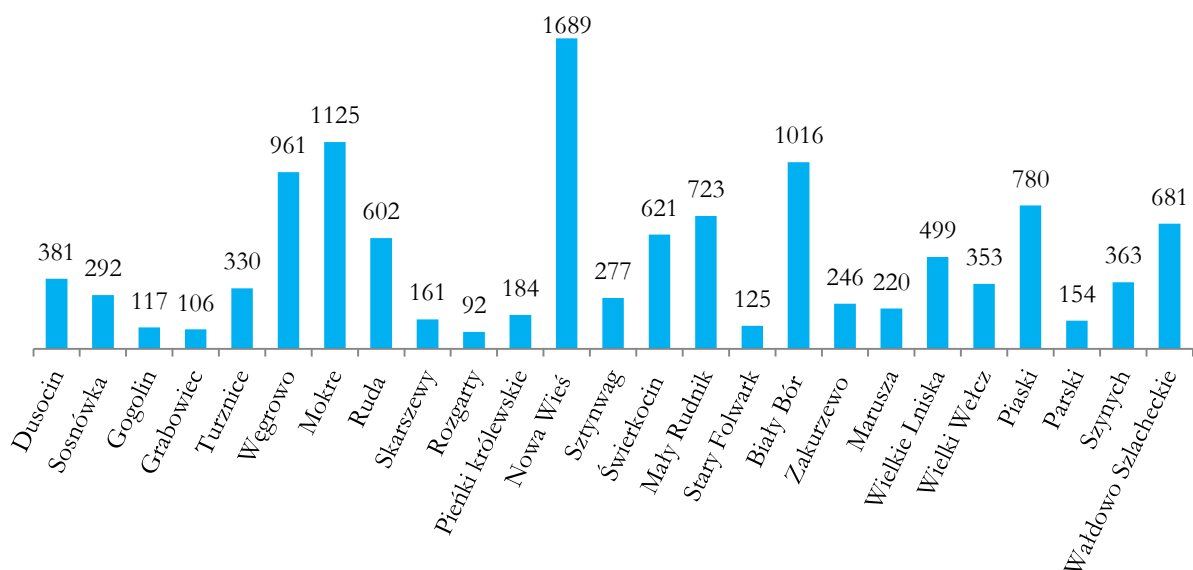


Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Grudziądz.

Najliczniej zamieszkanymi sołectwami na terenie gminy były: Nowa Wieś (1689 osób), Mokre (1125 osób) i Biały Bór (1016 osób), pozostałe sołectwa nie przekroczyły liczby 1000 mieszkańców.

Wskaźnik obciążenia demograficznego wyrażony liczbą osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym jest bardzo korzystny, gdyż wynosi 48 osób (w powiecie – 58 osób, w województwie – 59 osób). Mimo obecnie korzystnych zjawisk demograficznych, **spadająca liczba urodzeń i wydłużanie się przeciętnego trwania życia** będzie powodować, że liczba osób starszych będzie rosła, a w związku z tym zapotrzebowanie na usługi socjalne, opiekuńcze i inne dedykowane seniorom będzie wzrastać.

Wykres 3. Liczba mieszkańców poszczególnych sołectw Gminy Grudziądz na dzień 31.12.2015 r.



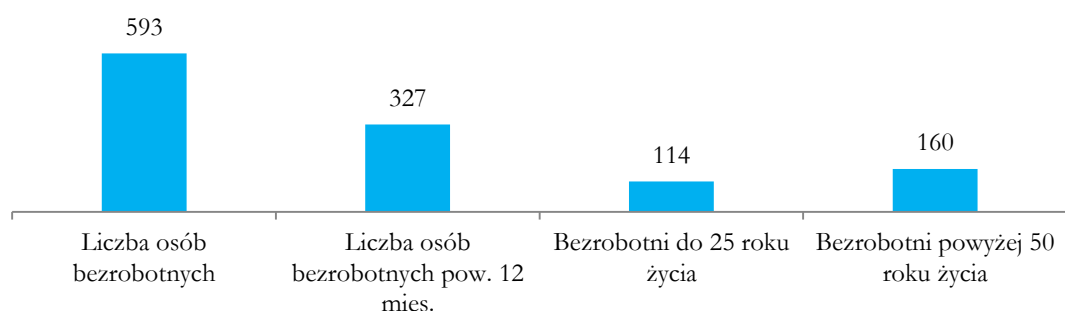
Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Grudziądz.

Na dzień 31 grudnia 2015 r. na terenie Grudziądz jako **osoby bezrobotne** zarejestrowanych było łącznie **593** mieszkańców, co stanowi 4,9% wszystkich osób zamieszkujących teren gminy oraz 7,3% osób w wieku produkcyjnym. Jednocześnie udział osób pozostających bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy względem ludności w wieku produkcyjnym wynosił 4,0%. Osoby uznane za długotrwale bezrobotne stanowiły 55,1% wszystkich osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie pracy w Grudziądz.

Grupy w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj. osoby młode do 25 roku życia, jak również osoby po 50 roku życia stanowiły w gminie odpowiednio 19,2% i 27,0% wszystkich osób zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w gminie.

Liczbę i strukturę osób bezrobotnych przedstawia wykres poniżej.

Wykres 4. Liczba i struktura bezrobocia w Gminie Grudziądz na dzień 31.12.2015 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Grudziądz.

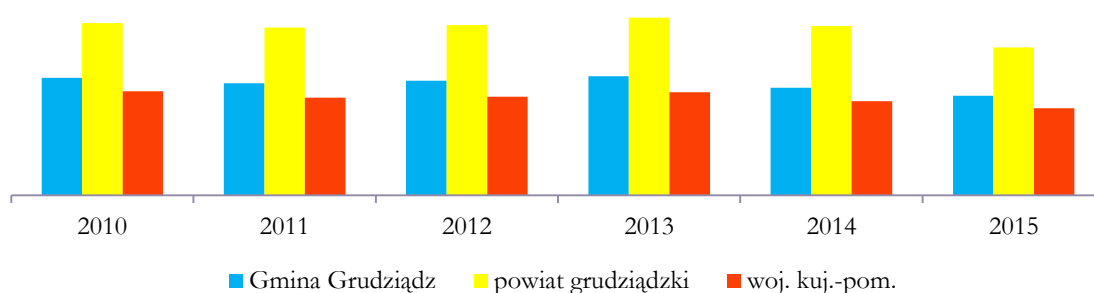
Do głównych zadań jednostek świadczących **usługi z zakresu pomocy społecznej** należy w szczególności rozpoznanie i ustalanie potrzeb z zakresu pomocy społecznej w gminie, a także praca socjalna świadczona na rzecz konkretnych osób i rodzin. Jednostką organizacyjną świadczącej usługi z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Grudziądz jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej mieszczący się w Grudziądz.

W 2015 r. **1 348 osób** zamieszkujących teren gminy korzystało z pomocy udzielanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (łącznie **450 gospodarstw** domowych otrzymało pomoc).

Wskaźnik osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem wynosiła w 2014 r. **13,3%** i tym samym była niższa niż w powiecie grudziądzkim (18,9%), ale wyższa niż w województwie (10,5%). Według danych z 2015 r. ten odsetek spadł w Gminie Grudziądz do 12,9%.

Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności gminy wyniósł w 2015 r. **11,14%**, natomiast udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw domowych na terenie gminy kształtował się w tym czasie na poziomie **12,6%**.

**Wykres 5. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w latach 2010-2015**



Źródło: GUS, *Vademecum Samorządowca*.

Co więcej, obszar Gminy Grudziądz charakteryzuje również dużą liczbą dzieci i młodzieży do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny. W porównaniu do ogólnej liczby dzieci w danym wieku beneficjenci tego rodzaju wsparcia w 2015 r. stanowili **33,1%**<sup>3</sup> dzieci i młodzieży zamieszkujących dany teren. Zgodnie z danymi GUS udział ten jest wyższy niż średnia dla województwa kujawsko-pomorskiego (30,1%), ale wyższy niż w innych gminach powiatu.

W 2015. w Gminie Grudziądz nie funkcjonowała ani jedna zastępcza rodzina zawodowa; brak również infrastruktury w postaci domów pomocy społecznej, środowiskowych domów samopomocy czy placówek wsparcia dziennego<sup>4</sup>.

Na terenie Gminy Grudziądz działalność prowadzą 2 przedszkola oraz dodatkowo przy każdej szkole podstawowej funkcjonuje oddział zerowy – łącznie w roku szkolnym 2014/2015 na terenie gminy działało 10 placówek wychowania przedszkolnego. W skali powiatów województwa odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w 2014 roku w powiecie grudziądzkim (47,8%) i wąbrzeskim (51,7%) był najniższy, przy średniej dla województwa wynoszącej 72,4%<sup>5</sup>. Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych **wychowaniem przedszkolnym** na terenie gminy w 2015 r. wynosił **65,6%** (311 z 474 dzieci w danym wieku uczęszcza do przedszkola lub ma miejsce w przedszkolnym oddziale przedszkolnym<sup>6</sup>).

Według danych Urzędu Statystycznego z Bydgoszczy na przestrzeni 3 lat (2012/2103, 2013/2014 i 2014/2015) w przedszkolach zapewniano corocznie 75 miejsc dla dzieci w wieku przedszkolnym.

Na **system szkół podstawowych** w gminie składa się 8 placówek:

- Zespół Szkół w Waldowie Szlacheckim im. Stanisława Broniewskiego "Orszy",
- Zespół Szkół w Mokrem im. Ks. Jana Twardowskiego,

<sup>3</sup> Dane gminy Grudziądz za 2015 r.

<sup>4</sup> Ocena Zasobów Pomocy Społecznej w Gminie Grudziądz 2015.

<sup>5</sup> Wychowanie przedszkolne w województwie kujawsko-pomorskim 2015.

<sup>6</sup> Dane gminy Grudziądz za 2015 r.

- Zespół Szkół w Piaskach im. "Szarych Szeregów",
- Zespół Szkół w Rudzie im. Jana Pawła II,
- Szkoła Podstawowa Sosnówka,
- Szkoła Podstawowa w Dusocinie im. dr Ludwika Rydygiera,
- Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi im. Marii Konopnickiej,
- Szkoła Podstawowa w Węgrowie<sup>7</sup>.

Poziom zdawalności sprawdzianów szóstoklasisty w ciągu ostatnich trzech lat na terenie gminy był zróżnicowany. W porównaniu do przeciętnego wyniku dla całego województwa kujawsko-pomorskiego, lepsze wyniki odnotowane zostały tylko w przypadku SP w Sosnówce (przeciętny wynik z trzech ostatnich lat – 65%) oraz SP w Nowej Wsi (przeciętny wynik z trzech ostatnich lat – 65%). **Uczniowie pozostałych szkół uzyskali wyniki poniżej średniej dla województwa.**

Poniższa tabela przedstawia zestawienie wyników egzaminu szóstoklasisty w szkołach gminy z ostatnich 3 lat.

**Tabela 1. Wyniki egzaminu szóstoklasisty w szkołach Gminy Grudziądz z lat 2012/2013 – 2014/2015**

	2012/2013	2013/2014	2014/2015	Przeciętny wynik z 3 lat
SP Sosnówka	65%	65%	64%	65%
SP Dusocin	54%	48%	60%	54%
SP Nowa Wieś	71%	61%	64%	65%
SP Mokre	45%	56%	59%	53%
SP Piaski	55%	58%	56%	56%
SP Ruda	52%	66%	64%	60%
SP Waldowo Szlacheckie	57%	66%	62%	61%
Województwo kuj.-pom.	59%	63%	64%	62%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Grudziądz.

Na terenie gminy działają cztery placówki kształcenia ponadpodstawowego:

- Gimnazjum przy Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Rudzie,
- Gimnazjum nr 2 w Piaskach,
- Gimnazjum im. J. Twardowskiego w Mokrem,
- Gimnazjum im. St. Broniewskiego „Orszy” w Waldowie Szlacheckim.

**Tabela 2. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w latach 2013-2015**

<sup>7</sup> Szkoła rozpoczęła działalność we wrześniu 2015 r. i z tego powodu nie została ujęta w Tabeli 1.

		Gmina			woj. kujawsko-pomorskie			Przeciętny wynik z 3 lat	
		2015	2014	2013	2015	2014	2013	Gmina	Woj.
Część humanistyczna	J. polski	62%	64%	60%	60%	65%	61%	62%	62%
	Historia i WOS	64%	57%	57%	62%	58%	56%	59%	59%
Część matematyczna	Matematyka	46%	42%	45%	47%	45%	46%	44%	46%
	Przedmioty przyrodnicze	50%	50%	57%	48%	50%	57%	52%	52%
Języki obce	J. angielski - podst.	60%	56%	52%	63%	64%	60%	56%	62%
	J. angielski - rozsz.	40%	30%	33%	44%	42%	43%	34%	43%

Źródło: Opracowanie na podstawie raportów OKE w Gdańsku

**Przeciętny wynik egzaminu gimnazjalnego** z 3 ostatnich lat dla całej gminy w odniesieniu do przedmiotów zaliczanych do części humanistycznej był równy przeciętnemu wynikowi z województwa. Taki sam wynik jak w województwie uczniowie gminnych gimnazjów uzyskali z przedmiotów przyrodniczych. **Niższy niż przeciętny wynik** odnotowano w przypadku języka obcego (język angielski poziom podstawowy i rozszerzony) oraz matematyki.

Za bezpieczeństwo na obszarze Gminy Grudziądz odpowiada Komenda Miejska Policji w Grudziądzu. Obszar Gminy Grudziądz stanowi Rewir Dzielnicowy III. Dla zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa na terenie gminy funkcjonuje pięć jednostek OSP w: Dusocinie, Piaskach, Rudzie, Szynychu, Wielkim Welczu z czego trzy jednostki: OSP Ruda, OSP Szynych i OSP Wielki Welcz należą do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego.

Główną **instytucją kulturalną** na terenie Gminy Grudziądz jest Gminny Ośrodek Kultury w Małym Rudniku. W ramach swoich działań GOK prowadzi działalność bieżącą (tygodniową), która obejmuje wszystkie zajęcia, które odbywają się od poniedziałku do piątku. Są to: zajęcia muzyczne i instrumentalne dla dzieci i młodzieży, warsztaty teatralne dla dzieci i młodzieży, warsztaty z malarstwa, zajęcia z elementami karate. Ponadto działają dwa zespoły wokально-instrumentalne. W okresie jesienno-zimowym w GOK-u działa także sekcja tenisa stołowego. Organizowane zajęcia są bezpłatne. Do zadań realizowanych przez ośrodek należy również organizacja imprez kulturalnych (m.in. Gminny Dzień Seniora, Dzień Matki, wieczory wigilijne, konkursy plastyczne, recytatorskie, prezentacje muzyczne, turnieje, festyny) oraz wynajem sal i boisk. Przy GOK-u działają: Klub Seniora, Stowarzyszenie Razem SMR, Ludowe Zrzeszenie Sportowe.

Na terenie miejscowości Mały Rudnik znajduje się również Gminna Biblioteka Publiczna. W strukturze organizacyjnej biblioteki funkcjonuje jedna filia biblioteczna w Mokrem.

Wyposażenie w infrastrukturę społeczną na terenie Gminy Grudziądz jest dość dobre. Na terenie połowy sołectw funkcjonują świetlice wiejskie – 12 na 25 miejscowości na prawach sołectwa posiada świetlicę: Dusocin, Sosnówka Brankówka, Gogolin, Grabowiec, Turznice, Węgrowo, Skarszewy, Rozgarty, Świerkocin, Stary Folwark, Zakurzewo, Wielki Welcz.

W 10 sołectwach funkcjonują place zabaw dla dzieci, boiska sportowe są dostępne dla mieszkańców z 9 sołectw, natomiast siłownie zewnętrzne funkcjonują w 6 miejscowościach.

### Sfera gospodarcza

Gospodarka Gminy Grudziądz ściśle związana z miastem Grudziądz, a jej główną funkcją jest funkcja rolnicza, głównie związana z produkcją warzywniczo-sadowniczą (rolnictwo podmiejskie, którego produkcja jest dostosowana do potrzeb zaopatrzenia zakładów przetwórstwa rolniczego i przemysłowego w Grudziądzu).

Według danych z Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy, w 2014 r. jako podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON zarejestrowanych były łącznie 1 103 podmioty, w tym między innymi w sektorach: rolniczym – 20 podmiotów, przemysłowym – 124, budowlanym – 144. Dla porównania liczba wskazanych podmiotów na terenie powiatu grudziądzkiego w danym roku wynosiła 2 771.

Dane z Urzędu gminy wskazują, że w 2015 roku w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej na terenie gminy zarejestrowanych było 907 podmiotów gospodarczych osób fizycznych. **Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym** na danym obszarze jest stosunkowo wysoki i dla gminy wynosi **11,12**.

Dostęp do różnego rodzaju usług (w tym szkolnictwa, administracji, usług medycznych) mieszkańcy gminy mają zapewniony na terenie miasta Grudziądz.

### Sfera środowiskowa

Gmina Grudziądz jest położona w obrębie trzech makroregionów. Największa część obszaru leży w Kotlinie Grudziądzkiej, która stanowi rozszerzenie Doliny Dolnej Wisły. Część północno-wschodnia na Pojezierzu Iławskim, natomiast część południowo-wschodnia obejmuje Pojezierze Chełmińskie. Środowisko geograficzne gminy jest zróżnicowane.

Tereny leśne zajmują znaczny obszar gminy i pełnią ważne funkcje zarówno gospodarcze, jak i pozaprodukcyjne – ochronne, klimatyczne, zdrowotne i estetyczne.

Według danych z Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy w 2014 r. lasy zajmowały 3973,63 ha powierzchni Gminy Grudziądz, co stanowi 24% jej obszaru. Lasy publiczne zajmowały 3269,21 ha, w tym własność gminy stanowiły 13,0 ha. Do dominujących gatunków drzew na tym terenie należą gatunki drzew iglastych: sosny (65%) oraz świerki, ponadto drzewa liściaste: dąb i olsza. Nad lasami na terenie gminy nadzór sprawują leśnictwa: Rudnik, Biały Bór, Marusza, Białachowo i Wielki Welcz, a gospodarzem lasów państwowych jest Nadleśnictwo Jamy podlegające pod Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Toruniu.

Na terenie gminy Grudziądz zlokalizowane są poniżej przedstawione obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody:

- **Chełmiński Park Krajobrazowy** (rozporządzenie Nr 7/2009 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 maja 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Chełmińskiego Parku Krajobrazowego, Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom Nr 52 poz.1084 z dnia 19 maja 2009 r. )
- **Nadwiślański Park Krajobrazowy** (Rozporządzenie Nr 20/2005 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 8 września 2005 r. w sprawie Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego. Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom Nr. 108 poz. 1874 z dnia 21 września 2005 r.)
- **Specjalny Obszar Chroniony Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły PLB040003** (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21.07.2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000, Dz.U.04.229.2313)
- **Specjalny Obszar Chroniony Natura 2000 Cytadela Grudziądz PLH040014** (DECYZJA KOMISJI z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 8039)(2009/93/WE), Dz. Urz. UE, 43 str. 63, 2009-02-13)
- **Specjalny Obszar Chroniony Natura 2000 Dolina Osy PLH040033** (DECYZJA KOMISJI z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na



kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669)(2011/64/UE), Dz. Urz. UE, L 33 str. 146, 2011-02-08)

- **Obszar chronionego krajobrazu Strefy Krawędziowej Doliny Wisły** (Uchwała Nr X/253/15 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 sierpnia 2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Doliny Wisły, Dz. Urz. z 2015 r. poz. 2574)
- **Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi** (Uchwała Nr X/240/15 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 sierpnia 2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi, Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2015 r. poz. 2561)
- **15 pomników przyrody,**
- **49 użytków ekologicznych<sup>8</sup>.**

Ze względu na fakt, iż w gminie Grudziądz istnieją duże obszary leśne, a teren gminy **częściowo objęty jest ochroną przyrody** oraz występują cenne zabytki kultury (np.: obiekty militarne Zespołu Twierdzy Grudziądz) dla gminy ważna jest również funkcja turystyczna, wykorzystująca ten potencjał.

Na terenie gminy istnieją trzy parki wiejskie: Wielkie Lniska, Węgrowo i Marusza oraz 21 pomników przyrody, w tym 18 drzew pojedynczych, 1 wypływ artezyjski (w Waldowie Szlacheckim) oraz 2 nisze źródliskowe chronione ze względów naukowo-dydaktycznych. Co więcej, wsie Gogolin, Szynych, Brankówka leżą na obszarze Parku Krajobrazowego Doliny Dolej Wisły, utworzonego w 1999 roku.

Informacje na temat zanieczyszczenia powietrza w województwie kujawsko-pomorskim zbierane są, a następnie przetwarzane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy. Dane z 2014 roku wskazują, że Gmina Grudziądz należąca do strefy kujawsko-pomorskiej według klasyfikacji dokonanej ze względu na ochronę zdrowia ludzi znalazła się w niekorzystnej klasie C, ze względu na **ponadnormatywne stężenia 24-godzinne pyłu zawieszonego PM10 i stężenia średnie roczne benzo(a)pirenu w pyłe PM10.**

Istotnym negatywnym czynnikiem wpływającym na zanieczyszczenie środowiska są zanieczyszczenia mające charakter ciepłowniczy, pochodzące z instalacji służących ogrzewaniu budynków oraz wody użytkowej. Wśród zanieczyszczeń dominują: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla oraz pył zawieszony.

Na terenie gminy **nie funkcjonuje sieć centralnego ogrzewania**, mieszkańcy zaopatrują się w ciepło ze źródeł indywidualnych. Najczęściej są to piece węglowe, stosowane są także piece na drewno, gaz, olej opałowy lub elektryczne. W zakresie ogrzewania przewiduje się stopniową eliminację węgla, który powinien zostać zastąpiony przez odnawialne źródła energii.

### **Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna**

Przez teren gminy Grudziądz przebiegają **linie komunikacyjne o znaczeniu krajowym**: autostrada A1, drogi krajowe nr 16 i nr 55, droga wojewódzka nr 534, oraz linie kolejowe o znaczeniu krajowym nr 208 Laskowice-Działdowo, nr 207 Toruń-Malbork. Z analizy układu komunikacyjnego wynika dogodnie położenie tego rejonu Polski na trasie tranzytu z Niemiec do Obwodu Kaliningradzkiego oraz do Państw Nadbałtyckich (Litwy, Łotwy i Estonii). Do drogi o znaczeniu lokalnym, zaliczają się pozostałe drogi powiatowe, drogi gminne oraz drogi wewnętrzne (będące własności gminy lub osób fizycznych).

Gmina jest w większości zwodociągowana. **Poziom zwodociągowania** gminy jest wysoki i wynosi 95% (stan na 2015 r.). Zgodnie z danymi Urzędu Gminy 3 385 nieruchomości z danego obszaru posiada

---

<sup>8</sup> Na podstawie danych Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody.

przyłącze wodociągowe. Gmina Grudziądz zaopatrywana jest w wodę z komunalnej sieci wodociągowej w oparciu o ujęcie wody na terenie miasta Grudziądza – większość obszaru gminy. Poszczególne sieci wodociągowe zaopatrujące mieszkańców Gminy włączane są (w większości) w system sieci wodociągowej zarządzanej przez „Miejskie Wodociągi i Oczyszczalnia sp. z o.o.” z siedzibą w Grudziądzu. Na terenie gminy Grudziądz nie występują czynne ujęcia wody – zbiorcze, będące własnością gminy – zaopatrujące mieszkańców.

W 2014 r. na terenie gminy funkcjonowała jedna oczyszczalnia ścieków na terenie miejscowości Nowa Wieś, a liczba ludności z niej korzystającej wynosiła 3 000 osób (dla porównania na terenie powiatu grudziądzkiego 18 030 osób korzystało z przyłączy kanalizacyjnych). Jednocześnie nieczystości ciekłe zbierane były w zbiornikach bezodpływowych – liczba instalacji: 2 427, a także w przydomowych oczyszczalniach – 400 instalacji. **Udział osób korzystających z sieci wodociągowej** w gminie w 2014 r. był niski i wynosił **31,1%**.

Na terenie gminy znajdują się obiekty sieci przesyłowej wysokiego ciśnienia, zarządzane przez GAZ SYSTEM SA oddział w Gdańsku: stacja gazowa wysokiego ciśnienia ”Wielkie Lniska”, oraz gazociągi wysokiego ciśnienia:

- DN 500; MOP 8,4 MPa relacji Gustorzyn- Reszki,
- DN 400; MOP 5,5 MPa relacji Gustorzyn-Reszki,
- DN 250; MOP 5,5MPa relacji Turznice-Grudziądz.

Gmina jest częściowo zgazyfikowana. Mieszkańcy 12 z 25 miejscowości (w 2014 r. 6% mieszkańców gminy) zaopatrują się w gaz z sieci niskiego i średniego ciśnienia, których zarządcą sieci jest Pomorska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Gdańsku.

Mieszkańcy mają zapewniony dostęp do usług telekomunikacyjnych (sieć napowietrzna, ziemna i komórkowa).

## **Rozdział 3. Obszar zdegradowany gminy<sup>9</sup>**

### **3.1. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej**

3.1.1. Sołectwa położone w północnej części gminy (na północ od Grudziądza)

3.1.2. Sołectwa położone w środkowej części gminy (na wschód i południowy wschód od Grudziądza)

3.1.3. Sołectwa położone w południowo-zachodniej części gminy (na południe i południowy zachód od Grudziądza)

Podsumowanie analizy wskaźnikowej w sferze społecznej

### **3.2. Analiza sołectw pod kątem występowania w nich przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach**

Podsumowanie analizy sołectw pod kątem występowania w nich przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach

---

<sup>9</sup> Przedstawione w poniższym rozdziale dane statystyczne dotyczą stanu na 31.12.2015 r.

Delimitacja obszaru zdegradowanego na obszarze wiejskim Gminy Grudziądz nastąpiła poprzez zbadanie wszystkich 25 sołectw pod kątem występowania stanu kryzysowego. Ze względu na specyficzny kształt gminy i biorąc pod uwagę położenie poszczególnych sołectw, podzielono je na następujące grupy:

- 1. Sołectwa położone w północnej części gminy (na północ od Grudziądza):**
  - A. Część zachodnia: Nowa Wieś, Wielki Welcz, Zakurzewo, Parski;
  - B. Część wschodnia: Mokre, Świerkocin, Dusocin;
- 2. Sołectwa położone w środkowej części gminy (na wschód i południowy wschód od Grudziądza):**
  - A. Część północna: Węgrowo, Wielkie Lniska, Grabowiec;
  - B. Część środkowo-zachodnia: Marusza, Piaski, Biały Bór;
  - C. Część środkowo-wschodnia: Turznice, Skarszewy, Stary Folwark;
- 3. Sołectwa położone w południowo-zachodniej części gminy (na południe i południowy zachód od Grudziądza)**
  - A. Część południowa: Mały Rudnik, Ruda, Waldowo Szlacheckie;
  - B. Część środkowo-zachodnia: Sztynwag, Pieńki Królewskie, Rozgarty, Szynych, Sosnówka Brankówka, Gogolin.

Zgodnie z zapisami „Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych...” podczas wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na obszarach wiejskich regionu dla poszczególnych miejscowości/sołectw można posłużyć się takimi samymi lub różnymi kryteriami (wyborem wskaźników), jednak zgodnie z zasadami określonymi rozdziale 6.4.2 w punkcie 2<sup>10</sup>. Każdą z grup sołectw zbadano innym zestawem wskaźników. Na tej podstawie do obszaru zdegradowanego zostały zaliczone te Sołectwa, które spełniły jednocześnie 2 kryteria:

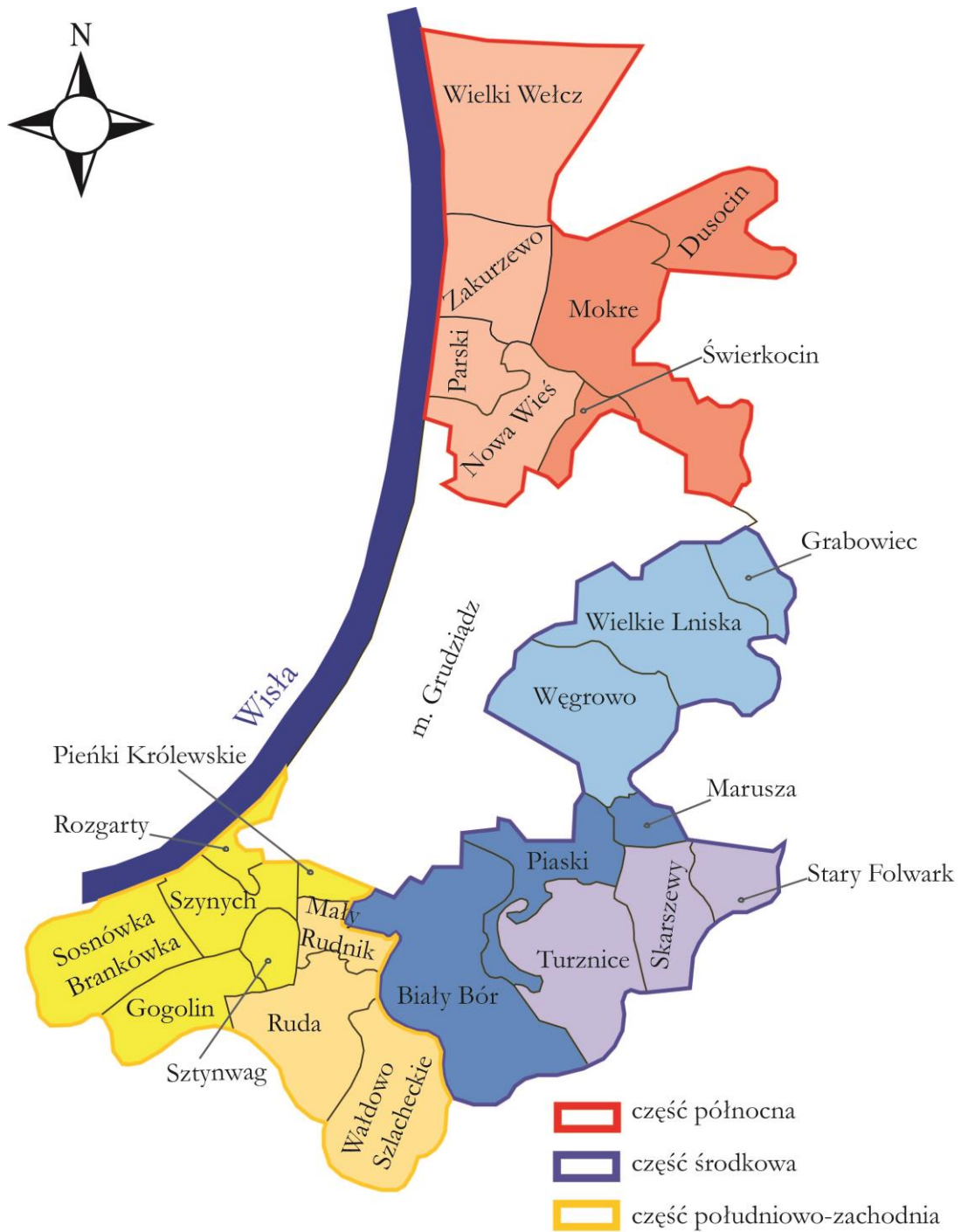
- Na terenie sołectwa występują co najmniej 2 problemy społeczne, a wskaźniki dla tych problemów przyjmują wartości mniej korzystane w porównaniu do średniej dla gminy,
- Na terenie sołectwa występują przestrzenie zdegradowane lub negatywne zjawiska w przynajmniej jednej ze sfer (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub infrastrukturalnej).

Poniżej znajduje się mapa obrazująca podział sołectw na grupy.

---

<sup>10</sup> Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 – stanowiące Załącznik nr 10 Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, s. 40.

Mapa 2. Gmina Grudziądz w podziale na grupy sołectw wyznaczonych do zbadania występowania stanu kryzysowego

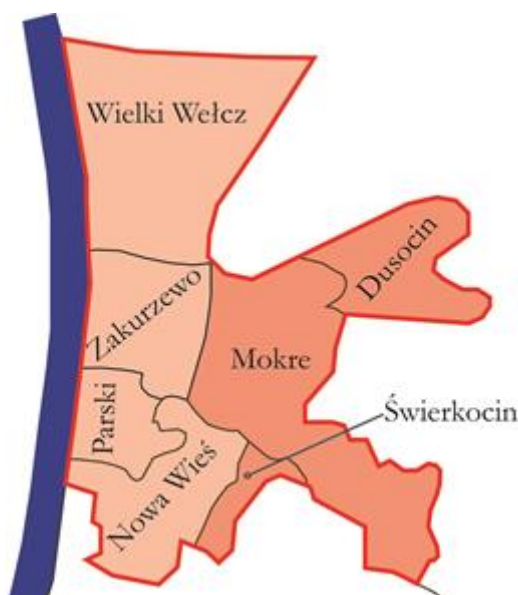


Źródło: Opracowanie własne

### 3.1. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej

#### 3.1.1. Sołectwa położone w północnej części gminy

Mapa 3. Sołectwa położone w północnej części gminy Grudziądz



Źródło: Opracowanie własne

#### A. Część zachodnia: Nowa Wieś, Wielki Wełcz, Zakurzewo, Parski

Sołectwa położone na północ od Grudziądza wzdłuż linii Wisły (**Nowa Wieś, Wielki Wełcz, Zakurzewo, Parski**) zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych dwoma poniższymi wskaźnikami:

- Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze;
- Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze.

Do wyliczenia wartości wskaźników posłużyły dane statystyczne, zebrane w poniższych tabelach.

**Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze**

Tabela 3. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Sołectwo	Ludność ogółem	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
Nowa Wieś	1689	347	1140	202	12,0%
Wielki Wełcz	353	72	242	39	11,0%
Zakurzewo	246	67	154	25	10,2%
Parski	154	30	109	15	9,7%
<b>Gmina</b>	<b>12098</b>	<b>2672</b>	<b>8153</b>	<b>1273</b>	<b>10,5%</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz.

Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Tabela 4. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Sołectwo	Liczba ludności ogółem	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Nowa Wieś	1689	169	10,0%
Wielki Welcz	353	57	16,1%
Zakurzewo	246	38	15,4%
Parski	154	17	11,0%
<b>Gmina</b>	<b>12098</b>	<b>1348</b>	<b>11,1%</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Grudziądzu.

#### Zestawienie wartości badanych wskaźników

Poniższa tabela zawiera zestawienie osiągniętych wartości badanych wskaźników. Wynika z niej, że koncentracja niekorzystnych czynników społecznych w tej grupie występuje w sołectwie **Wielki Welcz**.

Tabela 5. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na danym obszarze

Sołectwo	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Nowa Wieś	12,0%	10,0%
Wielki Welcz	11,0%	16,1%
Zakurzewo	10,2%	15,4%
Parski	9,7%	11,0%
<b>Gmina</b>	<b>10,5%</b>	<b>11,1%</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz, GOPS w Grudziądzu.

#### B. Część wschodnia: Mokre, Świerkocin, Dusocin

Sołectwa położone na północ od Grudziądza we wschodniej części gminy (**Mokre, Świerkocin, Dusocin**) zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych dwoma poniższymi wskaźnikami:

- Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze;
- Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze.

Do wyliczenia wartości wskaźników posłużyły dane statystyczne, zebrane w poniższych tabelach.

Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Tabela 6. Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Sołectwo	Ludność w wieku produkcyjnym	Bezrobotni pozostający bez pracy 12 miesięcy i dłużej	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Mokre	765	23	3,0%
Świerkocin	413	21	5,1%
Dusocin	261	15	5,7%
<b>Gmina</b>	<b>8153</b>	<b>327</b>	<b>4,0%</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Grudziądzu.

Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Tabela 7. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Sołectwo	Liczba ludności ogółem	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Mokre	1125	134	11,9%
Świerkocin	621	39	6,3%
Dusocin	381	86	22,6%
<b>Gmina</b>	<b>12098</b>	<b>1348</b>	<b>11,1%</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz, GOPS w Grudziądzu.

#### Zestawienie wartości badanych wskaźników

Poniższa tabela zawiera zestawienie osiągniętych wartości badanych wskaźników. Wynika z niej, że koncentracja niekorzystnych czynników społecznych w tej grupie występuje w sołectwie **Dusocin**.

Tabela 8. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na danym obszarze

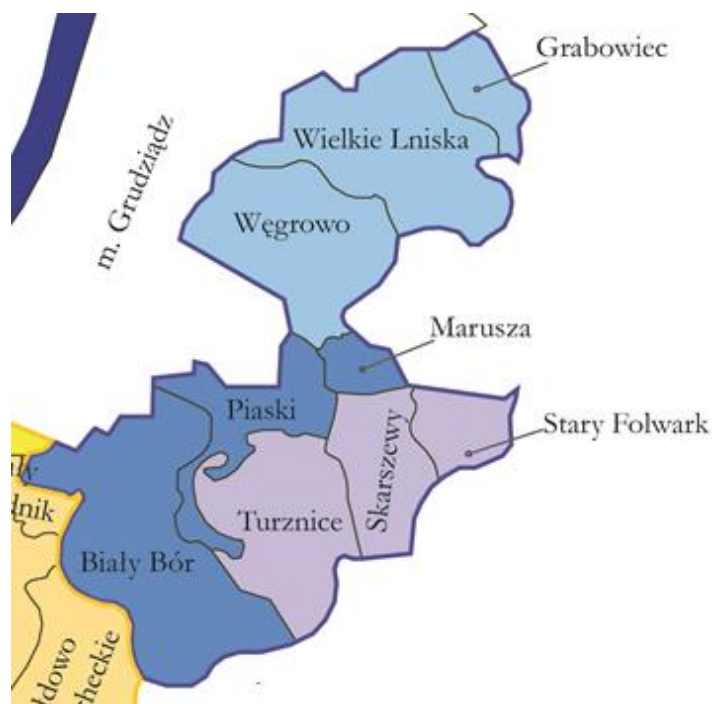
Sołectwo	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Mokre	3,0%	11,9%
Świerkocin	5,1%	6,3%
Dusocin	5,7%	22,6%
<b>Gmina</b>	<b>4,0%</b>	<b>11,1%</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz, GOPS w Grudziądzu.



### 3.1.2. Sołectwa położone w środkowej części gminy (na wschód i południowy wschód od Grudziądza)

Mapa 4. Sołectwa położone w środkowej części gminy



Źródło: Opracowanie własne.

#### A. Część północna: Węgrowo, Wielkie Lniska, Grabowiec

Sołectwa położone w tej części gminy (**Węgrowo, Wielkie Lniska, Grabowiec**) zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych dwoma poniższymi wskaźnikami:

- Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze;
- Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze.

Do wyliczenia wartości wskaźników posłużyły dane statystyczne, zebrane w poniższych tabelach.

**Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze**

Tabela 9. Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Sołectwo	Ludność w wieku produkcyjnym	Bezrobotni pozostający bez pracy 12 miesięcy i dłużej	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Węgrowo	663	29	4,4%
Wielkie Lniska	338	18	5,3%
Grabowiec	64	6	4,7%
<b>Gmina</b>	<b>8153</b>	<b>327</b>	<b>4,0%</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Grudziądzu.

Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze

Tabela 10. Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze

Sołectwo	Liczba dzieci w wieku do 17 lat	Liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze
Węgrowo	220	55	25,0%
Wielkie Lniska	103	32	31,1%
Grabowiec	29	9	31,0%
<b>Gmina</b>	<b>2672</b>	<b>884</b>	<b>33,1%</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Grudziądzu.

#### Zestawienie wartości badanych wskaźników

Poniższa tabela zawiera zestawienie osiągniętych wartości badanych wskaźników. Wynika z niej, że w badanych sołectwach nie występuje koncentracja niekorzystnych czynników społecznych.

Tabela 11. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na danym obszarze

Sołectwo	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze
Mokre	4,4%	25,0%
Świerkocin	5,3%	31,1%
Dusocin	4,7%	31,0%
<b>Gmina</b>	<b>4,0%</b>	<b>33,1%</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz, GOPS w Grudziądzu.

#### B. Część środkowa

Sołectwa położone w tej części gminy (**Marusza, Piaski, Biały Bór**) zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych dwoma poniższymi wskaźnikami:

- Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze;
- Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze;

Do wyliczenia wartości wskaźników posłużyły dane statystyczne, zebrane w poniższych tabelach.

Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Tabela 12. Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Sołectwo	Ludność w wieku produkcyjnym	Bezrobotni pozostający bez pracy 12 miesięcy i dłużej	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Marusza	151	5	3,3%
Piaski	530	22	4,2%
Biały Bór	708	17	2,4%
<b>Gmina</b>	<b>8153</b>	<b>327</b>	<b>4,0%</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Grudziądzu.

Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Tabela 13. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Sołectwo	Liczba ludności ogółem	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Marusza	220	50	22,7%
Piaski	780	53	6,8%
Biały Bór	1016	87	8,6%
<b>Gmina</b>	<b>12098</b>	<b>1348</b>	<b>11,1%</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz, GOPS w Grudziądzu.

#### Zestawienie wartości badanych wskaźników

Poniższa tabela zawiera zestawienie osiągniętych wartości badanych wskaźników. Wynika z niej, że w badanych sołectwach nie występuje koncentracja niekorzystnych czynników społecznych.

Tabela 14. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na danym obszarze

Sołectwo	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Marusza	3,3%	22,7%
Piaski	4,2%	6,8%
Biały Bór	2,4%	8,6%
<b>Gmina</b>	<b>4,0%</b>	<b>11,1%</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz, GOPS w Grudziądzu.

### C. Część południowo-wschodnia

Sołectwa położone w tej części gminy (**Turznice, Skarszewy, Stary Folwark**) zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych dwoma poniższymi wskaźnikami:

- Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze;
- Sołectwo należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej o niskim poziomie kształcenia.

Do wyliczenia wartości wskaźników posłużyły dane statystyczne, zebrane w poniższych tabelach.

**Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze**

Tabela 15. Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Miejscowość	Ludność ogółem	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Turznice	330	69	222	39	17,6%
Skarszewy	161	50	97	14	14,4%
Stary Folwark	125	26	81	18	22,2%
<b>Gmina</b>	<b>12098</b>	<b>2672</b>	<b>8153</b>	<b>1273</b>	<b>15,6%</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz.

Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia<sup>11</sup>

Tabela 16. Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata na danym obszarze

Sołectwo	Rejon obsługi szkoły podstawowej	Rok szkolny 2012/2013	Rok szkolny 2013/2014	Rok szkolny 2014/2015	Przeciętny wynik z ostatnich 3 lat
Turznice	SP w Piaskach	55%	58%	56%	56%
Skarszewy	SP w Piaskach	55%	58%	56%	56%
Stary Folwark	SP w Piaskach	55%	58%	56%	56%
<b>Woj. kujawsko-pomorskie</b>	-	<b>59%</b>	<b>63%</b>	<b>64%</b>	<b>62%</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz.

<sup>11</sup> Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie kujawsko-pomorskim.

## Zestawienie wartości badanych wskaźników

Poniższa tabela zawiera zestawienie osiągniętych wartości badanych wskaźników. Wynika z niej, że koncentracja niekorzystnych czynników społecznych w tej grupie występuje w sołectwach **Turznicie i Stary Folwark**.

Tabela 17. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na danym obszarze

Sołectwo	Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej o niskim poziomie kształcenia
Turznicie	17,6%	Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie kujawsko-pomorskim.
Skarszewy	14,4%	Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie kujawsko-pomorskim.
Stary Folwark	22,2%	Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie kujawsko-pomorskim.
<b>Gmina</b>	<b>15,6%</b>	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz.

### 3.1.3. Sołectwa położone w południowo-zachodniej części gminy (na południe i południowy zachód od Grudziądza)

Mapa 5. Sołectwa położone w południowo-zachodniej części gminy Grudziądz



Źródło: Opracowanie własne.

#### A. Część południowa

Sołectwa położone w tej części gminy (**Mały Rudnik, Ruda, Wałdowo Szlacheckie**) zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych dwoma poniższymi wskaźnikami:

- Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze;
- Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia.

Do wyliczenia wartości wskaźników posłużyły dane statystyczne, zebrane w poniższych tabelach.

#### Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Tabela 18. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Sołectwo	Ludność ogółem	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
Mały Rudnik	723	154	491	78	10,8%
Ruda	602	149	403	50	8,3%
Wałdowo Szlacheckie	681	169	443	69	10,1%
<b>Gmina</b>	<b>12098</b>	<b>2672</b>	<b>8153</b>	<b>1273</b>	<b>10,5%</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz.

## Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia<sup>12</sup>

Tabela 19. Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata na danym obszarze

Sołectwo	Rejon obsługi szkoły podstawowej	Rok szkolny 2012/2013	Rok szkolny 2013/2014	Rok szkolny 2014/2015	Przeciętny wynik z ostatnich 3 lat
Mały Rudnik	SP Ruda	52%	66%	64%	61%
Ruda	SP Ruda	52%	66%	64%	61%
Waldowo Szlacheckie	SP Waldowo Szlacheckie	57%	66%	62%	62%
<b>Woj. kujawsko-pomorskie</b>	-	<b>59%</b>	<b>63%</b>	<b>64%</b>	<b>62%</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz.

### Zestawienie wartości badanych wskaźników

Poniższa tabela zawiera zestawienie osiągniętych wartości badanych wskaźników. Wynika z niej, że koncentracja niekorzystnych czynników społecznych w tej grupie występuje w sołectwie **Mały Rudnik**.

Tabela 20. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na danym obszarze

Sołectwo	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej o niskim poziomie kształcenia
Mały Rudnik	10,8%	Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie kujawsko-pomorskim.
Ruda	8,3%	Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie kujawsko-pomorskim.
Waldowo Szlacheckie	10,1%	Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest równy od przeciętnemu wynikowi w województwie kujawsko-pomorskim.
<b>Gmina</b>	<b>10,5%</b>	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz.

### B. Część środkowo-zachodnia

Sołectwa położone w tej części gminy (**Sztywnag, Pieńki Królewskie, Rozgarty, Szynych, Sosnówka Brankówka, Gogolin**) zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych dwoma poniższymi wskaźnikami:

- Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze.
- Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia

Do wyliczenia wartości wskaźników posłużyły dane statystyczne, zebrane w poniższych tabelach.

<sup>12</sup> Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie kujawsko-pomorskim.

## Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Tabela 21. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Sołectwo	Liczba ludności ogółem	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Sztynwag	277	14	5,1%
Pieńki Królewskie	184	10	5,4%
Rozgarty	92	14	15,2%
Szynych	363	61	16,8%
Sosnówka Brankówka	292	57	19,5%
Gogolin	117	11	9,4%
<b>Gmina</b>	<b>12098</b>	<b>1348</b>	<b>11,1%</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz i GOPS w Grudziądzu.

## Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia<sup>13</sup>

Tabela 22. Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata na danym obszarze

Sołectwo	Rejon obsługi szkoły podstawowej	Rok szkolny 2012/2013	Rok szkolny 2013/2014	Rok szkolny 2014/2015	Przeciętny wynik z ostatnich 3 lat
Sztynwag	SP Ruda	52%	66%	64%	61%
Pieńki królewskie	SP Ruda	52%	66%	64%	61%
Rozgarty	SP w Sosnówce	65%	65%	64%	65%
Szynych	SP w Sosnówce	65%	65%	64%	65%
Sosnówka Brankówka	SP w Sosnówce	65%	65%	64%	65%
Gogolin	SP Ruda	52%	66%	64%	61%
<b>Woj. kuj.-pom.</b>	<b>-</b>	<b>59%</b>	<b>63%</b>	<b>64%</b>	<b>62%</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz.

## Zestawienie wartości badanych wskaźników

Poniższa tabela zawiera zestawienie osiągniętych wartości badanych wskaźników. Wynika z niej, że w badanych sołectwach nie występuje koncentracja niekorzystnych czynników społecznych.

<sup>13</sup> Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie kujawsko-pomorskim.



Tabela 23. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na danym obszarze

Sołectwo	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej o niskim poziomie kształcenia
Sztynwag	5,1%	Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie kujawsko-pomorskim.
Pieńki Królewskie	5,4%	Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie kujawsko-pomorskim.
Rozgarty	15,2%	Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest wyższy od przeciętnego wyniku w województwie kujawsko-pomorskim.
Szynych	16,8%	Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest wyższy od przeciętnego wyniku w województwie kujawsko-pomorskim
Sosnówka Brankówka	19,5%	Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest wyższy od przeciętnego wyniku w województwie kujawsko-pomorskim
Gogolin	9,4%	Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie kujawsko-pomorskim
<b>Gmina</b>	<b>11,1%</b>	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz, GOPS w Grudziądzu.

#### Podsumowanie analizy wskaźnikowej w sferze społecznej

Z powyższych analiz wynika, że problemy społeczne (w liczbie co najmniej 2) zostały zdiagnozowane w 5 sołectwach: **Wielki Węlcz, Dusocin, Turznice, Stary Folwark i Mały Rudnik**. Te sołectwa zostały poddane dalszej analizie, celem sprawdzenia czy występuje w nich przestrzeń zdegradowana lub niekorzystne zjawiska w innych sferach.

## 1.2. Analiza sołectw, w których zidentyfikowano problemy społeczne pod kątem występowania w nich przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach

W poniższych tabelach dokonano zestawienia danych obrazujących występowanie przestrzeni zdegradowanych lub problemy inne niż społeczne w sołectwach **Wielki Wełcz, Dusocin, Turznice, Stary Folwark i Mały Rudnik**.

**Przestrzeń zdegradowana**, zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych” to obecnie nieużytkowane tereny i obiekty, na których realizowano działalności: przemysłowe, wojskowe, eksploatację kopalń, transportowe, rolnicze, infrastruktury komunalnej (związanej z gospodarką wodno-ściekową, odpadami, zaopatrzeniem w energię). Do kategorii przestrzeni zdegradowanych możliwe jest także zaliczenie terenów i obiektów, które pierwotnie pełniły innego rodzaju funkcje (np. usługowe, handlowe, mieszkaniowe, magazynowo-skladowe) i nie są obecnie wykorzystywane w tym celu, jeśli możliwa jest ich adaptacja na cele rozwoju społecznego lub gospodarczego, nawet jeśli nie dojdzie do zmiany funkcji pierwotnej. Specyficznym rodzajem „przestrzeni zdegradowanych” są także tereny i obiekty, w których rozpoczęto realizację zagospodarowania i jej nie zakończono – formalnie nie doszło więc do rozpoczęcia działalności, ale teren jest zajęty przez nieużytkowane obiekty.

W wyjątkowych, szczególnie uzasadnionych przypadkach do kategorii „przestrzeni zdegradowanej” możliwe jest zaliczenie terenów lub obiektów, które nie są wyłączone z dotychczasowego użytkowania (są to obiekty i tereny na których aktualnie prowadzi się działalność mieszczącą się w kategoriach użytkowania określonych powyżej) jeśli istnieje możliwość i jest społecznie lub ekonomicznie uzasadnione podjęcie działań na rzecz ich adaptacji do celów rozwoju społecznego lub gospodarczego realizujących idee i spełniających kryteria uznania za działania rewitalizacyjne.

Tak rozumiana przestrzeń nie występuje na terenie sołectw Wielki Wełcz, Dusocin, Turznice, Stary Folwark i Mały Rudnik.

W związku z powyższym sołectwa poddano badaniu pod kątem występowania problemów w przynajmniej jednej ze sfer: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej.

### Sołectwo Wielki Wełcz

Tabela 24. Sołectwo Wielki Wełcz – negatywne zjawiska w innych sferach

Problem	Opis
<b>Sfera gospodarcza</b>	
Klimat aktywności gospodarczej	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosi 4,5 i jest jednym z trzech najniższych wyników w gminie (średnia 11,1).
<b>Sfera środowiskowa</b>	
Wyroby azbestowe na terenie sołectwa	Na terenie sołectwa znajduje się 75 obiektów, na których występują wyroby azbestowe o masie 178,79 Mg zakwalifikowane do usunięcia (stan na dzień 31.12.2015 r.)
<b>Sfera przestrzenno-funkcjonalna</b>	
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną	Sołectwo nie posiada obiektów infrastruktury publicznej sportu (stadion, boisko, siłownia) w odległości mniejszej niż 1,5 km od jej centrum (najbliższa infrastruktura tego typu znajduje się Mokrem w odległości 7 km).

Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną	Niewystarczające pokrycie siecią wodociagową – jedynie 84% nieruchomości posiada przyłącza wodociagowe, wobec średniej w gminie na poziomie 95%.
	Brak sieci kanalizacyjnej i gazowej.
	Brak stałych łączy internetowych.
	Zły stan drogi gminnej 040101C relacji Wielki Welcz-Okragła Łąka
Problemy komunikacyjne	Niewystarczająca liczba kursów komunikacyjnych umożliwiających mieszkańcom dojazd do zlokalizowanych w Grudziądzu obiektów sportowych i rekreacyjnych, instytucji gminnych, szkół i pracy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Grudziądzu.

### Sołectwo Dusocin

Tabela 25. Sołectwo Dusocin - negatywne zjawiska w innych sferach

Problem	Opis
<b>Sfera gospodarcza</b>	
Klimat aktywności gospodarczej	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosi 8,8 i jest niższy niż wskaźnik w gminie (średnia 11,1).
<b>Sfera środowiskowa</b>	
Wyroby azbestowe na terenie sołectwa	Na terenie sołectwa znajdują się 52 obiekty, na których występują wyroby azbestowe o masie 125,96 Mg zakwalifikowane do usunięcia (stan na dzień 31.12.2015 r.)
Zakład uciążliwy dla środowiska	Na terenie sołectwa znajduje się Firma Produkcyjno-Handlowo-Usługowa Sp. z o.o. „GRAMINIS”, powstała po upadku Państwowego Gospodarstwa Rolniczego, specjalizująca się głównie w uprawach zbóż, mogący mieć potencjalnie negatywny wpływ na środowisko naturalne.
<b>Sfera przestrzenno-funkcjonalna</b>	
Utrudniony dostęp do podstawowych usług	Mieszkańcy sołectwa mają utrudniony dostęp do usług medycznych. W tym celu korzystają z Wiejskiego Ośrodka Zdrowia w Mokrem (4,5km).
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną	Niewystarczające pokrycie siecią wodociagową – jedynie 57% nieruchomości posiada przyłącza wodociagowe, wobec średniej w gminie na poziomie 95%.
	Brak sieci kanalizacyjnej i gazowej, ścieki odprowadzane są najczęściej do przydomowych szamb.
	Drogi gminne nr 40335C i 40336C wymagają przebudowy.
	Nawierzchnia drogi powiatowej Nr 1356C relacji Dusocin – Skurgwy wymaga renowacji.
	Brak stałych łączy internetowych (brak dostępu do szerokopasmowego Internetu).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Grudziądzu.

## Sołectwo Turznice

**Tabela 26. Sołectwo Turznice - negatywne zjawiska w innych sferach**

Problem	Opis
<b>Sfera gospodarcza</b>	
Klimat aktywności gospodarczej	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na terenie sołectwa wynosi 6,76 i jest niższy niż wskaźnik w gminie (średnia 11,1).
<b>Sfera środowiskowa</b>	
Wyroby azbestowe na terenie sołectwa	Na terenie sołectwa znajduje się 76 obiektów, na których występują wyroby azbestowe (o masie 132,26 Mg) zakwalifikowane do usunięcia (stan na dzień 31.12.2015 r.).
<b>Sfera przestrzenno-funkcjonalna</b>	
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną	Sołectwo nie posiada obiektów infrastruktury publicznej: sportu i rekreacji w odległości mniejszej niż 1,5 km od jej centrum (najbliższe boisko znajduje się w miejscowości Skarszewy – 2,3 km). Sołectwo nie posiada obiektów infrastruktury kulturalnej, takich jak: biblioteka, ośrodek kultury. W Turznicach znajduje się świetlica wiejska, ale teren do niej przylegający wymaga modernizacji.
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną	Sołectwo posiada niewystarczające pokrycie siecią wodociągową – jedynie 83% nieruchomości posiada przyłącza wodociągowe, wobec średniej w gminie na poziomie 95%. Brak sieci kanalizacyjnej – żaden obiekt na terenie sołectwa nie jest podłączony do sieci kanalizacyjnej, ścieki odprowadzane są najczęściej do przydomowych szamb.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Grudziądzu.

## Sołectwo Stary Folwark

**Tabela 27. Sołectwo Stary Folwark - negatywne zjawiska w innych sferach**

Problem	Opis
<b>Sfera środowiskowa</b>	
Wyroby azbestowe na terenie sołectwa	Na terenie sołectwa znajduje się 29 obiektów, na których występują wyroby azbestowe o masie 48,46 Mg zakwalifikowane do usunięcia (stan na dzień 31.12.2015 r.).
Zanieczyszczenie powietrza	Zanieczyszczenia powietrza pochodzą głównie z transportu drogowego, a także niekontrolowanych źródeł emisji, tj. intensywnych upraw rolniczych i lokalnych kotłowni i pieców domowych.
<b>Sfera przestrzenno-funkcjonalna</b>	
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną	Sołectwo nie posiada obiektów infrastruktury sportowej i rekreacyjnej w odległości mniejszej niż 1,5 km od jej centrum (najbliższa infrastruktura tego typu znajduje się w miejscowości Skarszewy – 3,4 km). Sołectwo nie posiada obiektów infrastruktury kultury, tj. biblioteka, ośrodek kultury w odległości mniejszej niż 1,5 km od jej centrum (najbliższa infrastruktura tego typu znajduje się w Grudziądzu – 10,7 km).
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną	Brak sieci kanalizacyjnej – ścieki odprowadzane są najczęściej do przydomowych szamb.

	Brak sieci gazowej.
	Na terenie sołectwa istnieje zaniedbana sieć melioracyjna.
	Droga gminna nr 40401C wymaga przebudowy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Grudziądzu.

### Sołectwo Mały Rudnik

Tabela 28. Sołectwo Mały Rudnik - negatywne zjawiska w innych sferach

Problem	Opis
<b>Sfera środowiskowa</b>	
Wyroby azbestowe na terenie sołectwa	Na terenie sołectwa znajduje się 75 obiektów, na których występują wyroby azbestowe o łącznej masie 131,64 Mg, zakwalifikowane do usunięcia (stan na dzień 31.12.2015).
Zanieczyszczenie powietrza	Zanieczyszczenia powietrza pochodzą głównie z transportu drogowego, a także niekontrolowanych źródeł emisji, tj. lokalnych kotłowni i pieców domowych.
<b>Sfera przestrzenno-funkcjonalna</b>	
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną	Wielkość i stan budynku Gminnego Ośrodka Kultury nie są wystarczające do prowadzenia obecnych i planowanych działań w zakresie wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
	Na terenie sołectwa nie ma odpowiadającej potrzebom mieszkańców infrastruktury sportowej – istniejące boisko (na terenie byłej szkoły) wymaga modernizacji.
	Droga gminna nr 40511C relacji Mały Rudnik – Ruda wymaga modernizacji.
	Droga gminna nr 40534C przy drodze krajowej nr 55 wymaga modernizacji.
	Brak sieci kanalizacyjnej – ścieki odprowadzane są najczęściej do przydomowych szamb.
	Na terenie sołectwa istnieje zaniedbana sieć melioracyjna.
	Brak stałych łączy internetowych (brak dostępu do szerokopasmowego Internetu).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Grudziądzu.

### Podsumowanie analizy sołectw pod kątem występowania w nich przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach

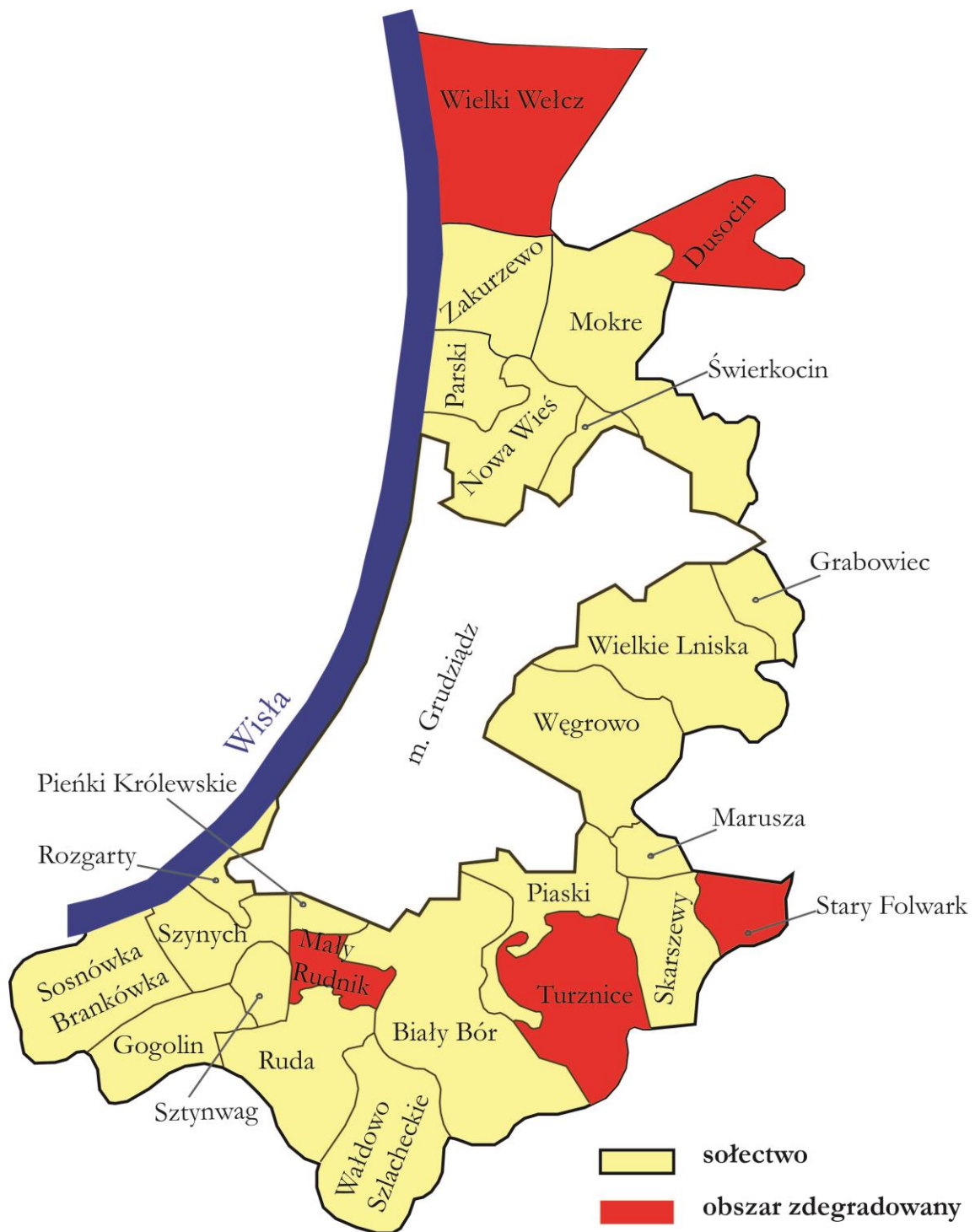
Ze względu na fakt, że w sołectwach **Wielki Wełcz, Dusocin, Turznice, Stary Folwark i Mały Rudnik** występują minimum po dwa problemy społeczne oraz problem w przynajmniej jednej ze sfer (gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna lub środowiskowa), **wszystkie te sołectwa należy uznać za obszar zdegradowany.**

**Tak wyznaczony obszar obejmuje 21% powierzchni gminy i przekracza pod względem powierzchni możliwy obszar rewitalizacji (20% powierzchni gminy).**

W dalszej części konieczne będzie ograniczenie obszaru wyznaczonego do rewitalizacji

Poniższa mapa obrazuje położenie obszarów zdegradowanych na terenie gminy.

Mapa 6. Granice obszaru zdegradowanego w Gminie Grudziądz



Źródło: Opracowanie własne.

## **Rozdział 4. Obszar rewitalizacji gminy<sup>14</sup>**

---

<sup>14</sup> Przedstawione w poniższym rozdziale dane statystyczne dotyczą stanu na 31.12.2015 r.

#### 4.1. Powierzchnia i ludność obszaru rewitalizacji

W myśl art. 10 Ustawy o rewitalizacji<sup>15</sup> i „Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych” obszarem rewitalizacji jest obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów, których łączna powierzchnia będzie większa niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym portowe i powydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Obszar zdegradowany na terenie gminy Grudziądz, obejmujący 21% powierzchni gminy, przekracza pod względem powierzchni możliwy obszar rewitalizacji. Dlatego też obszar rewitalizacji został zawężony do obszaru czterech sołectw o największej liczbie ludności: **Wielki Wełcz, Dusocin, Turznice i Mały Rudnik**. Wybór dokonany został w oparciu o najszersze możliwe oddziaływanie społeczne w miejscowościach o największej liczbie mieszkańców. W wyniku tak przeprowadzonej delimitacji **z obszaru rewitalizacji ze względu na najmniejszą liczbę mieszkańców** (najmniejsze oddziaływanie społeczne) **wykluczone zostało sołectwo Stary Folwark**.

Z tego względu obszar rewitalizacji w Gminie Grudziądz składa się z **czterech sołectw: Wielki Wełcz, Dusocin, Turznice, Mały Rudnik**, które łącznie stanowią 19,5% powierzchni Gminy i są zamieszkiwane przez 14,8% jej mieszkańców. Tym samym wyznaczony obszar rewitalizacji nie przekracza progów 20% powierzchni gminy i 30% ludności gminy.

Tabela 29. Powierzchnia i ludność Gminy Grudziądz objęta rewitalizacją

Podobszar	Ludność	% ludności gminy	Powierzchnia (ha)	% powierzchni gminy
Wielki Wełcz	353	2,9%	1351	8,2%
Dusocin	381	3,1%	645	3,9%
Turznice	330	2,7%	919	5,6%
Mały Rudnik	723	6,0%	298	1,8%
<b>Razem</b>	<b>1787</b>	<b>14,8%</b>	<b>3213</b>	<b>19,5%</b>

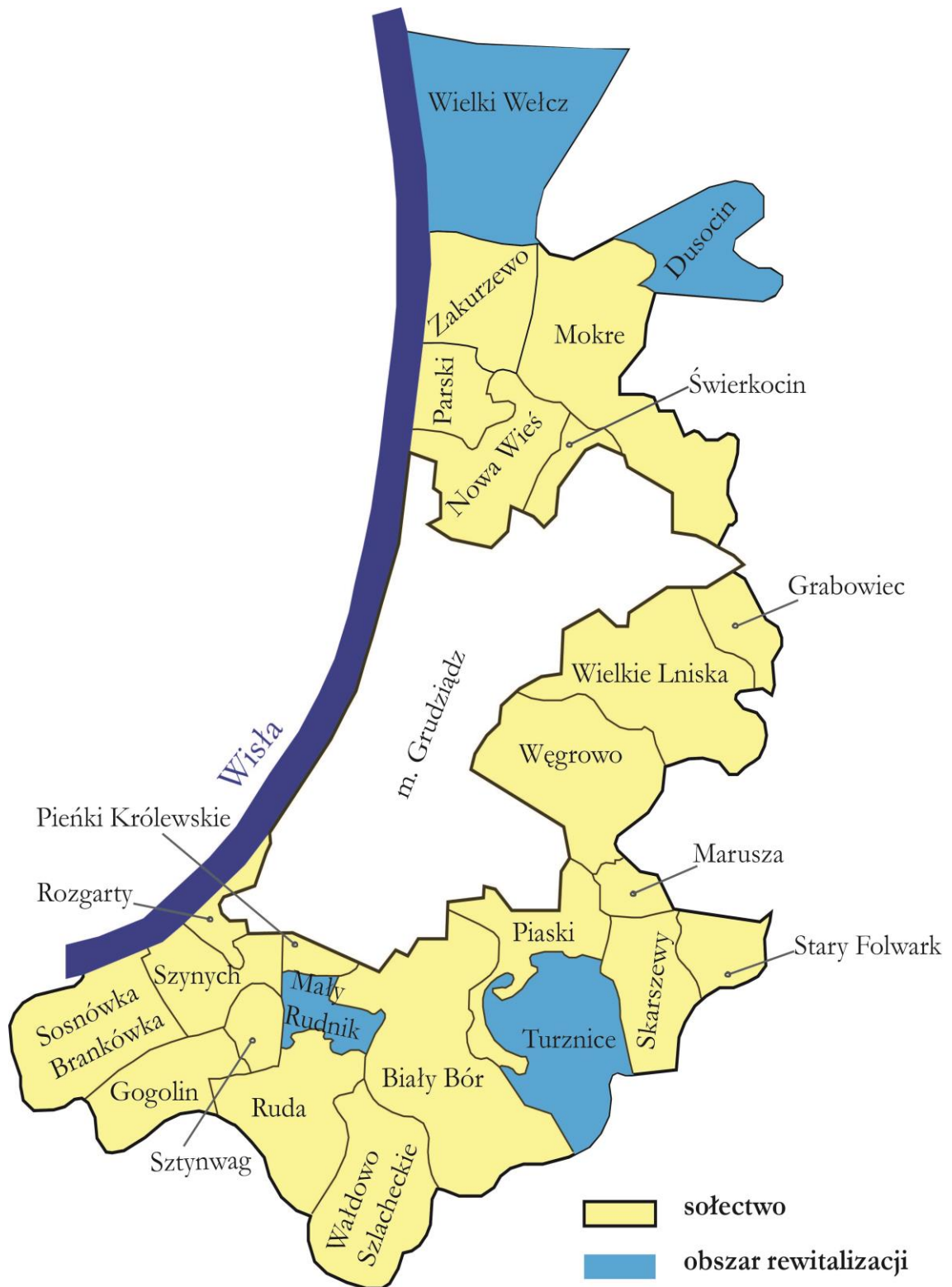
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Grudziądzu.

Zasięg obszaru rewitalizacji na tle Gminy przedstawia poniższa mapa.

<sup>15</sup> Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777).



Mapa 7. Granice obszaru rewitalizacji w gminie Grudziądz.

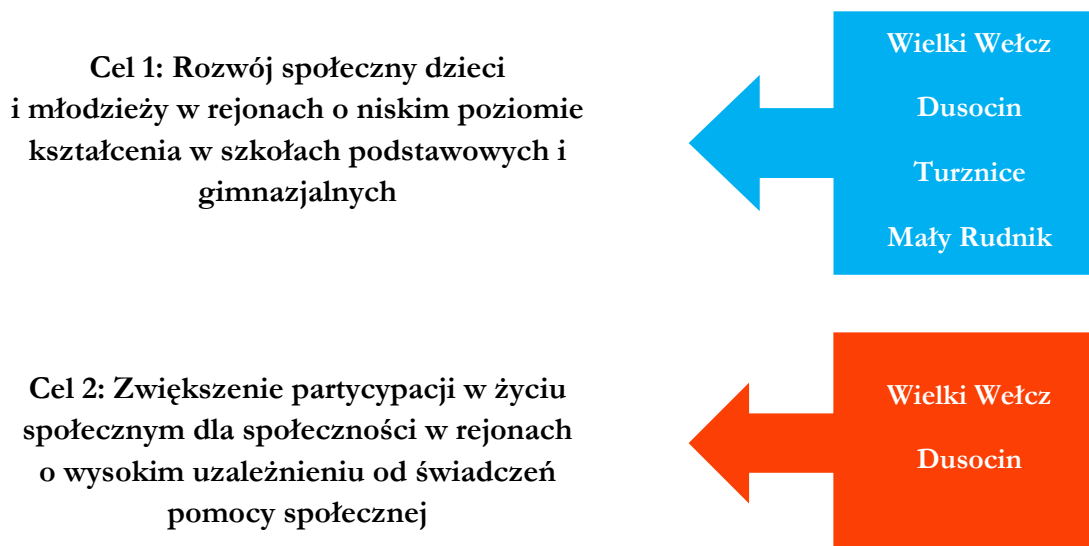


Źródło: Opracowanie własne.

## 4.2 Cele rewitalizacji

Obszar rewitalizacji w każdym podobszarze spełnia przynajmniej jeden z celów rewitalizacji wskazanych w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych”.

Schemat 4. Cele rewitalizacyjne



Źródło: opracowanie własne.

Wybór takich celów został podyktowany występującym na danym obszarze stanem kryzysowym. Dla każdego z celów określono 2 warunki, których spełnienie oznacza możliwość podjęcia na tym obszarze działań rewitalizacyjnych w określonym kierunku.

Tabela 30. Cel 1 rewitalizacji dla wszystkich podobszarów rewitalizacji

Cel rewitalizacji	Rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych	
Kryteria	Sołectwa wykazują wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata niższy od przeciętnego wyniku w województwie kujawsko-pomorskim <sup>16</sup>	Lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących
Wielki Wełcz Dusocin Turznice Mały Rudnik	<p>Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w sołectwach wynosi:</p> <p>- <b>Wielki Wełcz 16,1%</b> - <b>Dusocin 22,6%</b></p> <p>i jest wyższy od przeciętnej w gminie wynoszącej 11,1%</p>	Lokalny samorząd posiada listy intencyjne od lokalnych szkół oraz organizacji pozarządowych, wykazujące zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących, mających na celu rozwój społeczny dzieci i młodzieży na terenie sołectw Wielki Wełcz, Dusocin, Turznice oraz Mały Rudnik.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Grudziądzu.

Tabela 31. Cel 2 rewitalizacji dla podobszarów rewitalizacji Wielki Wełcz i Dusocin

<sup>16</sup> Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie kujawsko-pomorskim.

Cel rewitalizacji	Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej	
Kryteria	Sołectwa wykazują wyższy od przeciętnej w gminie wskaźnik osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej lub miejscowość znajduje się wśród trzech miejscowości w gminie o największej bezwzględnej liczbie osób objętych sytuacją kryzysową	Lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących
Wielki Wełcz Dusocin	<p>Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w sołectwach wynosi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- <b>Wielki Wełcz 16,1%</b></li> <li>- <b>Dusocin 22,6%</b></li> </ul> <p>i jest wyższy od przeciętnej w gminie wynoszącej 11,1%</p>	Lokalny samorząd posiada listy intencyjne od Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz organizacji pozarządowych, wykazujące zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących, mających na celu zwiększenie partycypacji w życiu społecznym oraz zmniejszenie stopnia uzależnienia od świadczeń pomocy społecznej na terenie sołectw Wielki Wełcz i Dusocin.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Grudziądzu.

## **Rozdział 5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji**

**5.1. Wielki Wełcz**

**5.2. Dusocin**

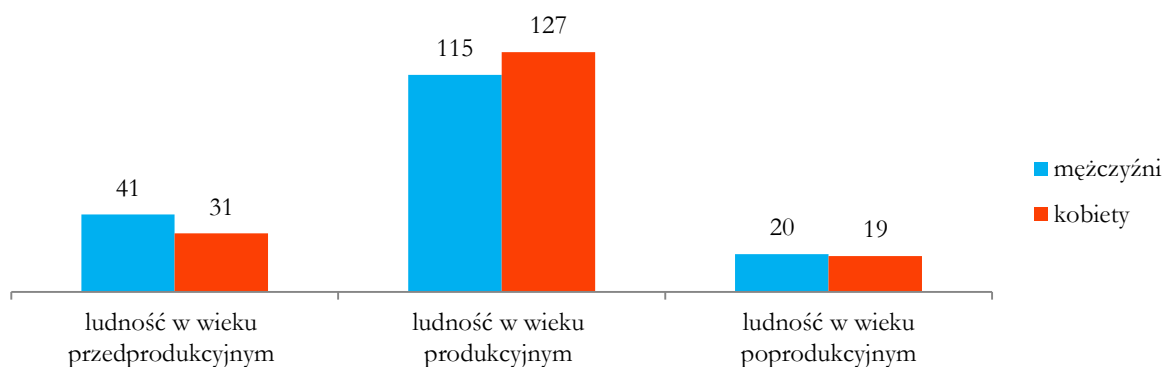
**5.3. Turznice**

**5.4.: Mały Rudnik**



wielkości sołectwo zajmuje piętnaste miejsce w gminie. Dominującą kategorią wiekową były osoby w wieku produkcyjnym (18 – 65) – w 2015 roku ich liczba wynosiła 242 osób – 68,6% ogółu ludności zameldowanej na danym obszarze. Dzieci i młodzież w wieku przedprodukcyjnym (72 osoby) stanowią w sołectwie 20,4% mieszkańców, natomiast osoby starsze w wieku poprodukcyjnym (39 osoby) to 11,0% społeczności. Szczegółowe informacje przedstawione zostały na wykresach poniżej.

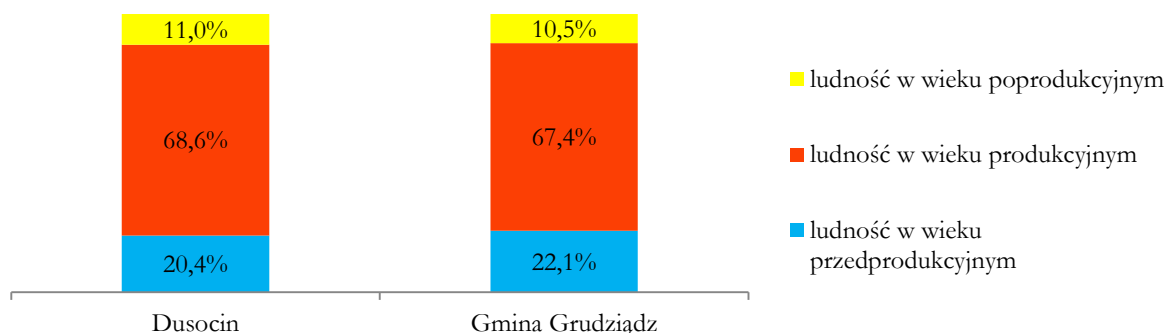
**Wykres 6. Struktura wiekowa ludności sołectwa Wielki Wełcz na dzień 31.12.2015 r.**



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz.

Wielki Wełcz pod względem struktury wiekowej nie odbiega znacząco od średnich wartości dla całej gminy. W porównaniu do całego obszaru gminy w sołectwie wyższy jest udział osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców. Mniejszy natomiast jest udział osób w wieku przedprodukcyjnym.

**Wykres 7. Struktura wiekowa w sołectwie Wielki Wełcz na tle Gminy Grudziądz na dzień 31.12.2015 r.**



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz.

Wskaźnik obciążenia demograficznego w sołectwie liczony jako stosunek mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym (przed- i poprodukcyjnym) do osób w wieku produkcyjnym wynosi 46 i jest niższy niż średni wynik dla całej gminy (48).

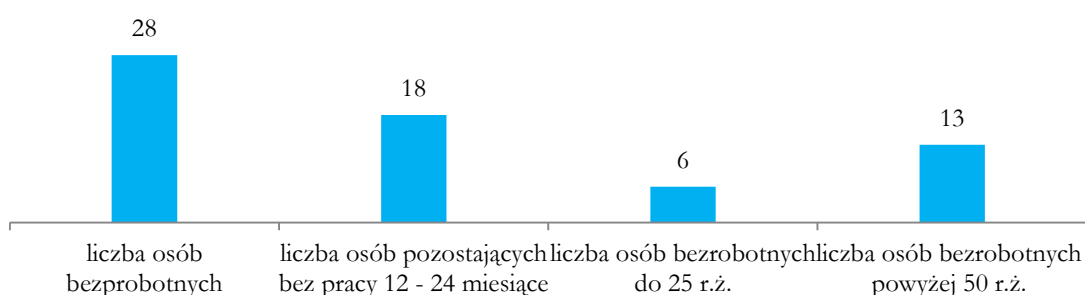
Sołectwo Wielki Wełcz charakteryzuje się nieco wyższym niż obszar gminy wskaźnikiem określającym zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa. Stosunek osób po 65 r.ż. w odniesieniu do ogółu ludności wynosi 11,0% (przy średniej dla gminy równej 10,5%), natomiast stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze to 16,1% (wskaźnik dla gminy – 15,6%)

## Gospodarka i rynek pracy

Wskaźniki bezrobocia w Wielkim Welczu w 2015 roku były wyższe niż wskaźniki mierzące dany problem dla całej gminy. Osoby zarejestrowane w urzędzie pracy stanowiły 7,9% osób w wieku produkcyjnym, podczas gdy dany wskaźnik dla całej gminy wynosił 3,3%. Łączna liczba osób ze statusem osoby bezrobotnej wynosiła 28 osób, w tym w szczególnej sytuacji na rynku pracy znajdowało się odpowiednio: 18 osób pozostających bez pracy od 12 do 24 miesięcy, 13 osób powyżej 50 r.ż., a także 6 osób do 24 r.ż.

W analizowanym solectwie udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym wynosił 7,9% i był znacznie wyższy niż średni wynik w gminie równy 3,3%. Również stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze był wyższy w przypadku Wielkiego Welcza (7,4%) niż dany wskaźnik dla gminy (4,0%).

**Wykres 8. Osoby bezrobotne z terenu Wielkiego Welcza zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy na dzień 31.12.2015 r.**



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Grudziądzu.

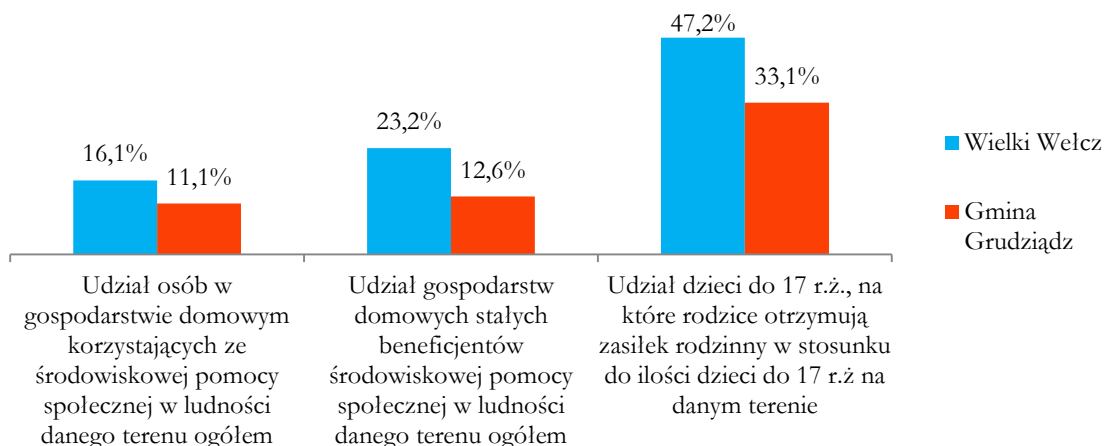
Wielki Welcz charakteryzuje się niskim poziomem przedsiębiorczości mieszkańców. Wskaźnik ten mierzony jako liczba podmiotów gospodarczych osób fizycznych przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym zameldowanych na danym terenie w 2015 roku wynosił 4,6 i był jednym z najniższych w całej gminie, dla której wskaźnik ten przyjmuje wartość 11,1. W rejestrze Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEiDG) w danym roku zarejestrowanych było łącznie 11 wyżej wskazanych podmiotów.

## Pomoc społeczna

Poziom ekonomicznej samodzielności gospodarstw domowych mierzony na podstawie stosunku ilości gospodarstw domowych do ogólnej liczby gospodarstw domowych na danym obszarze, jest znacznie niższy niż średnia ocena dla całej gminy. W 2015 roku 22 gospodarstwa domowe (łącznie 57 osób), korzystało ze świadczeń pomocy społecznej powyżej 18 miesięcy. Stanowi to 23,1% wszystkich gospodarstw domowych, podczas gdy średnia wartość danego wskaźnika dla gminy wynosi 12,6%. Stosunek osób korzystających z danego rodzaju wsparcia w ogóle ludności na terenie analizowanego solectwa wynosił 16,2% i również był o wiele wyższy niż średni udział na terenie gminy – 11,1%.

Solectwo niekorzystnie wypada również na tle gminy w przypadku udziału dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodziny – w Wielkim Welczu odsetek dzieci korzystających z tego typu wsparcia wynosił 47,2% wszystkich dzieci w wieku do 17 lat, podczas gdy na terenie gminy jego średnia wartość to 33,1%.

Wykres 9. Beneficjenci pomocy społecznej w Wielkim Welczu na dzień 31.12.2015 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz.

## Edukacja

Wielki Welcz należy do rejonu obsługi Zespołu Szkół im. Ks. Jana Twardowskiego w Mokrem. W skład placówki wchodzi szkoła podstawowa oraz gimnazjum. Średnie wyniki edukacyjne w sołectwie odnotowane na poziomie kształcenia podstawowego, a mierzone na podstawie wyników sprawdzianu szóstoklasisty w przeciągu ostatnich 3 lat były niższe niż średnie wyniki uzyskane w województwie kujawsko-pomorskim, a także były najniższe wśród wszystkich placówek w Gminie Grudziądz. Przeciętny wynik z trzech lat (2012/2013, 2013/2014 i 2014/2015) dla szkoły w Mokrem to 53%, podczas gdy średnia dla województwa wynosi 62%.

### Zdjęcie 1. Zespół Szkół im. ks. Jana Twardowskiego w Mokrem



Źródło: [zs-mokre.pl/tl](http://zs-mokre.pl/tl)

Jakość kształcenia na poziomie gimnazjalnym mierzona przeciętnym wynikiem z lat 2013-2015 jest w szkole również niższa niż w województwie. Dużo niższe wyniki osiągnęli uczniowie zwłaszcza z matematyki - przeciętny wynik był aż o 9 p.p. niższy niż w województwie, z historii i WOS był o 6 p.p. niższy, a z języka angielskiego o 5 p.p. niższy.



**Tabela 32. Wyniki egzaminu w Gimnazjum w Mokrem w latach 2013-2015**

	Przedmiot	Gimnazjum			woj. kujawsko-pomorskie			Przeciętny wynik z 3 lat	
		2013	2014	2015	2013	2014	2015	Gimn.	Woj.
Część humanistyczna	J. polski	57%	59%	62%	61%	65%	60%	59%	62%
	Historia i WOS	48%	49%	63%	56%	58%	62%	53%	59%
Część matematyczna	Matematyka	37%	31%	43%	46%	45%	47%	37%	46%
	Przedmioty przyrodnicze	52%	43%	49%	57%	50%	48%	48%	52%
Języki obce	J. niemiecki - podst.	57%	62%	56%	55%	64%	63%	58%	63%
	J. niemiecki – rozsz.	-	-	44%	55%	35%	39%	44%	43%
	J. angielski - podst.	-	-	51%	60%	64%	63%	51%	62%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Grudziądz i OKE w Gdańsku

Z powyższej analizy wyników szkół wynika, iż zdecydowanie potrzebna jest realizacja przedsięwzięć nastawionych na podnoszenie jakości edukacji, realizację zajęć pozaszkolnych rozwijających zainteresowania i zdolności dzieci i młodzieży oraz konieczność zapewnienia im możliwości udziału w dodatkowych zajęciach, przede wszystkim z matematyki i języka angielskiego

#### **Kultura, infrastruktura społeczna i aktywność lokalna**

Na terenie sołectwa Wielki Welcz znajduje się pochodzący z przełomu XIII i XIV wieku kościół pw. Św. Jana Chrzciciela. Do rejestru zabytków wpisane są również czynny do dziś cmentarz przykościelny parafii rzymskokatolickiej pw. Św. Jana Chrzciciela, założony w 1920 r. Postulowane jest także wpisanie do rejestru zabytków nieczynnego XVIII-wiecznego cmentarza mennonickiego.

#### **Zdjęcie 2. Kościół pw. Św. Jana Chrzciciela w Wielkim Welczu**



Źródło: Plan odnowy miejscowości Wielki Welcz na lata 2010 – 2016.

W ewidencji konserwatorskiej widnieją również budynki mieszkalne (chaty z przełomu XVIII i XIX oraz XIX wieku) i użytkowe (stodoły), a także budynek byłej szkoły oraz schrony z przełomu lat 1914/1915.

Na obszarze sołectwa istnieje infrastruktura społeczna w postaci placu zabaw dla dzieci oraz świetlicy wiejskiej. Świetlica wiejska – miejsce spotkań i aktywizacji społecznej mieszkańców mieści się w budynku Ochotniczej Straży Pożarnej.

W sołectwie Wielki Welcz zwiększa się zainteresowanie społeczeństwa aktywnością na rzecz mieszkańców. Od maja 2016 na terenie sołectwa działa stowarzyszenie „Ku dobremu”, powstałe z z

inicjatywy mieszkańców. Jego celem jest szeroko rozumiane, dobroczynne działanie na rzecz lokalnej społeczności, w szczególności dzieci, młodzieży, osób starszych i niepełnosprawnych.

**Zdjęcie 3. Budynek świetlicy w Wielkim Welczu**



Źródło: Plan odnowy miejscowości Wielki Welcz na lata 2010 – 2016.

**Zdjęcie 4. Plac zabaw w Wielkim Welczu**



Źródło: [grudziadz.ng.gov.pl](http://grudziadz.ng.gov.pl)

## Bezpieczeństwo publiczne

Według danych Komendy Miejskiej Policji w Grudziądzu na terenie sołectwa Wielki Welcz w 2015 r. odnotowano stosunkowo wyższy poziom bezpieczeństwa niż na obszarze gminy. Wskaźnik bezpieczeństwa mierzony jako stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze w sołectwie wynosił **9,5%**, natomiast wartość danego wskaźnika dla gminy była równa **16,6%**.

## Środowisko

Na terenie sołectwa Wielki Welcz znajdują się obszary chronione. Na obszarze objętym rewitalizacją znajduje się obszar **Natura 2000 – Dolina Dolnej Wisły**. Większa część obszaru objętego rewitalizacją znajduje się w granicach **Obszaru Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Doliny Wisły i Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego**. Znajdują się tu również użytki ekologiczne:

- Wielki Welcz III – mokre łąki, dz. 52/1 (Rozporządzenie Nr 24/2004 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z 05.08.2004 r. w sprawie użytków ekologicznych),
- Wielki Welcz IV – dz. 251/270 (Rozporządzenie Nr 8/2004 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z 17.02.2004 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne),

- Wielki Welcz V – dz. 261 (Rozporządzenie Nr 8/2004 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z 17.02.2004 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne).

Na obszarze objętym rewitalizacją, a znajdującym się pod ochroną prawną nie będą realizowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko. Przy wdrażaniu poszczególnych inwestycji zachowane będą wymogi i zakazy wynikające z przepisów odrębnych obowiązujących na tym obszarze<sup>17</sup>.

Na terenie sołectwa Wielki Welcz występuje 75 posesji, na których występuje 178,79 Mg wyrobów azbestowych zakwalifikowanych do usunięcia.

Mając na względzie ponadlokalną wartość środowiska przyrodniczego i kulturowego, planowane działania inwestycyjne w obszarze gminy będą uzgadniane z jednostkami odpowiedzialnymi za ochronę i kształtowanie środowiska i zabytków.

Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego (MZP) i mapami ryzyka powodziowego (MRP), opracowanymi w ramach projektu: „Informatyczny system osłony kraju przed zagrożeniami kryzysowymi” (ISOK) na terenie sołectwa Wielki Welcz występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na które zgodnie z ustawą Prawo wodne występują zakazy i ograniczenia w gospodarowaniu. W związku z powyższym inwestycje prowadzone na obszarach szczególnie zagrożonych powodzią będą prowadzone zgodnie z ograniczeniami i nakazami wynikającymi z przepisów odrębnych.

### Infrastruktura techniczna

Podobszar 1: Wielki Welcz, zgodnie z zapisami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Grudziądz<sup>18</sup> należy do **strefy B1 osadniczo-rolniczo-leśnej**, w której znajduje się rozproszona zabudowa rolnicza, o przeważającym udziale terenów rolniczo-leśnych, z udziałem skupisk osadniczych o funkcji przede wszystkim mieszkaniowo-usługowej, obejmującym przede wszystkim obszary w dalszej odległości od miasta, opartej o obszary otwarte, chronione przyrodniczo, ciągi ekologiczne.

Sołectwo Wielki Welcz posiada dostęp do sieci telekomunikacyjnej i elektrycznej. Większość nieruchomości posiada przyłącza wodociągowe (przyłącze do sieci posiada 80 z 95 nieruchomości położonych na danym obszarze - jedynie 84%, wobec średniej w gminie na poziomie 95%). Sołectwo nie jest skanalizowane, nie posiada również sieci gazowej

Sołectwo nie posiada **obiektów infrastruktury** publicznej sportu (boisko, siłownia) w odległości mniejszej niż 1,5 km od jej centrum (najbliższa infrastruktura tego typu znajduje się Mokrem w odległości 7 km.

Dotkliwym dla mieszkańców problemem jest niewystarczająca liczba kursów komunikacyjnych umożliwiających mieszkańcom dojazd do zlokalizowanych w Grudziądzu obiektów sportowych i rekreacyjnych, instytucji gminnych, szkół i pracy.

## 5.2. Podobszar 2: Dusocin

Informacje na temat Dusocina pojawiają się w przekazach historycznych już w 1285 roku. Do 1466 roku obszar ten należał do Zakonu Krzyżackiego, a następnie stał się własnością starostwa grudziądzkiego, gdzie pieczę nad nią sprawowali soltysi. Jak podają przekazy historyczne w 1570 roku wieś

<sup>17</sup> Uchwała Nr X/253/15 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 sierpnia 2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Doliny Wisły (Dz. Urz. z 2015 r. poz. 2574); rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21.07.2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U.04.229.2313)

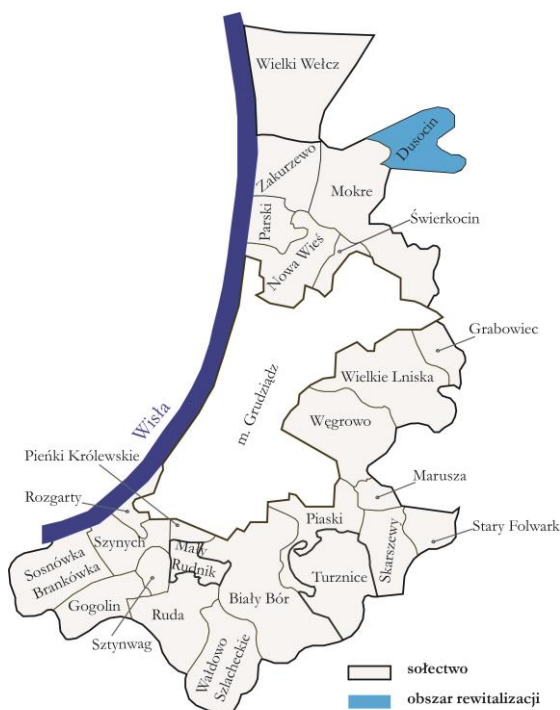
<sup>18</sup> Uchwała nr XXXII/211/2013 Rady Gminy Grudziądz z dnia 18 lipca 2013 r.

stanowiła własność królewska w powiecie chełmińskim. W wyniku burzliwych wydarzeń II wojny szwedzkiej wieś, jak wiele innych na danym obszarze, została wyludniona. Ponowne zasiedlenie nastąpiło pod koniec XVII wieku. W 1779 roku na terenie miejscowości powstała pierwsza szkoła. Miejscowość może poszczycić się faktem, że w 1850 roku w Dusocinie przyszedł na świat wybitny polski chirurg i dydaktyk Ludwik Rydygier.

## Podstawowe informacje

Sołectwo Dusocin usytuowane jest w północno wschodniej części Gminy Grudziądz, na wysoczyźnie morenowej. Od największego miasta w regionie, a zarazem siedziby gminy – Grudziądza, dzieli je ok 11 km. Dusocin graniczy od południowego zachodu z sołectwem Mokre, a od północy, wschodu i południa z Gminą Rogóźno. Przez centrum wsi biegnie droga krajowa nr 55 relacji Nowy Dwór Gdański – Malbork – Kwidzyn – Grudziądz – Stolno.

Mapa 9. Sołectwo Dusocin na tle gminy Grudziądz.



Źródło: Opracowanie własne.

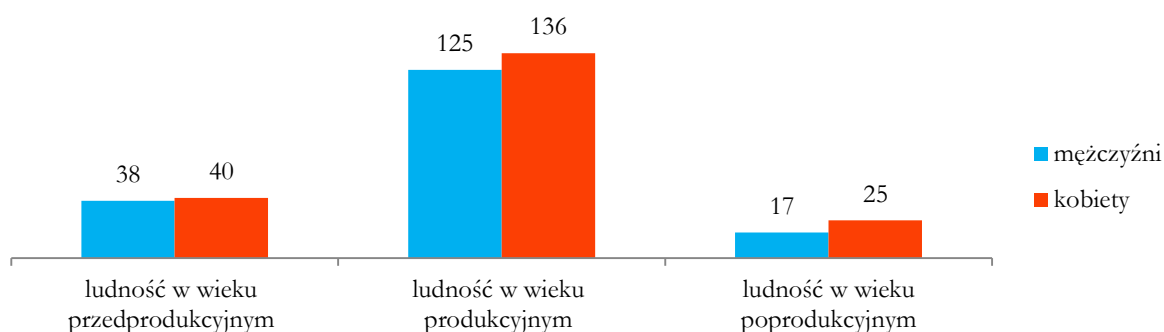
Powierzchnia Dusocina obejmuje obszar 645 ha, co stanowi niespełna 4% powierzchni całej Gminy Grudziądz i sytuuje sołectwo na dziewiątym miejscu w gminie pod względem wielkości.

Przeważającą część sołectwa Dusocin zajmują użytki rolne – ok 86%. Pozostały obszar jest zajmowany przez drogi, tereny zabudowane, pastwiska, lasy i tereny o innym przeznaczeniu.

## Sytuacja demograficzna

Sołectwo Dusocin jest obszarem średnio zaludnionym. Łączna liczba mieszkańców na dzień 31 grudnia 2015 wynosiła 381 osób, co pod tym względem plasowało je na dwunastym miejscu w całej gminie. Wśród mieszkańców Dusocina kobiety stanowiły 53% (201 osób), natomiast 47% to mężczyźni (180 osób).

**Wykres 10. Struktura wiekowa ludności sołectwa Dusocin na dzień 31.12.2015 r.**

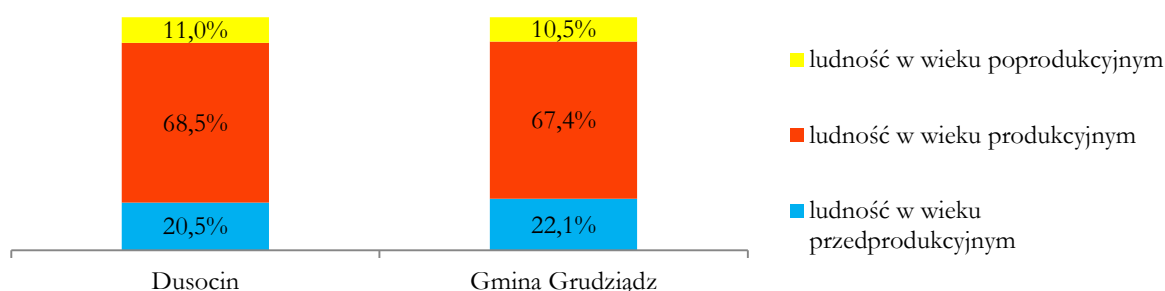


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz.

Dominującą kategorią wiekową były osoby w wieku produkcyjnym (18-64) – w 2015 roku ich liczba wynosiła 261 osób – 68,5% ogółu ludności zameldowanej na danym obszarze. Dzieci i młodzież w wieku przedprodukcyjnym (w liczbie 78 osób) stanowią w sołectwie 20,5% mieszkańców, natomiast osoby starsze w wieku poprodukcyjnym (42 osoby) to 11,0% społeczności. We wszystkich kategoriach wiekowych przeważają kobiety. Szczegółowe informacje przedstawione zostały na wykresach poniżej.

Dusocin pod względem struktury wiekowej nie odbiega znacząco od średnich wartości dla całej gminy. W porównaniu do całego analizowanego obszaru w sołectwie jest wyższy udział osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, natomiast osoby w wieku przedprodukcyjnym mają mniejszy udział w ludności danego obszaru.

**Wykres 11. Struktura wiekowa w sołectwie Dusocin na tle Gminy Grudziądz na dzień 31.12.2015 r.**



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz.

Wskaźnik obciążenia demograficznego w Dusocinie liczony jako stosunek mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym (przed- i poprodukcyjnym) do osób w wieku produkcyjnym wynosi 47 i jest niższy niż średni wynik dla gminy (48).

Sołectwo Dusocin charakteryzuje się nieco wyższym niż obszar gminy wskaźnikiem określającym zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa. Stosunek osób po 64 r.ż. w odniesieniu do ogółu ludności wynosi 11,0% (przy średniej dla gminy równej 10,5%), natomiast stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze to 16,0% (wskaźnik dla gminy – 15,6%). Mimo korzystnych trendów demograficznych stosunek ten w latach 2005-2015 stopniowo się zwiększał.

### Gospodarka i rynek pracy

W 2015 roku poziom bezrobocia w sołectwie Dusocin był wyższy niż średni poziom bezrobocia w gminie – osoby bezrobotne stanowiły 6,0% wszystkich osób w wieku produkcyjnym na danym obszarze (23 osoby posiadały status osoby bezrobotnej).

**Wykres 12. Osoby bezrobotne z terenu Dusocina zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy na dzień 31.12.2015 r.**



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Grudziądzu.

W grupie osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy przeważały **osoby pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy** – 15 z 23 osób, co stanowi ponad **65,2%** ogółu osób bezrobotnych i jednocześnie przewyższa średnią dla gminy wynoszącą 55,1%. Dodatkowo w sołectwie zauważalny jest wyższy niż w całej gminie udział osób bezrobotnych po 50 r.ż. w ogólnej liczbie osób pozostających bez pracy (odpowiednio wskaźnik ten przyjmuje wartość 27,0% dla gminy i 30,4% dla Dusocina). W urzędzie pracy nie była zarejestrowana żadna osoba bezrobotna poniżej 25 r.ż. zameldowana na analizowanym obszarze.

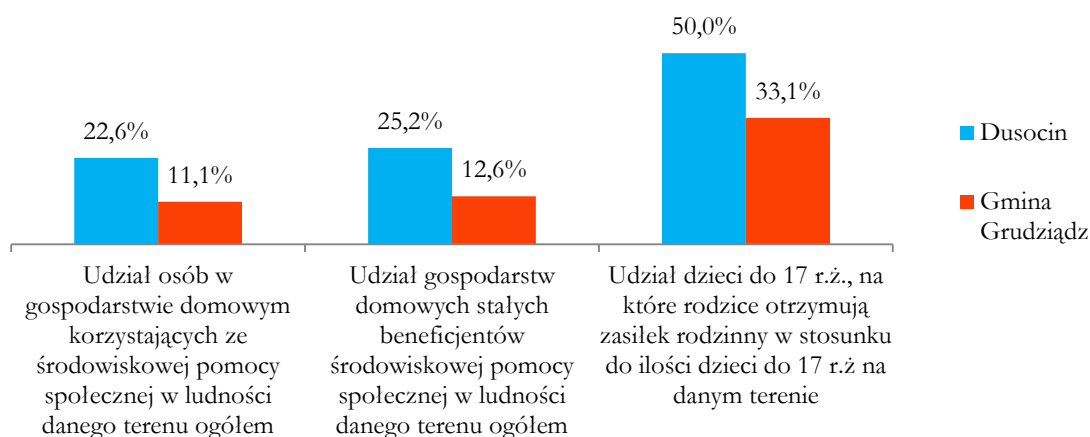
Na obszarze Dusocina zauważalny jest niższy w porównaniu do gminy poziom przedsiębiorczości mierzony **liczbą podmiotów gospodarczych osób fizycznych przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym** zameldowanych na danym terenie. Wskaźnik dla sołectwa w 2015 roku wynosił **8,8**; natomiast jego średnia wartość dla całej gminy kształtowała się na poziomie **11,1**. Według danych Urzędu Gminy w rejestrze Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEiDG) widniały 23 osoby z danego podobszaru.

### **Pomoc społeczna**

Poziom ubóstwa mierzony ilością gospodarstw domowych korzystających z **pomocy społecznej** w Dusocinie jest dość wysoki. W 2015 r. 33 rodziny (łącznie 86 osób) korzystały stale, czyli dłużej niż 18 miesięcy ze świadczeń pomocy społecznej, co stanowiło 25,2% ogółu gospodarstw domowych na tym terenie i dwukrotnie przewyższa średni wskaźnik dla gminy, który wynosił 12,6%. Stosunek osób korzystających z danego rodzaju wsparcia w ogóle ludności na terenie analizowanego sołectwa wynosił 22,6% i również był o wiele wyższy niż średni udział na terenie gminy – 11,1%.

Niekorzystnie w danym sołectwie w odniesieniu do gminy wygląda również kwestia udziału dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasilek rodziny – w Dusocinie odsetek dzieci korzystających z tego typu wsparcia wynosił 50,0% wszystkich dzieci w wieku do 17 lat, podczas gdy na terenie gminy jego średnia wartość to 33,1%.

Wykres 13. Beneficjenci pomocy społecznej w Dusocinie na dzień 31.12.2015 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz.

## Edukacja

Na terenie Dusocina dostęp do **edukacji na poziomie podstawowym** zapewnia Szkoła Podstawowa im. dra Ludwika Rydygiera w Dusocinie. Do rejonu obsługi placówki należy również miejscowość Leśniewo. Średnie wyniki edukacyjne w sołectwie odnotowane na poziomie kształcenia podstawowego, a mierzone na podstawie wyników sprawdzianu szóstoklasisty w przeciągu ostatnich 3 lat były niższe niż średnie wyniki uzyskane w województwie kujawsko-pomorskim. Przeciętny wynik z trzech lat (2012/2013, 2013/2014 i 2014/2015) dla szkoły w Dusocinie to 54%, podczas gdy średnia dla województwa wynosi 62%. Na tle gminy placówka zajmuje przedostatnie miejsce pod względem wyników sprawdzianu kończącego edukację na poziomie podstawowym (lepsze przeciętne wyniki odnotowane zostały w 5 innych placówkach edukacyjnych w gminie).

Placówka posiada dobrą bazę lokalową i zaplecze dydaktyczne, w tym nowoczesną pracownię komputerową z nieograniczonym dostępem do Internetu.

### Zdjęcie 5. Szkoła Podstawowa im. dra Ludwika Rydygiera w Dusocinie



Źródło: [www.szkolnictwo.pl](http://www.szkolnictwo.pl).

Przy szkole podstawowej działa także przyszkolny oddział przedszkolny, który zapewnia wychowanie przedszkolne dzieciom z terenu sołectwa. Aż **70,6%** dzieci w wieku 3 – 5 lat w Dusocinie jest objętych tego typu wychowaniem. Jest to wynik lepszy niż średni wskaźnik danej kwestii dla gminy, który wynosi 65,6%.

Dusocin w zakresie **edukacji gimnazjalnej** należy do rejonu obsługi Zespołu Szkół im. Ks. Jana Twardowskiego w Mokrem, w którym uczniowie z poszczególnych przedmiotów osiągają przeciętne wyniki niższe niż średnia dla województwa. Szczegółowe dane zostały przedstawione na s. 53-54.

## Kultura i infrastruktura społeczna

Na terenie sołectwa znajdują się obiekty o wartości historycznej. W rejestrze zabytków (na mocy decyzji Nr A/637/1-3 z dnia 3 lipca 1993 r.) widnieje zagroda murowana, która w połowie XIX wieku należała do rodziny dr Ludwika Rydygiera i która jest miejscem jego urodzenia. Obiekt jest obecnie własnością prywatną i niszczeje. Gmina w przyszłości zamierza przejąć obiekt i przeznaczyć na cele muzealne.

**Zdjęcie 6. Zagroda wiejska należąca do rodziny Rydygierów**



Źródło: *Plan odnowy miejscowości Dusocin na lata 2013 – 2020.*

W ewidencji konserwatorskiej widnieją również budynek dawnej szkoły podstawowej a także domy murowane i chaty drewniane powstałe w XIX wieku i na przelomie wieku XIX i XX. Do rejestru zabytków postulowane jest wpisanie cmentarza ewangelickiego znajdującego się na terenie sołectwa.

**Zdjęcie 7. Budynek dawnej szkoły podstawowej**



Źródło: *Plan odnowy miejscowości Dusocin na lata 2013 – 2020.*

**Zdjęcie 8. Cmentarz ewangelicki**



Źródło: *Plan odnowy miejscowości Dusocin na lata 2013 – 2020.*



Na obszarze sołectwa istnieje infrastruktura społeczna w postaci boiska sportowego, placu zabaw dla dzieci oraz świetlicy wiejskiej. Świetlica wiejska – miejsce spotkań i aktywizacji społecznej mieszkańców mieści się w budynku Ochotniczej Straży Pożarnej.

#### Zdjęcie 9. Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej w Dusocinie



Źródło: Plan odnowy miejscowości Dusocin na lata 2013 – 2020.

### Bezpieczeństwo publiczne

Według danych Komendy Miejskiej Policji w Grudziądzu poziom bezpieczeństwa publicznego na analizowanym terenie w 2015 był niższy niż średni jego wskaźnik dla całej gminy. Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze w Dusocinie wynosił 21,4%, natomiast wartość danego wskaźnika dla gminy była równa 16,6%.

### Środowisko

Na obszarze rewitalizacji występują **zagrożenia** związane z przekroczeniem standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi bądź stanu środowiska. Na terenie sołectwa Dusocin zlokalizowane jest przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowa Sp. z o.o. „GRAMINIS”, specjalizujące się w uprawie zbóż, którego działalność może mieć potencjalnie niekorzystny wpływ na środowisko.

Zgodnie z Programem usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Grudziądz na lata 2011-2015 (z perspektywą do 2032 r.) w sołectwie znajdują się 52 budynki z masą wyrobów azbestowych wynoszącą łącznie 125,96 Mg.

Na obszarze rewitalizacji nie występują żadne formy ochrony przyrody.

### Infrastruktura techniczna

Podobszar 2: Dusocin, zgodnie z zapisami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Grudziądz<sup>19</sup> należy do **strefy B1 osadniczo-rolniczo-leśnej**, opisaną szerzej na s. 56.

Na obszarze rewitalizacji występuje dużo niższe niż w przypadku gminy pokrycie **siecią wodociagową**. Jedynie 57% (75 na 131) nieruchomości posiada przyłącza wodociagowe, wobec średniej w gminie na poziomie 95%.

<sup>19</sup> Uchwała nr XXXII/211/2013 Rady Gminy Grudziądz z dnia 18 lipca 2013 r.

Dusocin posiada dostęp do sieci telekomunikacyjnej i elektrycznej – wszystkie gospodarstwa domowe są podłączone do sieci. Nie jest to jednak obszar skanalizowany, ścieki sanitarne zbierane są indywidualnie w zbiornikach wybieralnych – szambach, lub w przydomowych oczyszczalniach ścieków.

Brak jest również sieci gazociągowej, gaz propan-butan dostarczany jest mieszkańcom w butlach.

Nawierzchnia drogi powiatowej Nr 1356C relacji Dusocin – Skurgwy wymaga renowacji. Drogi gminne nr 40335C i 40336C relacji Dusocin – Dusocin wymagają przebudowy.

Na terenie sołectwa brak stałych łączy internetowych (brak dostępu do szerokopasmowego Internetu). Internet jest dostępny wyłącznie w wersji bezprzewodowej, co ze względu na słaby zasięg w tym rejonie nie zapewnia mieszkańcom wystarczającego dostępu i utrwała wykluczenie cyfrowe.

Mieszkańcy sołectwa ze względów braku połączeń komunikacyjnych mają utrudniony dostęp do usług medycznych, z których korzystają w Wiejskim Ośrodku Zdrowia w Mokrem (4,5 km).

## 5.1. Podobszar 3: Turznice

Historia Turznicy sięga głębokiego średniowiecza, kiedy to w 1222 r. książę Konrad Mazowiecki podarował gród Turno biskupowi Christianowi jako dobra rycerskie, należące następnie do komturii grudziądzkiej. Pierwsze pewne informacje na temat istnienia Turznicy pochodzą z 1277 roku z kroniki Dusburga.

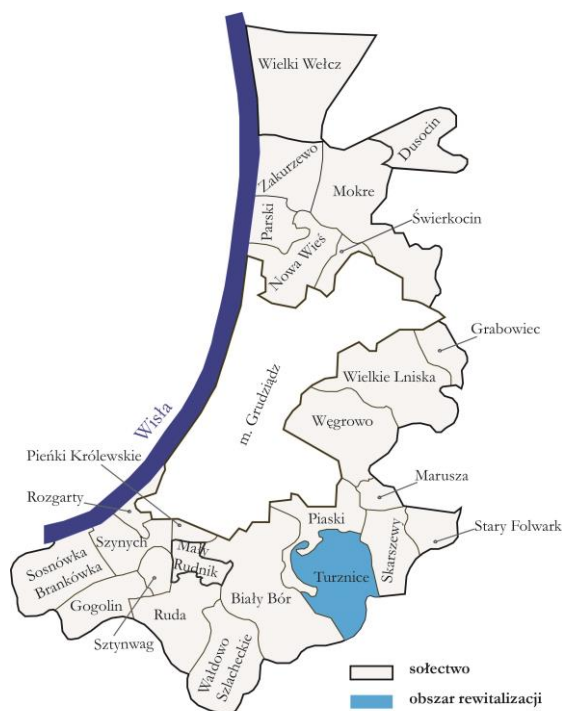
### Podstawowe informacje

Sołectwo Turznice położone jest w południowo-wschodniej części Gminy Grudziądz. Graniczy z czterema miejscowościami gminy: Biały Bór, Piaski, Kobylanka, Skarszewy. Od południa Turznice graniczą z Gminą Radzyń Chelmiński.

Analizowany obszar położony jest na podmokłych terenach Basenu Grudziądzkiego, a od siedziby gminy – miasta Grudziądz, oddalony jest on o ok 9,5 km.

Turznice to obszar o zabudowie dworsko-parkowej, na którym zachowały się pozostałości dawnego folwarku oraz parku z drugiej połowy XIX wieku. Obszar ten charakteryzuje się wysokimi walorami kulturowymi i krajoznawczymi.

Mapa 10. Sołectwo Turznice na tle Gminy Grudziądz



Źródło: Opracowanie własne.

Sołectwo Turznice należy do jednych z większych sołectw Gminy Grudziądz. Obejmuje ono obszar 919 ha, co stanowi 5,6% powierzchni całej gminy i sytuuje sołectwo na szóstym miejscu w pod względem wielkości. Ponad połowę (ok 51% powierzchni obszaru) zajmują użytki rolne. Pozostały obszar zajmowany jest przez lasy (przeszło 27% powierzchni), łąki i pastwiska stałe (14% powierzchni) oraz tereny o innym przeznaczeniu.

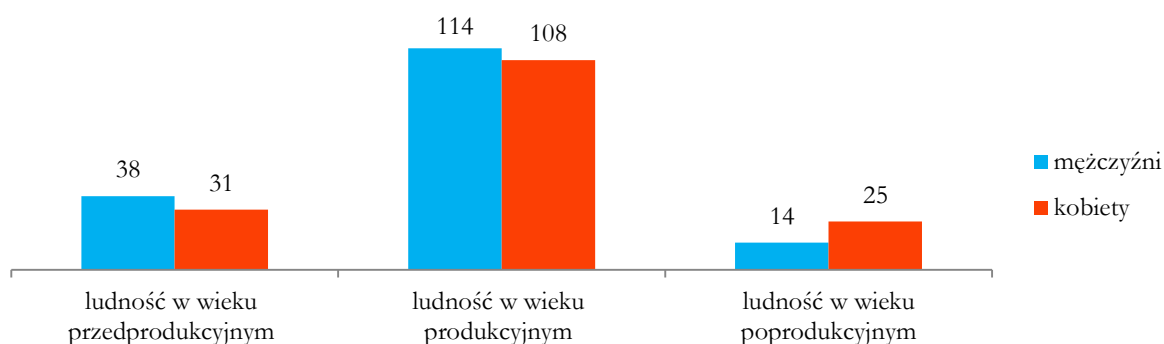
## Sytuacja demograficzna

Turznice, mimo iż należą do grupy większych sołectw Gminy Grudziądz, są obszarem słabo zaludnionym – na dzień 31 grudnia 2015 roku zamieszkiwało je łącznie 330 osób, w tym 164 kobiety i 166 mężczyzn. Sołectwo zajmuje czternaste miejsce w gminie pod względem liczby mieszkańców.

Osoby w wieku produkcyjnym są dominującą kategorią wiekową na danym obszarze – stanowią **67,3%** ogółu społeczności (222 osoby). Pozostałe kategorie – osoby w wieku przed- i poprodukcyjnym, stanowią odpowiednio **20,9%** (69 osób) i **11,8%** (39 osób) ogółu mieszkańców. W gminie udział tych grup wynosi odpowiednio: 67,4% ludność w wieku produkcyjnym, 22,1% ludność w wieku przedprodukcyjnym i 10,5% ludność w wieku poprodukcyjnym (podczas gdy w całym powiecie grudziądzkim osoby starsze stanowią 15,80% społeczeństwa, a województwie 19,10%).

Szczegółowe informacje przedstawione zostały na wykresach poniżej.

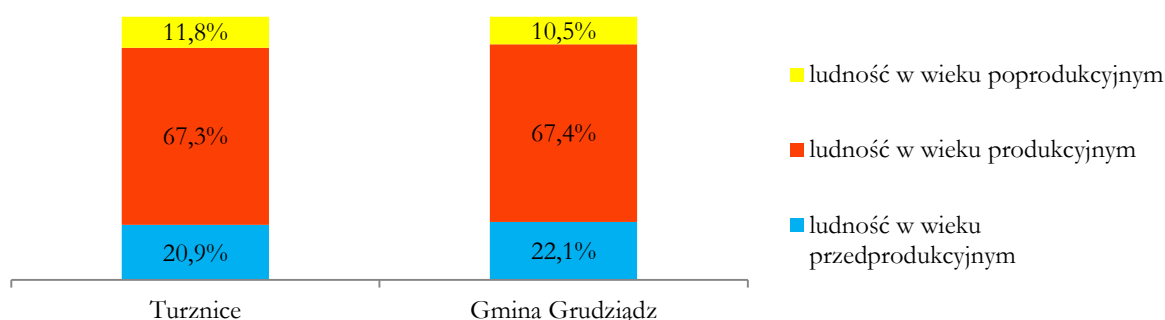
**Wykres 14. Struktura wiekowa ludności sołectwa Turznice na dzień 31.12.2015 r.**



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz.

Pod względem struktury wiekowej Turznice nie odbiegają znacząco od średnich wartości dla całej gminy. W porównaniu do całego obszaru gminy w sołectwie jest nieco niższy udział osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym mają wyższy udział w ludności danego obszaru niż średnia dla gminy.

**Wykres 15. Struktura wiekowa w sołectwie Turznice na tle Gminy Grudziądz na dzień 31.12.2015 r.**



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz.

**Wskaźnik obciążenia demograficznego** w Turznicach liczony jako stosunek mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym (przed- i poprodukcyjnym) do osób w wieku produkcyjnym wynosi 49 i jest wyższy niż dany wskaźnik dla gminy, który wynosi 48.

W sołectwie Turznice zauważalne jest **większe zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa** w porównaniu do średniego poziomu gminy. Stosunek osób po 65 r.ż. w odniesieniu

do ogółu ludności wynosi 11,8% (przy średniej dla gminy równej 10,5%), natomiast stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze to 17,6% (wskaźnik dla gminy – 15,6%).

### Gospodarka i rynek pracy

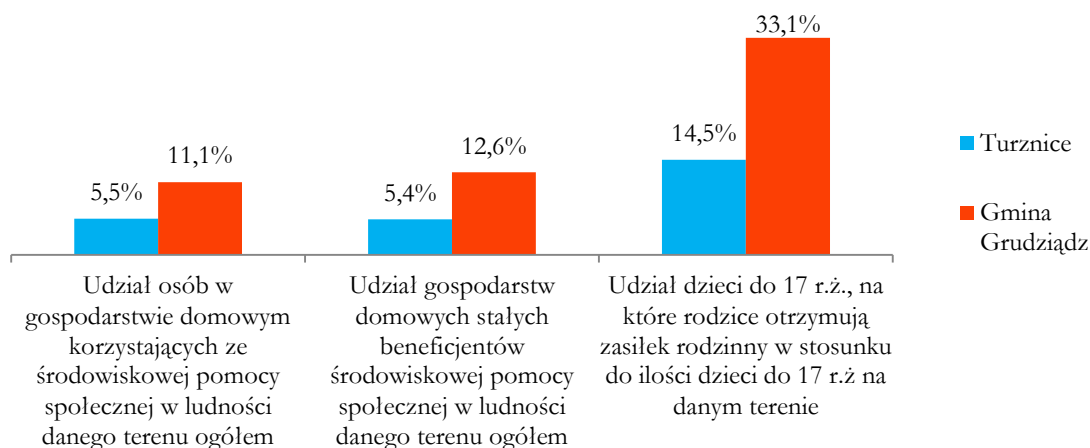
Sołectwo Turznice charakteryzuje się niższym w porównaniu do całej gminy **poziomem przedsiębiorczości**. Wskaźnik ten liczony na podstawie liczby podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 osób w wieku produkcyjnym zameldowanych na danym terenie dla Turznic w 2015 roku wynosił 6,8; podczas gdy jego wartość dla gminy była równa 11,1. W rejestrze Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEiDG) widniało 15 podmiotów z danego podobszaru. Wynika z tego, że posiadacze gospodarstw rolnych nie podejmują dodatkowej aktywności gospodarczej poza rolnictwem, która mogłaby być uzupełnieniem ich dochodów.

### Pomoc społeczna

Analizowany obszar na tle gminy wypada korzystnie pod względem oceny samodzielności ekonomicznej mieszkańców. Poziom korzystania z usług pomocy społecznej w Turznicach jest niski. W 2015 roku zaledwie 5 na 92 gospodarstw domowych korzystało stale, czyli dłużej niż 18 miesięcy, ze wsparcia instytucji pomocowych, co stanowiło 5,4% ogółu gospodarstw domowych na tym terenie i było dwukrotnie niższym wynikiem niż średni wskaźnik dla gminy, który wynosił 12,6%. Stosunek osób korzystających z danego rodzaju wsparcia w porównaniu do ogółu ludności na terenie analizowanego sołectwa wynosił 5,5% i również był o dwukrotnie niższy niż średni wskaźnik dla gminy, który wynosił 11,1%.

Równie korzystnie w danym sołectwie wygląda również kwestia udziału dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodziny – odsetek dzieci korzystających z tego typu wsparcia wynosił w 2015 roku 14,5% wszystkich dzieci w wieku do 17 lat, podczas gdy na terenie gminy jego średnia wartość to 33,1%.

**Wykres 16. Beneficjenci pomocy społecznej w Turznicach na dzień 31.12.2015 r.**



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz.

### Edukacja

Sołectwo Turznice należy do rejonu obsługi Zespołu Szkół im. Szarych Szeregów w Piaskach, w którego skład wchodzi szkoła podstawowa oraz gimnazjum.

Średnie wyniki edukacyjne w danej szkole odnotowane na poziomie kształcenia podstawowego, a mierzone na podstawie wyników sprawdzianu szóstoklasisty w przeciągu ostatnich 3 lat były niższe niż

średnie wyniki uzyskane w województwie kujawsko-pomorskim. Przeciętny wynik z trzech lat (2012/2013, 2013/2014 i 2014/2015) dla szkoły w Piaskach to 56%, podczas gdy średnia dla województwa wynosi 62%. Na tle gminy placówka zajmuje piątą lokatę pod względem wyników sprawdzianu kończącego edukację na poziomie podstawowym (niższe wyniki zostały uzyskane w SP w Mokrym i w SP w Dusocinie).

**Zdjęcie 10. Zespołu Szkół im. Szarych Szeregów w Piaskach**



Źródło: [www.zspiaski.szkołnastrona.pl](http://www.zspiaski.szkołnastrona.pl)

W sołectwie Turznice ponad połowa dzieci w wieku 3 – 5 lat było objętych **edukacją przedszkolną**. Jest to wynik niższy niż średnia gminy – w Turznicach 55,6% dzieci podlegało wychowaniu przedszkolnemu, podczas gdy wskaźnik dla całej gminy był równy 65,6% ogółu dzieci w danym wieku.

Natomiast **edukacja gimnazjalna** jest na poziomie województwa. Średni wynik wszystkich egzaminów w Gimnazjum w Piaskach wyniósł 55% i był równy wynikowi województwa.

**Tabela 33. Wyniki egzaminu w Gimnazjum w Piaskach w latach 2013-2015**

	Przedmiot	Gimnazjum			woj. kujawsko-pomorskie			Przeciętny wynik z 3 lat	
		2013	2014	2015	2013	2014	2015	Gimn.	Woj.
Część humanistyczna	J. polski	46%	64%	60%	61%	65%	60%	57%	62%
	Historia i WOS	60%	58%	66%	56%	58%	62%	61%	59%
Część matematyczna	Matematyka	48%	49%	49%	46%	45%	47%	49%	46%
	Przedmioty przyrodnicze	57%	51%	55%	57%	50%	48%	54%	52%
Języki obce	J. angielski - podst.	-	-	69%	60%	64%	63%	69%	62%
	J. angielski – rozsz.	-	-	52%	43%	42%	44%	52%	43%
	J. niemiecki – podst.	-	-	43%	55%	64%	63%	43%	63%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Grudziądz i OKE w Gdańsku

### Kultura i infrastruktura społeczna

W Turznicach znajduje się zabytkowy cmentarz parafialny założony w 1936 roku. Na terenie sołectwa znajdują się również obiekty pochodzące z początku XX wieku, w tym: drewniany kościół parafii rzymskokatolickiej pw. Św. Józefa oraz dawna szkoła podstawowa (murowana), młyn wodny (drewniany) oraz dawna karczma (murowana).

Na obszarze sołectwa istnieje infrastruktura społeczna w postaci świetlicy wiejskiej. W Turznicach nie ma infrastruktury sportowej ani rekreacyjnej.

#### Zdjęcie 11. Budynek świetlicy wiejskiej w Turznicach



Źródło: [grudziadz.ng.gov.pl](http://grudziadz.ng.gov.pl)

### Bezpieczeństwo publiczne

Według danych Komendy Miejskiej Policji w Grudziądzu poziom bezpieczeństwa publicznego na analizowanym terenie w 2015 był dużo wyższy niż w gminie. W 2015 roku stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze w Turznicach wyniósł 3,3%, natomiast wartość danego wskaźnika dla gminy była równa 16,6%.

## Środowisko

Na obszarze rewitalizacji **brak istotnych zagrożeń** związanych z przekroczeniem standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi bądź stanu środowiska.

Zgodnie z Programem usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Grudziądz na lata 2011-2015 (z perspektywą do 2032 r.) w sołectwie znajdują się 76 obiektów zawierających azbest z masą wyrobów azbestowych wynoszącą łącznie 132,26 Mg.

Na obszarze rewitalizacji istnieje forma ochrony przyrody - użytek ekologiczny Turznice II na działce 76/1 (Rozporządzenie Nr 8/2004 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z 17.02.2004 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne), a także **Obszaru Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Doliny Wisły**.

### Infrastruktura techniczna

Podobszar 3: Turznice, zgodnie z zapisami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Grudziądz<sup>20</sup> należy do **strefy B4 osadniczo-rolniczo-leśnej**, o funkcjach i przeznaczeniu takim, jak opisany wyżej obszar B1.

Sołectwo jest niewystarczającym stopniu zwodociągowane – 83% (76 z 92) gospodarstw domowych posiada przyłącza, co umożliwia dostarczanie wody pitnej. Na danym obszarze nie ma sieci kanalizacyjnej, żaden obiekt na terenie sołectwa nie jest podłączony do sieci kanalizacyjnej, ścieki odprowadzane są najczęściej do przydomowych szamb. Brak również sieci gazociągowej, gaz propan-butan dostarczany jest mieszkańcom w butlach.

Sołectwo Turznice posiada dostęp do sieci telekomunikacyjnej i elektrycznej (wszystkie gospodarstwa domowe są podłączone do sieci elektrycznej).

---

<sup>20</sup> Uchwała nr XXXII/211/2013 Rady Gminy Grudziądz z dnia 18 lipca 2013 r.



## 5.2. Podobszar 4: Mały Rudnik

### Rys historyczny

Pierwsze ślady osadnictwa na terenach Gminy Grudziądz oraz sołectwa Mały Rudnik sięgają epoki kamiennej (8000 – 2000 p.n.e.), czego potwierdzenie stanowią znaleziska dokonane na danym terenie pochodzące z okresu mezolitu.

Na przestrzeni wieków obszar Gminy Grudziądz był terenem, na którym stykały się różne kultury i religie. We wczesnych wiekach średniowiecznych na terenach tych zamieszkiwali Słowianie oraz Prusowie, a ich bliskie sąsiedztwo było powodem licznych konfliktów i wojen.

Historia miejscowości Mały Rudnik sięga końca XVII wieku, kiedy osadnicy holenderscy – mennonici, zasiedlili tereny pomiędzy Rudą a Rudnikiem. Nowi osadnicy zostali sprowadzeni na dany obszar przez starostę grudziądzkiego Marcina Borowskiego. Mennonici cechowali się wielką pracowitością, wprowadzili na zamieszkiwanych terenach innowacje w dziedzinie gospodarki rolnej (system odwodnień terenów podmokłych, budowania kanałów przyczyniając się w ten sposób do lepszego zagospodarowania doliny Wisły). Do dnia dzisiejszego zachowały się ślady osadników holenderskich w postaci kościołów, kaplic, cmentarzy, budownictwa mieszkalnego oraz systemu kanałów odwadniających.

W wyniku pierwszego rozbioru polski ziemie przypisane obecnie do Gminy Grudziądz, zostały włączone do Prus Zachodnich. W struktury państwa polskiego tereny powiatu grudziądzkiego i miasto Grudziądz zostało włączone na mocy traktatu wersalskiego z 1919 r.

Przed 1921 r. (data spisu powszechnego) doszło do połączenia wsi Adamsdorf i Małego Rudnika w jedną jednostkę administracyjną. Na początku XX w. w miejscowości funkcjonowała szkoła, a mieszkańcy należeli do parafii katolickiej w Sarnowie i ewangelickiej w Piaskach-Rudniku.

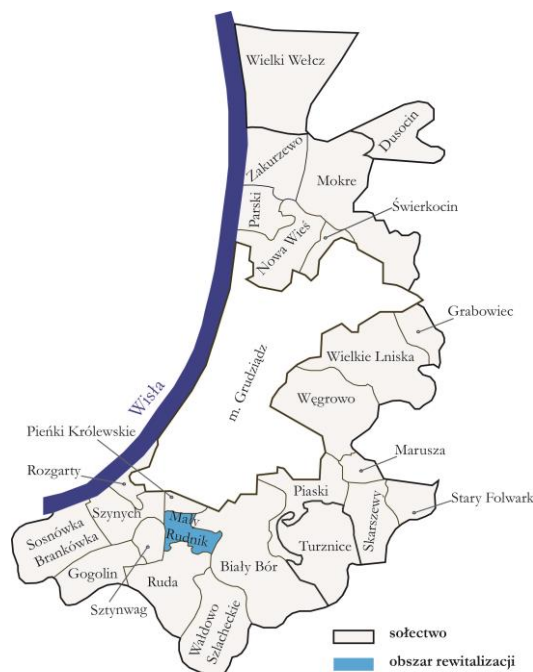
### Podstawowe informacje

Mały Rudnik jest stosunkowo małym sołectwem, jego powierzchnia wynosi 298 ha i stanowi niespełna 2% powierzchni Gminy Grudziądz. Sołectwo położone jest na podmokłych terenach Basenu Grudziądzkiego, w odległości 10 km na południe od miasta Grudziądz. Mały Rudnik graniczy z 5 innymi miejscowościami Gminy Grudziądz: od południa z Rudą, od zachodu ze Sztynwagiem i Szynychem, od północy z Pieńkami Królewskimi oraz od wschodu z Białym Borem.

Położenie komunikacyjne sołectwa jest bardzo dogodne, ponieważ usytuowane jest po obu stronach drogi krajowej nr 55 relacji Nowy Dwór Gdański – Malbork – Kwidzyn – Grudziądz – Stolno. Trasy te charakteryzują się dużym natężeniem ruchu osobowo – towarowego. Dla mobilności mieszkańców istotne znaczenie ma również droga powiatowa nr 1622C łącząca Chelmno z Sztynwagiem oraz droga gminna nr 40147C między Małym Rudnikiem a Białym Borem.

Przeważającą część sołectwa zajmują użytki rolne (46% powierzchni), łąki trwale (20%), lasy (8%) oraz pastwiska trwale (8%). Na tereny zurbanizowane zabudowane składają się tereny zagospodarowane w postaci terenów mieszkaniowych – niespełna 3% powierzchni, gruntów rolnych zabudowanych (5%), a także ciągi komunikacyjne (drogi), które stanowią niespełna 4% powierzchni sołectwa. Pozostałą powierzchnię zajmują m.in. nieużytki, tereny zadrzewione i zalesione, sady itd.

Mapa 11. Sołectwo Mały Rudnik na tle Gminy Grudziądz.

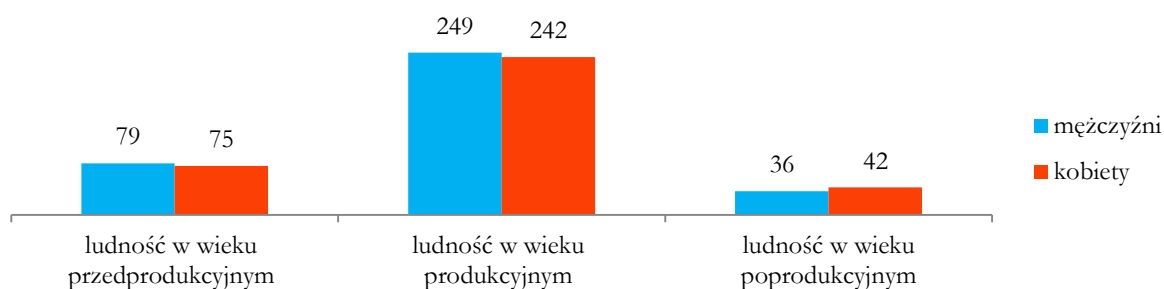


Źródło: Opracowanie własne.

### Sytuacja demograficzna

Mały Rudnik, pomimo że jest jednym z mniejszych sołectw na obszarze Gminy Grudziądz, jest stosunkowo gęsto zaludnionym obszarem. W 2015 r. sołectwo zamieszkiwało 723 osób, w tym 359 kobiet i 364 mężczyzn. Największy udział w ludności sołectwa mają osoby w wieku produkcyjnym – 491 osób (67,9% ludności ogółem). Dzieci i młodzież w wieku przedprodukcyjnym stanowią w Małym Rudniku 21,3% ludności, co stanowi wskaźnik niewiele niższy od średniej dla całej gminy (22,1%). Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią natomiast 10,8% ogółu wszystkich mieszkańców, co również jest wynikiem zbliżonym dla średniej na terenie gminy (10,5%).

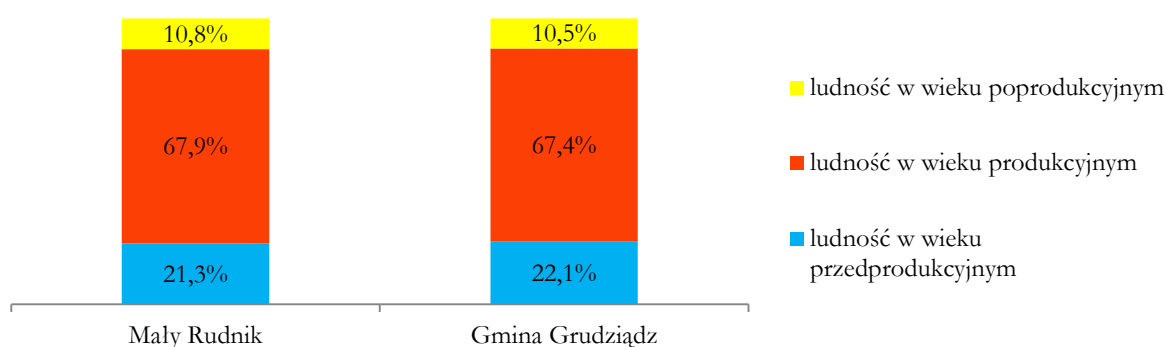
Wykres 17. Struktura wiekowa ludności sołectwa Mały Rudnik na dzień 31.12.2015 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz.

Wskaźnik obciążenia demograficznego w Małym Rudniku liczony jako stosunek mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym (przed- i poprodukcyjnym) w odniesieniu do osób w wieku produkcyjnym wynosi 47 i jest niższy niż średni wynik dla całej gminy (48).

Wykres 18. Struktura wiekowa w sołectwie Mały Rudnik na tle Gminy Grudziądz na dzień 31.12.2015 r.

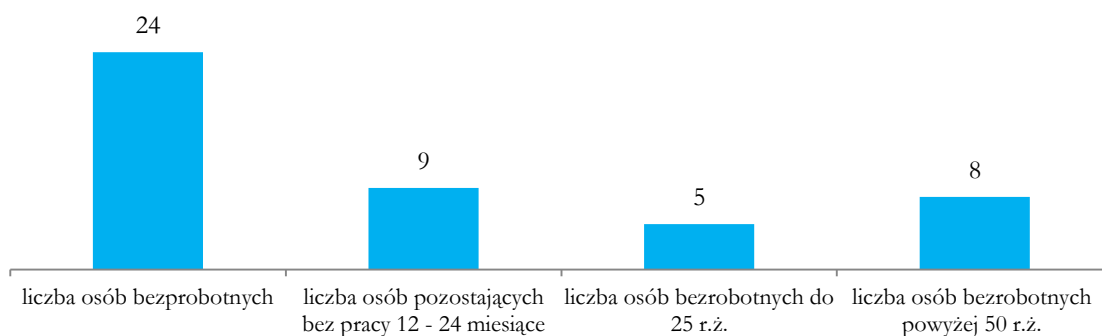


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz.

### Gospodarka i rynek pracy

W 2015 roku poziom bezrobocia w sołectwie Mały Rudnik był równy średniej wartości dla całej gminy – osoby bezrobotne stanowiły 3,3% ogółu ludności na danym obszarze (24 osoby na terenie sołectwa posiadały status osoby bezrobotnej). W grupie osób pozostających bez pracy i zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy znalazło się 9 osób, które posiadały status osoby bezrobotnej w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy – pozostawały bez pracy powyżej 12 miesięcy, 5 osób bezrobotnych nie ukończyło 25 lat, natomiast 8 osób należało do kategorii powyżej 50 r.ż.

Wykres 19. Osoby bezrobotne z terenu Małego Rudnika zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy na dzień 31.12.2015 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Grudziądzu.

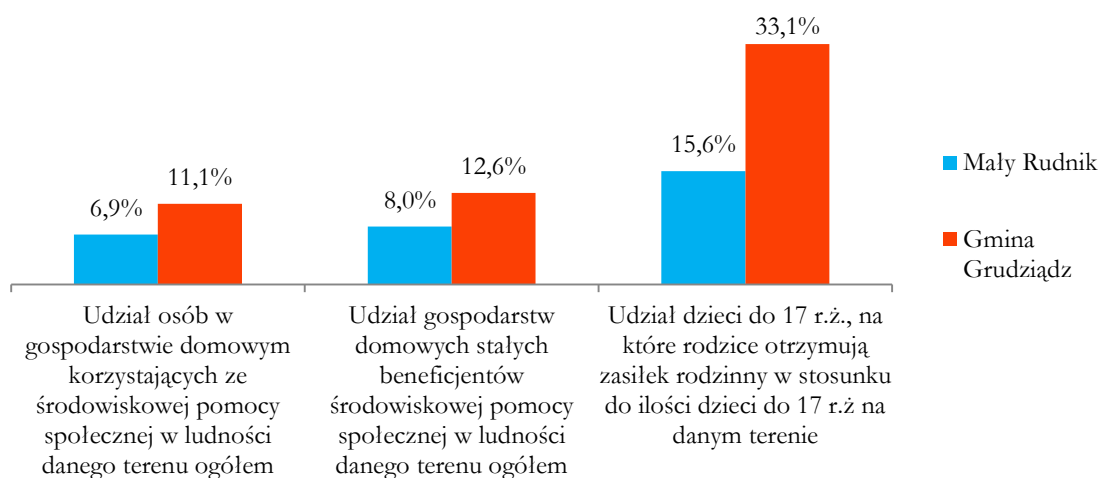
Sołectwo Mały Rudnik charakteryzuje się wysokim na tle gminy wskaźnikiem przedsiębiorczości. Według danych Urzędu Gminy Grudziądz w 2015 roku w rejestrze Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEiDG) widniało 89 osób zamieszkujących miejscowość. Wskaźnik mierzony na podstawie jako liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze był wyższy dla Małego Rudnika (17,5) niż dla całego obszaru Gminy Grudziądz (11,1).

### Pomoc społeczna

Mały Rudnik charakteryzuje się niskim udziałem ludności korzystającej z pomocy społecznej w porównaniu do Gminy Grudziądz. Ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej w 2015 r. korzystało 50 osób, co stanowi 6,9% ogółu ludności zamieszkującej sołectwo (18 gospodarstw domowych). Dla gminy odsetek ten był dużo wyższy i wyniósł 11,1%.

Równie korzystnie w danej miejscowości wygląda kwestia udziału dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodziny – w Małym Rudniku odsetek dzieci korzystających z tego typu wsparcia wynosił 15,6%, podczas gdy na terenie gminy jego średnia wartość to 33,1%.

**Wykres 20. Beneficjenci pomocy społecznej w Małym Rudniku na dzień 31.12.2015 r. w 2015 r.**



Źródło: *Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grudziądz.*

## Edukacja

Na terenie Małego Rudnika dostęp do edukacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym zapewnia Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Rudzie, do którego uczęszczają dzieci i młodzież z okolicznych miejscowości: Rudy, Sztynwagu, Gogolina, Szynycha, Brankówki, Rozgart oraz Sosnówki. Szkoła posiada wieloletnią tradycję – jej historia sięga 1921 roku. Początkowo siedziba szkoły znajdowała się w Rudzie, jednak później przeniesiono ją do Małego Rudnika (ze względu na historię szkoły i tradycję nie zmieniono nazwy szkoły). Zespół szkół jest placówką posiadającą bogatą bazę dydaktyczną oraz lokalową, w tym nowoczesną pracownię komputerową z nieograniczonym dostępem do Internetu.

**Zdjęcie 12. Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Rudzie**



Źródło: *szkolawrudzie.eu*

Średnie wyniki edukacyjne odnotowane na poziomie kształcenia podstawowego są niższe dla Zespołu Szkół w Rudzie niż średnie wyniki dla całego województwa kujawsko-pomorskiego. Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasisty z ostatnich 3 lat wynosi 60%, podczas gdy wartość danego wskaźnika w skali województwa jest równa 62%. Na tle gminy placówka zajmuje 4 miejsce pod względem wyników sprawdzianu kończącego edukację na poziomie podstawowym (lepsze przeciętne wyniki odnotowane zostały w szkołach w Sosnówce, Nowej Wsi i Wąldowie Szlacheckim).

W Małym Rudniku działa także publiczne Gminne Przedszkole, którego organem prowadzącym jest Wójt Gminy Grudziądz, a nadzór pedagogiczny nad jednostką sprawuje Kurator Oświaty w Bydgoszczy. W pobliżu przedszkola znajduje się plac zabaw dla najmłodszych.

### **Kultura i sport**

Ogromnymi walorami miejscowości świadczącymi o jej kulturowej tożsamości są zachowane ślady osadnictwa holenderskiego – specyficzna zabudowa charakterystyczna dla budownictwa tamtego okresu. Zachowane obiekty widnieją w ewidencji konserwatorskiej. Na terenie Małego Rudnika nie ma zabytków wpisanych do rejestru zabytków.

Działalność Gminnego Ośrodka Kultury obejmuje organizację dostępnych dla mieszkańców całej gminy form aktywizacji społecznej oraz spędzania czasu wolnego. Do oferty instytucji należą m.in.: zajęcia muzyczne i instrumentalne dla dzieci i młodzieży, warsztaty teatralne dla dzieci i młodzieży, warsztaty z malarstwa, zajęcia z elementami karate. Dodatkowo jest to miejsce, w którym prowadzą swoją działalność zespoły wokalny-instrumentalne oraz sekcja tenisa stołowego, a także Klub Malucha, Klub Seniora czy lokalne organizacje pozarządowe tj Stowarzyszenie Razem SMR, LZS Mały Rudnik oraz OSP Ruda. Siedziba GOK-u służy mieszkańcom również jako miejsce lokalnych zebrań dla okolicznych sołectw. Działalność GOK-u obejmuje również organizację przedsięwzięć kulturalnych dla mieszkańców całej gminy. Są to m.in.: Gminny Dzień Dziecka, Festyn Wakacyjny, Halloween dla dzieci, Gminny Dzień Seniora, Wieczór Wigilijny, zabawy choinkowe z Mikołajem, Koncert Walentynkowy, Dzień Kobiet, koncerty, prelekcje, Turniej Piłki Siatkowej, Turniej Tenisa Stołowego. Obecny kształt i stan budynku są niewystarczające i nie pozwalają na powstanie świetlicy środowiskowej dla dzieci i młodzieży pochodzącej ze środowisk zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz zajęć aktywizujących dla mieszkańców gminy, w tym zajęć dla lokalnych animatorów wylonionych spośród liderów społeczności na wskazanych obszarach rewitalizacji. W celu realizacji zaplanowanych działań konieczna jest rozbudowa i wyposażenie Gminnego Ośrodka Kultury na potrzeby prowadzenia świetlicy środowiskowej i aktywizacji zagrożonych wykluczeniem społecznym mieszkańców.

W Małym Rudniku działa także Gminna Biblioteka Publiczna dostępna dla mieszkańców całej gminy. Na terenie gminy istnieje również siłownia zewnętrzna.

### **Bezpieczeństwo publiczne**

Według danych Komendy Miejskiej Policji w Grudziądzu poziom bezpieczeństwa publicznego na analizowanym terenie w 2015 r. był niższy niż poziom bezpieczeństwa w całej gminie, łącznie w sołectwie odnotowano 49 interwencji. Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze w Małym Rudniku wynosił 21,9%, natomiast wartość danego wskaźnika dla gminy była równa 16,6%.

### **Infrastruktura techniczna**

Sołectwo Mały Rudnik nie jest obszarem skanalizowanym – żadne gospodarstwo domowe nie posiada przyłączy do sieci kanalizacyjnej. Ścieki sanitarne zbierane są indywidualnie w zbiornikach wybieralnych – szambach, lub w przydomowych oczyszczalniach ścieków. Sieć melioracyjna na obszarze rewitalizacji jest zaniedbana i wymaga modernizacji.

Droga gminna nr 40511C relacji Mały Rudnik – Ruda oraz droga gminna nr 40534C przy drodze krajowej nr 55 wymagają modernizacji.

## Zanieczyszczenia środowiska

Mały Rudnik, tak jak inne sołectwa z Gminy Grudziądz, charakteryzuje zanieczyszczeniem powietrza wywołanym przez transport drogowy przebiegający przez teren miejscowości. Zanieczyszczenia powietrza pochodzą głównie z transportu drogowego, a także niekontrolowanych źródeł emisji, tj. lokalnych kotłowni i pieców domowych. Według szacunków w ogólnej emisji tlenku węgla 22% stanowią emisje z dróg, w emisji dwutlenku azotu 16,8% pochodzi z transportu drogowego, a w emisji niemetanowych lotnych związków organicznych 24,7% emisji przypada na transport drogowy. Największa emisja związana jest z drogą krajową nr 55 relacji Nowy Dwór Gdański – Malbork – Kwidzyn – Grudziądz – Stolno, która charakteryzuje się dużym natężeniem ruchu. Wzrost zanieczyszczeń powietrza zauważalny jest szczególnie w okresie grzewczym, co związane jest z ogrzewaniem nieruchomości przez lokalne kotłownie, co wpływa na zwiększenie tzw. niskiej emisji.<sup>21</sup>

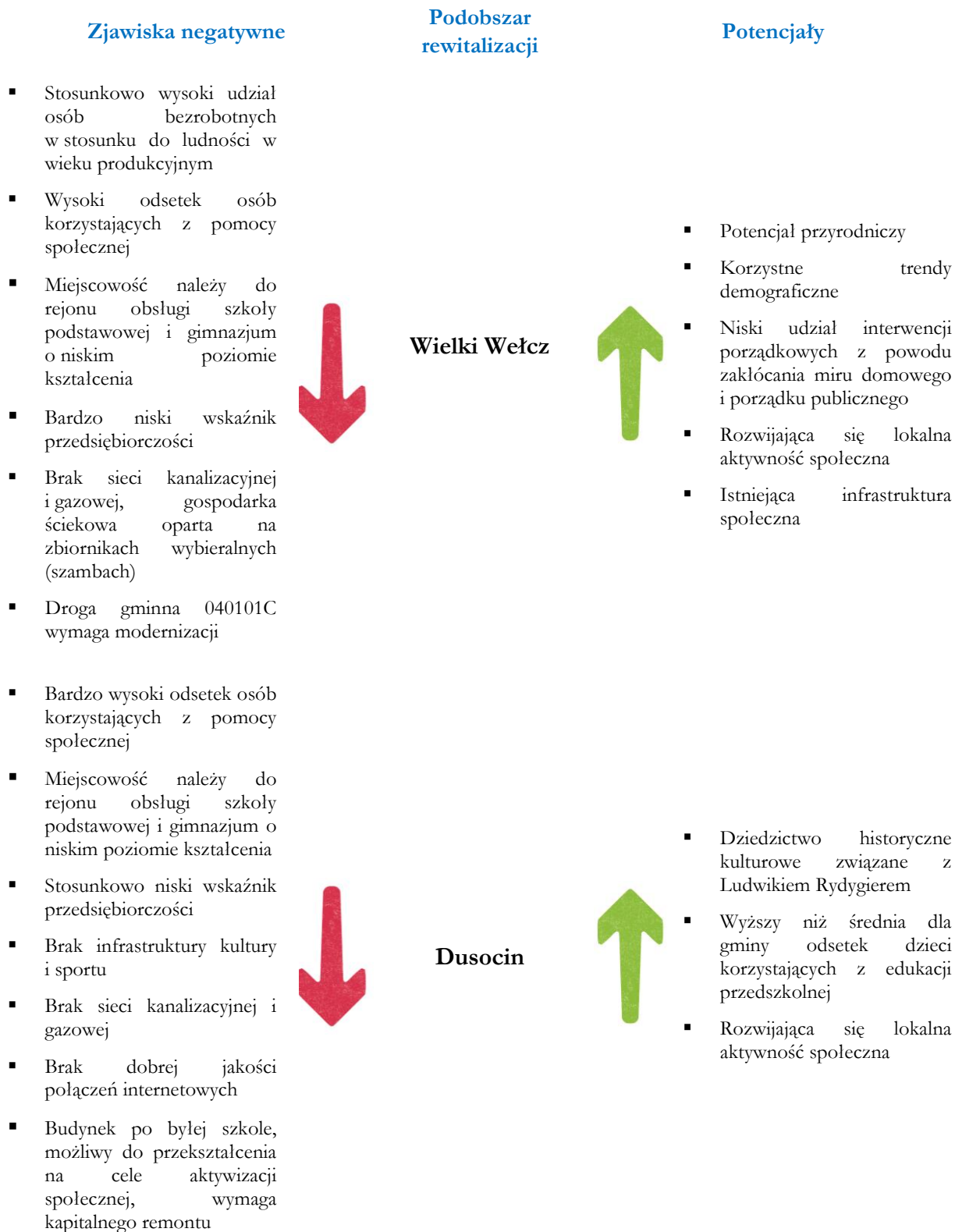
Na terenie sołectwa znajduje się 75 obiektów, na których występują wyroby azbestowe o łącznej masie 131,64 Mg, zakwalifikowane do usunięcia (stan na dzień 31.12.2015).

---

<sup>21</sup> Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Grudziądz, Uchwała nr XXIV/209/2016 Rady Gminy Grudziądz z dnia 30 czerwca 2016.

### 5.3. Kluczowe zjawiska negatywne i lokalne potencjały zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji

Schemat 29. Kluczowe zjawiska negatywne i lokalne potencjały zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji



- Starzejące się społeczeństwo
- Niski odsetek dzieci objętych edukacją przedszkolną
- Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej o niskim poziomie kształcenia
- Stosunkowo niski wskaźnik przedsiębiorczości
- Bardzo niska aktywność społeczna



### Turznice



- Niski poziom bezrobocia rejestrowanego ze względu na rolniczy charakter gminy
- Wyższa niż w gminie samodzielność ekonomiczna mieszkańców
- Miejscowość należy do rejonu obsługi gimnazjum o poziomie kształcenia zbliżonym do poziomu w województwie

- Niższy niż średnia dla gminy poziom bezpieczeństwa publicznego
- Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej o niskim poziomie kształcenia
- Wielkość i stan budynku Gminnego Ośrodka Kultury nie są wystarczające do prowadzenia obecnych i planowanych działań w zakresie wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- Wysoki stopień zanieczyszczeń i zagrożenia bezpieczeństwa mieszkańców związany z intensywnym ruchem drogowym na DK 55, która dzieli miejscowość



### Mały Rudnik



- Korzystny wskaźnik obciążenia demograficznego
- Stosunkowo niski odsetek osób korzystających z pomocy społecznej
- Obecność obiektów zabytkowych
- Obecność instytucji kultury (Gminny Dom Kultury i Biblioteka Publiczna)

Źródło: Opracowanie własne



## **Rozdział 6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji**

W prowadzeniu procesu rewitalizacji zgodnie z obowiązującymi przepisami, pierwszym krokiem było przeprowadzenie pełnej diagnozy problemów, z jakimi borykają się mieszkańcy gminy Grudziądz. Na tej podstawie zdefiniowana została wizja zmiany (odnowy) obszaru wymagającego rewitalizacji, czyli obszaru czterech sołectw: Wielki Wełcz, Dusocin, Turznice i Mały Rudnik. Wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego obejmuje okres do 2023 r. i odnosi się do wszystkich sfer, w których zdiagnozowano problemy.

Ważne przy określaniu wizji było poznanie oczekiwań społeczeństwa wobec zamierzonej rewitalizacji danego obszaru – dotyczy to zarówno mieszkańców i użytkowników obszaru rewitalizacji, jak i wszystkich, na których będą mieć wpływ podjęte działania rewitalizacyjne. Wyniki badania ankietowego oraz konsultacje społeczne, omówione w rozdziale 10, zostały uwzględnione na etapie programowania i miały wpływ na ostateczny kształt wizji obszaru rewitalizacji.

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę oraz wyniki badań ankietowych, sformułowano następującą **wizję obszaru rewitalizacji**:

**W sołectwach Wielki Wełcz, Dusocin, Turznice i Mały Rudnik po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych poprawi się jakość życia ich mieszkańców.**

**W wyniku działań aktywizacji społecznej i zawodowej oraz wsparcia wzrostu przedsiębiorczości i podniesienia poziomu kwalifikacji i umiejętności mieszkańców, zwiększy się poziom zatrudnienia i samozatrudnienia mieszkańców.**



**Centra Lokalnej Aktywności w północnej (Wielki Wełcz) i południowej (Turznice) części Gminy Grudziądz, wsparte zajęciami aktywizacyjnymi w Dusocinie i Małym Rudniku, będą ośrodkami odbudowującymi więzi społeczne i aktywizującymi mieszkańców do realizacji w partnerstwach inicjatyw lokalnych.**

**Działania społeczne i zwiększony udział mieszkańców w życiu społecznym, gospodarczym i kulturalnym będą realizowane w istniejących, rozbudowanych i zmodernizowanych oraz nowo powstałych obiektach (świetlice wiejskie, GOK, skwer w Dusocinie).**

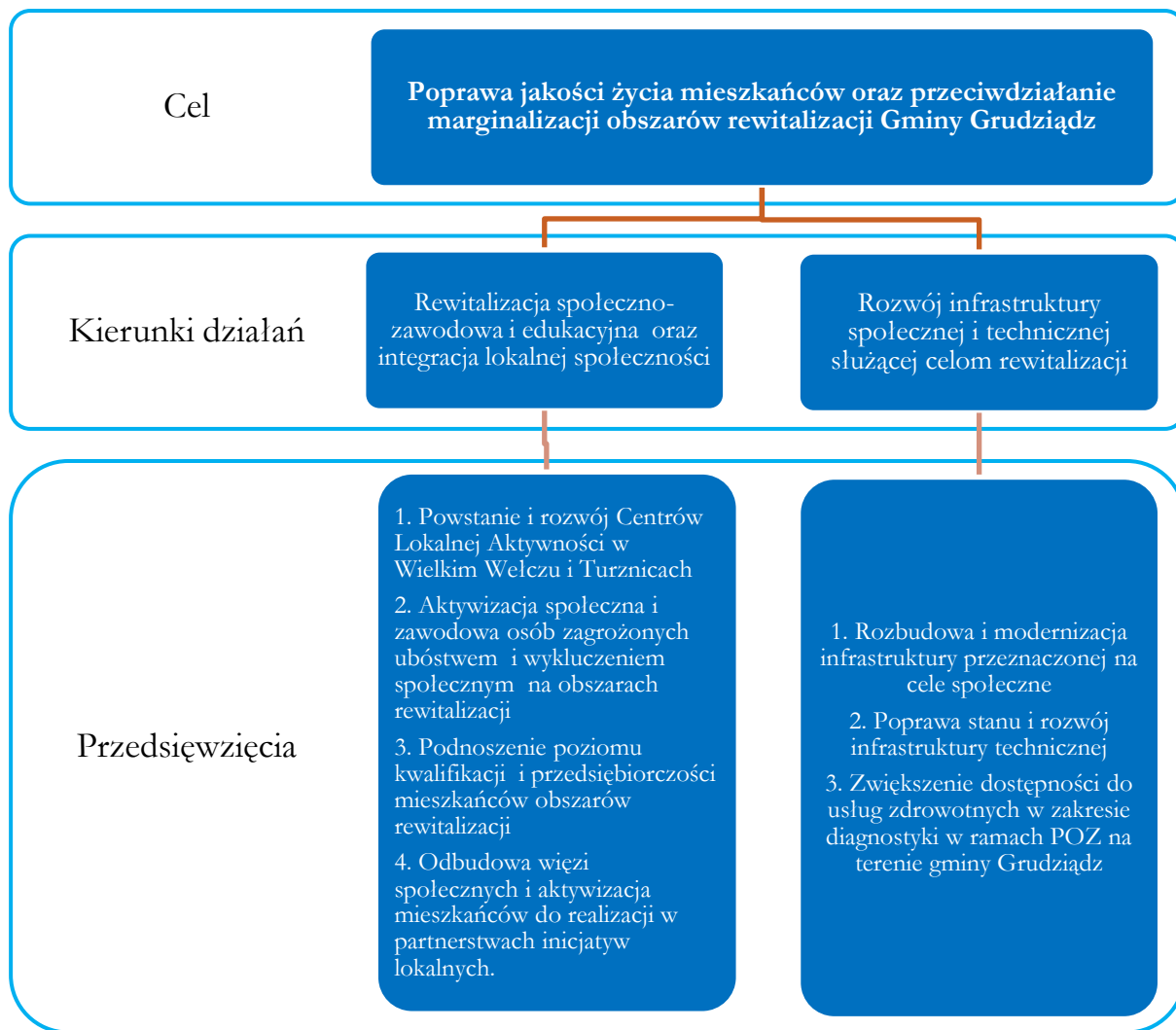
**Poprawa stanu dróg i rozwój sieci ścieżek rowerowych zwiększy dostępność komunikacyjną i bezpieczeństwo mieszkańców.**

Wizję tę pozwolą zrealizować poniżej wskazane cele i kierunki działań.

## **Rozdział 7. Cele rewitalizacji i kierunki działań**

W odpowiedzi na problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy i konsultacji społecznych wyznaczono odpowiadające im cele rewitalizacji odnoszące się przede wszystkim do sfery społecznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Poniżej sformułowane cele są pochodną wizji określającej stan końcowy procesu rewitalizacji w roku 2023 i są ukierunkowane na osiągnięcie efektów procesów rewitalizacji w województwie kujawsko-pomorskim.

**Schemat 5. Cel rewitalizacji, kierunki działań i przedsięwzięcia**



Źródło: Opracowanie własne

Powyższy cel został opisany skwantyfikowanymi wskaźnikami, z określonymi wartościami bazowymi i docelowymi planowanymi do osiągnięcia w 2023 r. Planowane wartości poszczególnych wskaźników do osiągnięcia przedstawia poniższa tabela.

:

**Tabela 34. Wskaźniki dla celów rewitalizacji**

Nazwa wskaźnika	Rok bazowy	Rok docelowy
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - szt.	0	2
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie - osoby	0	90
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu - osoby	0	90
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) - osoby	0	21
Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów - osoby	0	734
Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach - osoby	0	3
Liczba nowych usług wprowadzonych w przedsiębiorstwach	0	2
Liczba udoskonalonych obiektów spełniających funkcję społeczno - kulturalną	0	1
Liczba wspartych podmiotów leczniczych –szt.	-	1
Liczba zakupionej aparatury medycznej – szt.	-	4
Liczba wyposażonych/ doposażonych obiektów ochrony zdrowia – szt.	0	3
Liczba ulepszonych usług zdrowotnych w wyniku realizacji projektu –szt.	0	2
Liczba osób korzystających z zakupionej aparatury medycznej	0	600
Potencjalna liczba specjalistycznych badań, które zostaną wykonane zakupioną aparaturą medyczną	0	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie fiszek projektowych

## **Rozdział 8. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych**

Dla zapewnienia osiągnięcia wyznaczonych celów oraz wyprowadzenia obszarów rewitalizowanych ze stanu kryzysowego, a także zrealizowania wytyczonych kierunków działań niezbędne jest wskazanie głównych i uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Na przedsięwzięcie rewitalizacyjne składa się projekt lub grupa projektów i innych działań w szczególności o charakterze społecznym, gospodarczym, urbanistycznym, budowlanym, środowiskowym, konserwatorskim, edukacyjnym, naukowym, zdrowotnym lub kulturalnym, wynikających z programu rewitalizacji i logicznie powiązanych z treścią oraz celami programu.

W poniższej tabeli wskazano kluczowe dla procesu rewitalizacji przedsięwzięcia oraz projekty rewitalizacyjne nastawione na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów.

**Tabela 35. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne**

Obszar rewitalizacji <sup>22</sup>	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu <sup>23</sup>	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
<b>CEL REWITALIZACJI: Poprawa jakości życia mieszkańców oraz przeciwdziałanie marginalizacji obszarów rewitalizacji Gminy Grudziądz</b>									
<b>Kierunek działań: Rewitalizacja społeczno-zawodowa i edukacyjna oraz integracja lokalnej społeczności</b>									
1, 2, 3, 4	2. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i	<b>1. Rewitalizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców poprzez organizację warsztatów zajęć</b>	S	Gmina Grudziądz Gminny Ośrodek Kultury	W ramach utworzonej w Gminnym Ośrodku Kultury <b>świątlicy środowiskowej</b> planowane jest prowadzenie następujących zajęć: 1. Warsztaty kulinarne – uczestnicy (10 osób) sprawdzą swoje umiejętności przygotowując potrawy o różnym	GOK Mały Rudnik	245 000,00	- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu	Ankiety, listy obecności, zaświadczenia

<sup>22</sup> Obszar: 1-Wielki Welcz, 2 – Dusocin, 3 – Turznice, 4 – Mały Rudnik.

<sup>23</sup> S – społeczny, G-gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

<p>wykluczeniem społecznym na obszarach rewitalizacji</p> <p>3. Podnoszenie poziomu kwalifikacji i przedsiębiorczości mieszkańców obszarów rewitalizacji</p>	<p><b>edukacyjnych w Gminnym Ośrodku Kultury w Małym Rudniku</b></p>		<p>stopniu trudności z wykorzystaniem miejscowych produktów spożywczych. Organizacja warsztatów i odbędzie się pod kierunkiem wykwalifikowanej kadry gastronomicznej. Planuje się organizację warsztatów na okres 3 miesięcy (spotkania 2 razy w tygodniu). Zwieńczeniem warsztatów będzie pokaz kulinarny uczestników organizowany dla mieszkańców gminy Grudziądz. Organizator zapewnia dowóz uczestników oraz wyżywienie. Wartość projektu <b><u>20 000,00</u></b></p> <p>2. Kurs palacza kotłów centralnego ogrzewania opalanych paliwem stałym, ciekłym i gazowym - celem kursu jest teoretyczne i praktyczne przygotowanie słuchaczy do obsługi kotłów wodnych niskotemperaturowych i parowych niskociśnieniowych. Przygotowanie do egzaminu na uzyskanie świadectwa kwalifikacyjnego w zakresie obsługi kotłów. Kurs dedykowany mieszkańcom Gminy Grudziądz, realizowany będzie przez okres miesiąca dla łącznie 10 osób. Organizator zapewnia dowóz oraz wyżywienie uczestników. Wartość projektu <b><u>10 000,00</u></b></p> <p>3. Warsztaty fotograficzno – informatyczne, przeznaczone dla 10 osób, których celem jest rozwijanie zainteresowań i uzdolnień informatycznych, kształtowanie umiejętności fotograficznych, poznawanie sposobów zgrywania zdjęć z aparatu do komputera oraz komputerowej obróbki, nabycie</p>		<p>programu – 20 osób - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu łącznie z pracującymi na własny rachunek – 5 osób - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym biorących udział w warsztatach edukacyjnych - 20 osób.</p>	
--	--	--	---	--	--	--



				<p>umiejętności wyszukiwania, gromadzenia i porządkowania informacji pochodzących z różnych źródeł, kształcenie umiejętności samodzielnego rozwiązywania prostych problemów przy użyciu komputera oraz korzystania z niego przy uczeniu się innych przedmiotów. Warsztaty dedykowane mieszkańcom z terenu Gminy Grudziądz. Będą realizowane w wymiarze 4 godzin tygodniowo w formie warsztatowej w pracowni komputerowej oraz plenerze. Organizator zapewnia dowóz oraz wyżywienie uczestników. Wartość; <b><u>50 000,00</u></b></p> <p>4. Podniesienie kompetencji edukacyjnych młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, łącznie dla 20 dzieci, poprzez organizację warsztatów edukacyjnych. Świetlica będzie miejscem, w którym dzieci w przyjaznej atmosferze spędzą swój wolny czas po szkole. Otrzymają profesjonalną pomoc w odrabianiu lekcji, przygotowaniu się do sprawdzianów. Podczas pobytu dzieci będą mogły rozwijać swoje uzdolnienia oraz zainteresowania. Oprócz działań edukacyjnych ukierunkowanych na szkolny program nauczania, dzieci i młodzież będą mogli rozwijać swoje uzdolnienia oraz zainteresowania. Propozycja świetlicy będzie ukierunkowana na rozwijające zajęcia twórcze i kreatywne myślenie, zajęcia wspomagające procesy uwagi, zajęcia dla dzieci uzdolnionych plastycznie i matematycznie oraz dla tych które</p>				
--	--	--	--	---	--	--	--	--

				<p>jeszcze nie polubiły matematyki. Organizator zapewni dowóz i wyżywienie dla uczestników. Orientacyjna wartość działania <b><u>150 000,00</u></b></p> <p>5. Kurs animatora kultury, sportu i rekreacji – uczestnicy kursu nauczą się zaplanować proces animacji kultury, sportu i rekreacji. Animator to osoba, która różnymi metodami aktywizuje społeczeństwo, rozbudza zainteresowania oraz pokazuje nowe metody spędzania wolnego czasu, włącza ludzi do działania, wykorzystuje potencjał oraz stara się zaspokoić potrzeby kulturalne, sportowe i rekreacyjne innych ludzi ponieważ rozumie, że jedną z potrzeb człowieka jest potrzeba ciągłego rozwijania się i samorealizacji. Aby móc realizować określone cele, animator musi poznać środowisko lokalne, kulturalne i sportowe. „Animator” to wychowawca, który „nie dyryguje wychowankiem czy grupą, lecz umiejętnie pobudza ich własną aktywność”. Absolwent kursu będzie przygotowany do pracy w już istniejących instytucjach i placówkach kultury, sportu i rekreacji oraz firmach prywatnych zajmujących się działalnością kulturalną, sportową i rekreacyjną. Kurs dedykowany mieszkańcom Gminy Grudziądz, realizowany będzie przez okres 3 miesięcy. Zwieńczeniem kursu będzie uzyskanie certyfikatu ukończenia kursu przez uczestników. Organizator zapewni dowóz i wyżywienie</p>				
--	--	--	--	--	--	--	--	--

				uczestników. Kurs przeznaczony jest dla 5 osób. Orientacyjna wartość działania: <b>15 000,00</b> <b>Powyższe zajęcia są przeznaczone dla wszystkich mieszkańców obszarów rewitalizacji. Organizator zapewni dowóz i wyżywienie uczestników.</b>				
1, 2, 3, 4	2. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym na obszarach rewitalizacji  3. Podnoszenie poziomu kwalifikacji i przedsiębiorczości mieszkańców obszarów rewitalizacji  4. Odbudowa więzi społecznych i aktywizacja mieszkańców do realizacji w partnerstwach inicjatyw lokalnych.	<b>2. Rewitalizacja społeczno - gospodarcza mieszkańców Gminy poprzez organizację warsztatów w miejscowości Dusocin</b>		Projekt obejmuje realizację następujących zadań: Zadanie 1 - Kurs animatora kultury, sportu i rekreacji – uczestnicy kursu nauczą się zaplanować proces animacji kultury, sportu i rekreacji. Animator to osoba, która różnymi metodami aktywizuje społeczeństwo, rozbudza zainteresowania oraz pokazuje nowe metody spędzania wolnego czasu, włącza ludzi do działania, wykorzystuje potencjał oraz stara się zaspokoić potrzeby kulturalne, sportowe i rekreacyjne innych ludzi ponieważ rozumie, że jedną z potrzeb człowieka jest potrzeba ciągłego rozwijania się i samorealizacji. Aby móc realizować określone cele, animator musi poznać środowisko lokalne, kulturalne i sportowe. „Animator” to wychowawca, który „nie dyryguje wychowankiem czy grupą, lecz umiejętnie pobudza ich własną aktywność”. Absolwent kursu będzie przygotowany do pracy w już istniejących instytucjach i placówkach kultury, sportu i rekreacji oraz firmach prywatnych zajmujących się działalnością kulturalną, sportową i rekreacyjną. Kurs dedykowany mieszkańcom Gminy Grudziądz, realizowany będzie przez okres 3 miesięcy. Zwieńczeniem kursu będzie uzyskanie certyfikatu ukończenia kursu przez	Dusocin	300 000,00	- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 30 osób  - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu łącznie z pracującymi na własny rachunek – 6 osób  -Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym biorących udział w warsztatach edukacyjnych - 30 osób.	

				<p>uczestników. Organizator zapewni dowóz i wyżywienie uczestników. Kurs przeznaczony jest dla 5 osób. Orientacyjna wartość działania: <b><u>15 000,00.</u></b></p> <p>Zadanie 2 – „Project Driver” – przewiduje realizację zadań edukacyjnych w zakresie teorii przepisów ruchu drogowego oraz nabycia umiejętności prowadzenia pojazdów osobowych i ciężarowych (w zależności od zapotrzebowania dla 15 osób – mieszkańców gminy zagrożonych wykluczeniem społecznym lub ubóstwem. W pierwszej kolejności do programu skierowane zostaną osoby aktywnie poszukujące pracy, zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy oraz osoby korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Oprócz zajęć teoretyczno-praktycznych działanie przewiduje przeprowadzenie badań lekarskich dla kandydatów na kierowców. Uczestnicy szkolenia będą mieć zagwarantowane materiały dydaktyczne oraz dostęp do testów egzaminacyjnych tzw. pakiet kursanta. Realizacja operacji pozwoli podnieść mobilność zawodową osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Organizator zapewnia w trakcie trwania kursu wyżywienie oraz napoje oraz dowóz uczestników na zajęcia. Czas trwania 30 godzin lekcyjnych teoria, 30 godzin jazdy (2 – 3 miesiące). Wartość zadania ok. <b><u>45 000,00.</u></b></p> <p>Zadanie 3 Podniesienie kompetencji edukacyjnych młodzieży z rodzin</p>			
--	--	--	--	--	--	--	--

				<p>dysfunkcyjnych, łącznie dla 20 dzieci, poprzez organizację warsztatów edukacyjnych. Świetlica będzie miejscem, w którym dzieci w przyjaznej atmosferze spędzą swój wolny czas po szkole. Otrzymają profesjonalną pomoc w odrabianiu lekcji, przygotowaniu się do sprawdzianów. Podczas pobytu dzieci będą mogły rozwijać swoje uzdolnienia oraz zainteresowania . Oprócz działań edukacyjnych ukierunkowanych na szkolny program nauczania, dzieci i młodzież będą mogli rozwijać swoje uzdolnienia oraz zainteresowania . Propozycja świetlicy będzie ukierunkowana na rozwijające zajęcia twórcze i kreatywne myślenie, zajęcia wspomagające procesy uwagi, zajęcia dla dzieci uzdolnionych plastycznie i matematycznie oraz dla tych które jeszcze nie polubiły matematyki. Organizator zapewni dowóz i wyżywienie dla uczestników. Orientacyjna wartość działania <b><u>150 000,00.</u></b></p> <p>Zadanie 4 – „Kino pod Gwiazdami” – Mieszkańcy Gminy Grudziądz będą mieli okazję wziąć udział w Filmowych Piknikach Rodzinnych. Pokazy filmów zaplanowano w miesiącach letnich czerwiec-sierpień, co najmniej 4 razy. Będzie to doskonała okazja, aby weekendy spędzić na łonie natury w samym centrum miejscowości. Wstęp do „Kina pod Gwiazdami” będzie bezpłatny. Spośród zaproponowanych przez organizatora filmów o różnych gatunkach dla różnych kategorii wiekowych, mieszkańcy podczas głosowania internetowego będą mogli</p>			
--	--	--	--	---	--	--	--

				<p>wybrać ten, który najchętniej by obejrzeli podczas realizacji projektu. W celu obsługi przedsięwzięcia zostanie zatrudniony pracownik gospodarczy, który będzie czuwał nad prawidłową obsługą pokazów filmowych. Dodatkowo zakupione zostaną sprzęty niezbędne do realizacji projektu. Zaproponowane zadanie jest doskonałym sposobem na połączenie integracji społecznej z promowaniem kultury – ciekawy pozycji filmowych, zarówno polskich, jak i zagranicznych, oraz stanowi przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzięki darmowemu dostępowi do szeroko pojmowanej kultury. Projekt przeznaczony jest dla 100 osób.</p> <p>Orientacyjna wartość działania: <b><u>70 000,00.</u></b></p> <p>Zadanie 5 – „Kurs ABC przedsiębiorczości z elementami marketingu i reklamy” – Kurs będzie miał na celu zapoznanie mieszkańców z podstawami przedsiębiorczości i handlu. Kurs będzie miał charakter warsztatowy, ilustrowany przykładami z codziennego życia. Uczestnicy w trakcie zajęć sami wypracowują rozwiązania, których przydatność analizują z wykładowcą. Towarzyszy temu swobodna dyskusja i wymiana doświadczeń. Najważniejsze moduły kończą symulacje pracy przedsiębiorcy z udziałem kursantów, rejestrowane kamerą cyfrową (np. w momencie prowadzenia rozmowy z klientem). Kurs wsparty będzie rozwiązaniami multimedialnymi (dynamicznymi prezentacjami, scenkami i zdjęciami prezentowanymi za pomocą</p>			
--	--	--	--	---	--	--	--

					projektora multimedialnego). Dodatkowo w warsztatach i ćwiczeniach zastosowane zostaną prace na planszach i arkuszach szkoleniowych. Kurs przeznaczony jest dla 10 osób. Organizator zapewni dowóz i wyżywienie dla uczestników. Orientacyjna wartość działania <b>20 000,00</b> . <b>Powyższe zajęcia są przeznaczone dla wszystkich mieszkańców obszarów rewitalizacji. Organizator zapewni dowóz i wyżywienie uczestników.</b>			
1, 2, 3, 4	1. Powstanie i rozwój Centrów Lokalnej Aktywności w Wielkim Welczu i Turznicach  2. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym na obszarach rewitalizacji  3. Podnoszenie poziomu kwalifikacji i przedsiębiorczości mieszkańców obszarów	<b>3. Centrum Lokalnej Aktywności w Turznicach</b>	S	Gmina Grudziądz PUP Grudziądz GOPS	Powstanie Centrum Lokalnej Aktywności w Turznicach, do podstawowych zadań którego należeć będzie integracja społeczna działalność szkoleniowa i oświatowa, zadania z zakresu promocji, edukacji publicznej, kultury, przedsiębiorczości, wspierania i upowszechniania idei samorządowej. Projekt obejmuje realizację następujących zadań: - „Project Driver” –nabycie umiejętności prowadzenia pojazdów osobowych i ciężarowych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub ubóstwem. W pierwszej kolejności do programu skierowane zostaną osoby aktywnie poszukujące pracy, zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy oraz osoby korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Oprócz zajęć teoretyczno-praktycznych działanie przewiduje przeprowadzenie badań lekarskich dla kandydatów na kierowców. Uczestnicy szkolenia będą mieć zagwarantowane materiały dydaktyczne oraz dostęp do testów egzaminacyjnych tzw. pakiet kursanta. Realizacja operacji	Świetlica Turznice	194 000,00	- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 20 osób - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu łącznie z pracującymi na własny rachunek – 10 osób - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym biorących udział w warsztatach edukacyjnych 20 osób.

	rewitalizacji  4. Odbudowa więzi społecznych i aktywizacja mieszkańców do realizacji w partnerstwach inicjatyw lokalnych.				<p>pozwoli podnieść mobilność zawodową osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Organizator zapewni w trakcie trwania kursu wyżywienie oraz napoje oraz dowóz uczestników na zajęcia.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Kurs florystyczny z egzaminem praktycznym i teoretycznym. Absolwenci kursu otrzymają zaświadczenia uprawniające do podjęcia pracy w charakterze florysty</li> <li>- Podniesienie kompetencji edukacyjnych młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych - organizacja warsztatów edukacyjnych. Rozwijające zajęcia twórcze i kreatywne myślenie, zajęcia wspomagające procesy uwagi, zajęcia dla dzieci uzdolnionych plastycznie i matematycznie oraz dla tych które jeszcze nie polubiły matematyki</li> <li>- Kurs krawiecki – dedykowany jest do osób chcących pracować jako szwaczki. Uczestnicy posiadają niezbędną wiedzę i umiejętności w zakresie budowy i użytkowania maszyny do szycia, pełnego wykorzystania potencjału maszyn do szycia. Podczas kursu omówione zostaną również rodzaje stopek i ściegów .</li> </ul> <p><b>Powyższe zajęcia są przeznaczone dla wszystkich mieszkańców obszarów rewitalizacji. Organizator zapewni dowóz i wyżywienie uczestników.</b></p>				
1, 2, 3, 4	1. Powstanie i rozwój Centrów Lokalnej Aktywności w Wielkim Węlczu i	<b>4. Centrum Lokalnej Aktywności w Wielkim Węlczu</b>	S	Gmina Grudziądz	Projekt przewiduje powstanie Centrum Lokalnej Aktywności, której statutowym działaniem będzie wspierała aktywność lokalnej społeczności i realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju. Do podstawowych zadań należy integracja społeczna działalność szkoleniowa i oświatowa,	Wielki Węlcz	72 500,00	- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu	Ankiety, listy obecności, zaświadczenia dyplomy



<p>Turznicach</p> <p>2. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym na obszarach rewitalizacji</p> <p>3. Podnoszenie poziomu kwalifikacji i przedsiębiorczości mieszkańców obszarów rewitalizacji</p> <p>4. Odbudowa więzi społecznych i aktywizacja mieszkańców do realizacji w partnerstwach inicjatyw lokalnych.</p>			<p>zadania z zakresu promocji , edukacji publicznej, kultury, przedsiębiorczości, wspierania i upowszechniania idei samorządowej. Centrum stworzy mieszkańcom warunki do rozwoju między innymi amatorskiego ruchu artystycznego, kół, klubów i sekcji zainteresowań. CLA promować będzie również walory turystyczno - krajoznawcze rejonu oddziaływania i wzorce zdrowego spędzania wolnego czasu. Wśród celów dalekosiężnych wymienić można powstanie silnej zintegrowanej społeczności lokalnej samoorganizacji, stworzenie więzów samopomocy, budowę tożsamości wspólnoty lokalnej, rozwiązywanie problemów lokalnych poprzez przejmowanie większej kontroli nad życiem społeczeństwa. Projekt obejmuje realizację następujących zadań:</p> <p>Zadanie 1 – Warsztaty fryzjerskie - warsztaty pozwolą na poznanie szerokiego spektrum możliwości związanych z zawodem fryzjera. Podczas kursu uczestnicy zostaną nauczeni perfekcyjnych technik strzyżenia męskiego i damskiego , kreatywnej stylizacji fryzur, koloryzacji. Uczestnicy uzyskają pełną wiedzę na temat poprawy i kreowania wizerunku klienta. Dodatkowym atutem warsztatów jest przygotowanie jego uczestników do samodzielnego prowadzenia i zarządzania salonu fryzjerskiego. Uczestnicy warsztatów otrzymają dyplom ukończenia kursu uprawniający do podjęcia pracy w zakresie zawodu fryzjer / stylistka. Czas trwania kursu 60 dni. Szkoleniem objęte</p>		<p>programu – 20 osób</p> <p>- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu łącznie z pracującymi na własny rachunek – 10 osób</p> <p>- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym biorących udział w warsztatach edukacyjnych 20 osób.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

				<p>zostanie 10 osób z terenu Gminy Grudziądz. Organizator zapewnia w trakcie trwania kursu wyżywienie oraz napoje oraz dowóz uczestników na zajęcia.. Wartość operacji ok. <b>25 000,00</b></p> <p>Zadanie 2 – kurs opiekuna osób starszych – kurs ma na celu przygotowanie osób do pełnienia roli opiekunów osób starszych wymagających stałej opieki. Kursant po ukończonym szkoleniu dzięki nabytym umiejętnością z zakresu opieki i pielęgnacji będzie w pełni przygotowany do pracy z osobami starszymi. Kurs da szansę na podjęcie zatrudnienia w zawodzie opiekuna. Planowany czas trwania 3 miesiące . Organizator zapewnia w trakcie trwania kursu wyżywienie oraz napoje oraz dowóz uczestników na zajęcia. Planuje się objęcie szkoleniem 10 osób Orientacyjna wartość operacji <b>15 000,00</b></p> <p>Zadanie 3 – Kurs z zakresu wikliniarstwa i koszykarstwa. Uczestnicy szkolenia z zakresu wikliniarstwa zapoznają się z wiadomościami o uprawie i pielęgnacji plantacji wikliny, najważniejszych odmianach oraz z najważniejszymi określeniami i fachowym nazewnictwem , a także procesach przetwórstwa wikliny. Natomiast z zakresu koszykarstwa zapoznają się ze stanowiskiem pracy – koszykarz / plecionkarz, poznają najważniejsze sploty w koszykarstwie oraz najczęściej używane narzędzia do wykonywania wyrobów z wikliny. Uczestnicy zapoznają się także z surowcem i techniką jego wykorzystywania a także wytwarzania wyrobów. Oferta</p>			
--	--	--	--	---	--	--	--

				<p>skierowana jest do grupy 5 mieszkańców gminy . Czas trwania kurs 2 miesiące . Organizator zapewnia w trakcie trwania kursu wyżywienie oraz napoje oraz dowóz uczestników na zajęcia. Orientacyjna wartość szkolenia <b>7 500,00</b></p> <p>Zadanie 4 - Kurs florystyczny – program obejmuje florystykę okolicznościową 30 godzin lekcyjnych, florystykę ślubną 30 godzin , florystykę żałobną 30 godzin florystykę komercyjną 25 godzin lekcyjnych, 5 godzin poświęcone jest na egzamin praktyczny i teoretyczny. Uczestnicy zdobędą umiejętności planowania o realizacji kompozycji kwiatowych na różne okoliczności co pozwoli na odnalezienie się na rynku pracy. Uczestnicy zdobędą niezbędną wiedzę w zakresie materiałów florystycznych, narzędzi i technik a także zdobędą niezbędną wiedzę i umiejętności w kwestii florystycznej aranżacji imprez oraz wnętrz. Absolwenci kursu otrzymają zaświadczenia uprawniające do podjęcia pracy w charakterze florysty.</p> <p>Realizacja zadania przeznaczona jest dla 10 osób w dwóch grupach szkoleniowych. Organizator zapewnia w trakcie trwania kursu wyżywienie oraz napoje oraz dowóz uczestników na zajęcia. Wartość zadania <b>2 500,00</b> PLN Czas trwania całości przedsięwzięcia 6 miesięcy.</p> <p><b>Powyższe zajęcia są przeznaczone dla wszystkich mieszkańców obszarów rewitalizacji. Organizator zapewni dowóz i wyżywienie uczestników.</b></p>			
--	--	--	--	---	--	--	--

Kierunek działań: Rozwój infrastruktury społecznej i technicznej służącej celom rewitalizacji									
1, 2, 3, 4	1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury przeznaczonej na cele społeczne	<b>5. Rewitalizacja społeczno - gospodarcza miejscowości Mały Rudnik poprzez rozbudowę i wyposażenie Gminnego Ośrodka Kultury w Małym Rudniku</b>	PF	Gmina Grudziądz	Rozbudowa i wyposażenie Gminnego Ośrodka Kultury na potrzeby prowadzenia świetlicy środowiskowej i aktywizacji zagrożonych wykluczeniem społecznym mieszkańców	Gminny Ośrodek Kultury w Małym Rudniku Dz. nr 52/21	3 900 000,00	- Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – 350 / m-c - Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach – 3 osoby - Liczba nowych usług wprowadzonych w przedsiębiorstwach 2 szt. - Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach -1 szt.	Protokół odbioru -Inwentaryzacja powykonawcza
2	1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury przeznaczonej na cele społeczne	<b>6. Aranżacja i zagospodarow. centrum miejscowości Dusocin poprzez budowę placów i skwerów na działce gminnej 195/5 (0,74 ha )</b>	PF	Gmina Grudziądz	Wykonanie zagospodarowania działki poprzez budowę placów i skwerów. Projekt zagospodarowania terenu obejmuje budowę muszli koncertowej, parkingu, oświetlenia zewnętrznego, miejsca przeznaczonego do grillowania, budowę urządzeń fitness oraz montaż zestawu sprawnościowego dla dzieci. Na skwerze ustawiony zostanie pomnik Ludwika Rydygiera światowej sławy chirurga urodzonego w Dusocinie. Charakter tego wypoczynkowego miejsca zostanie podkreślony poprzez ustawienie tężni solankowych zewnętrznych zamontowanych na betonowym korycie ściekowym pokrytym warstwą zabezpieczającą beton przed skutkami soli.	Dusocin Dz. nr 195/5	800 000,00	- Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – 384 osoby - Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach -1 szt. - Liczba udoskonalonych obiektów spełniających funkcję społeczno - kulturalną 1 szt.	-Protokół odbioru -Inwentaryzacja powykonawcza

					Cały teren dodatkowo zostanie zagospodarowany poprzez nowe nasadzenia roślinności. Na skwerze pojawić się mają również stragany pozwalające przejeżdżającym pobliską drogą krajową zaopatrzyć się w miejscowe produkty.				
1, 2, 3, 4	3. Zwiększenie dostępności do usług zdrowotnych w zakresie diagnostyki w ramach POZ na terenie gminy Grudziądz	<b>7. Wyposażenie Zakładu Opieki Zdrowotnej Gminy Grudziądz w specjalistyczny sprzęt diagnostyczny</b>	PF	Gmina Grudziądz	<p>Zakres rzeczowy projektu obejmuje zakup sprzętu diagnostycznego dla Zakładu Opieki Zdrowotnej Gminy Grudziądz, tj. zakup aparatu ultrasonograficznego i defibrylatora dla ośrodka zdrowia w Mokrem, zakup defibrylatorów dla ośrodków zdrowia w Małym Rudniku i Piaskach.</p> <p>Celem projektu jest zwiększenie dostępności do usług zdrowotnych w zakresie diagnostyki w ramach POZ na terenie gminy Grudziądz, przyczyniającej się do rozwoju opieki koordynowanej.</p>	ZOZ Grudziądz, ośrodki: Mokre, Mały Rudnik, Piaski	120 000,00	<p>Wskaźniki produktu: Liczba wspartych podmiotów leczniczych – 1 szt. Nakłady inwestycyjne na zakup aparatury medycznej – 120 000,00 zł Liczba zakupionej aparatury medycznej – 4 szt. Liczba wyposażonych/ doposażonych obiektów ochrony zdrowia – 3 szt. Liczba ulepszonych usług zdrowotnych w wyniku realizacji projektu – 2 szt. Wskaźniki rezultatu: Liczba osób korzystających z zakupionej aparatury medycznej – 600 os. Potencjalna liczba specjalistycznych badań, które zostaną wykonane zakupioną aparaturą medyczną – 300 szt. Ludność objęta</p>	

									ulepszonymi usługami zdrowotnymi – 13000 os.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Źródło: Opracowanie na podstawie zgłoszonych fiszek projektowych

Tabela 36. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) <sup>24</sup>	Lp.	Typ przedsięwzięcia <sup>25</sup>	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne
<b>CEL REWITALIZACJI: Poprawa stanu i dostępności infrastruktury technicznej i społecznej</b>			
<b>Kierunek działań: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury przeznaczonej na cele społeczne</b>			
2- Dusocin	1.	PF	<b>Remont zabytkowego budynku w miejscowości Dusocin</b> (remont dworu Ludwika Rydygiera, planowany budżet 6 000 000,00 zł)
2 - Dusocin	2.	PF	<b>Remont remizo świetlicy w Dusocinie wraz z wyposażeniem</b> (planowany budżet 400 000,00 zł)
2 - Dusocin	3.	PF	<b>Przebudowa boiska sportowego w Dusocinie</b> (planowany budżet 249 000,00 zł)
<b>Kierunek działań: Poprawa stanu i rozwój infrastruktury technicznej</b>			
1 - Wielki Welcz	4.	T	<b>Przebudowa drogi gminnej nr 040101C relacji Wielki Welcz-Okragła Łąka</b> (faza koncepcyjna)
3 – Turznice	5.	PF	<b>Rozbudowa ścieżek rowerowych w pasach istniejących dróg publicznych Gminy Grudziądz</b> (m.in. w miejscowości Turznice) (faza koncepcyjna)
3 – Turznice	6.	PF	<b>Przebudowa drogi powiatowej nr 1396 relacji Wałdowo Szlacheckie- Turznice w miejscowości Turznice</b>

<sup>24</sup> Obszar: 1-Wielki Welcz, 2 – Dusocin, 3 – Turznice, 4 – Mały Rudnik.

<sup>25</sup> S – społeczny, G-gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

		(faza koncepcyjna)
--	--	--------------------

*Źródło: Opracowanie na podstawie zgłoszonych fiszek projektowych*

Zgodnie z art.15 ust. 3 ustawy o rewitalizacji, przedsięwzięcia rewitalizacyjne zamieszczone w Gminnym Programie Rewitalizacji mogą być realizowane również poza obszarem rewitalizacji, jeżeli wynika to z ich specyfiki.

**Rozdział 9. Mechanizmy zapewnienia  
komplementarności między poszczególnymi  
projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi  
oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i  
funduszy na obszarze objętym programem  
rewitalizacji**



Podczas programowania procesu rewitalizacji nadrzędną zasadą jaką kierowano się przy wyborze projektów rewitalizacyjnych było zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach, przede wszystkim przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania. Zastosowano również tzw. formułę projektów zintegrowanych, która polega na tym, że w przypadku realizacji projektów infrastrukturalnych, planuje się również zrealizować projekty „miękkie” finansowane m. in. ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, ukierunkowane na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji. Poniższe schematy przedstawiają koncepcję zintegrowania poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z projektami realizowanymi w ramach tych przedsięwzięć.

#### Schemat 6. Koncepcja zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych



Źródło: Opracowanie własne

#### Komplementarność przestrzenna

Projekty rewitalizacyjne będą realizowane na obszarze rewitalizacji, natomiast zasięg ich oddziaływania będzie dużo większy niż wyznaczony obszar rewitalizacji, gdyż z efektów rewitalizacji przestrzennej (ze zmodernizowanej infrastruktury) będą korzystać nie tylko mieszkańcy danego obszaru, ale również mieszkańcy innych miejscowości, przedsiębiorcy i turyści. Dzięki tak dużemu promieniowaniu zaplanowanych projektów zapewnione zostanie, że program rewitalizacji będzie efektywnie oddziaływał na całą gminę. Projekty te będą mieć pozytywny wpływ na obszar i mieszkańców gminy, przyczynią się do zwiększenia integracji i aktywizacji społeczności lokalnej.

Prowadzone działania nie spowodują przenoszenia problemów z obszarów rewitalizacji na inne obszary. Nie będą również prowadzić do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

#### Komplementarność problemowa

Zaplanowane projekty rewitalizacyjne dopełniają się tematycznie, a program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji w niezbędnych aspektach (tj. społecznym i przestrzenno-funkcjonalnym). Tym samym prowadzona rewitalizacja ma charakter kompleksowy a nie fragmentaryczny, a realizowane projekty doprowadzą wskazany obszar do pożądanego stanu, o którym mowa w rozdziale 7. *Cele rewitalizacji i kierunki działań*. Podczas podejmowania strategicznych decyzji przez samorząd lokalny

na innych polach, pod uwagę brane będą zaplanowane działania rewitalizacyjne, aby zapewnić lepszą koordynację tematyczną i organizacyjną działań administracji. Należy wskazać, że program rewitalizacji wykazuje zgodność z dokumentami strategicznymi m. in. na poziomie lokalnym, tak więc już na poziomie programowania rewitalizacji została zapewniona komplementarność problemowa.

W tabeli 37 zostały wskazane powiązania pomiędzy problem/potencjalami, sposobami ich rozwiązania/wzmocnienia, projektami infrastrukturalnymi i społecznymi planowanymi efektami działań rewitalizacyjnych.

### **Komplementarność proceduralno-instytucjonalna**

Przedstawiony w rozdziale 12. *System zarządzania realizacją programu rewitalizacji* został zaprojektowany w taki sposób aby zapewnić efektywne współdziałanie różnych instytucji na jego rzecz (samorządu gminnego i jego jednostek organizacyjnych oraz pomocniczych, organizacji pozarządowych, sektora przedsiębiorców i mieszkańców) oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. System zarządzania programem rewitalizacji został osadzony w systemie działania i zarządzania Gminy Grudziądz w związku z czym zapewniona jest komplementarność proceduralna i instytucjonalna.

### **Komplementarność źródeł finansowania**

Projekty rewitalizacyjne zawarte w niniejszym programie będą finansowane w oparciu o uzupełniające się środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), Funduszy Spójności (FS) oraz środków własnych gminy. Niewykluczone jest również angażowanie w proces rewitalizacji kapitału prywatnego (np. przedsiębiorców), jak również wykorzystanie formuły partnerstwa publiczno-prywatnego.

Tabela 37. Komplementarność problemowa GPR Gminy Grudziądz

Problem/Potencjał	Sposób rozwiązania problemu/wzmocnienia potencjału	Projekt infrastrukturalny	Projekt miękki	Planowane efekty działań rewitalizacyjnych
<b>WIELKI WĘLCZ</b>				
<p><b>Problemy:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Stosunkowo wysoki udział osób bezrobotnych w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym</li> <li>▪ Wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej</li> <li>▪ Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej i gimnazjum o niskim poziomie kształcenia</li> <li>▪ Bardzo niski wskaźnik przedsiębiorczości</li> </ul> <p><b>Potencjały:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Potencjał przyrodniczy</li> <li>▪ Korzystne trendy demograficzne</li> <li>▪ Niski udział interwencji porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego</li> <li>▪ Rozwijająca się lokalna aktywność społeczna</li> <li>▪ Istniejąca infrastruktura społeczna</li> </ul>	<p>Powstanie Centrum Lokalnej Aktywności, której statutowym działaniem będzie wspieranie aktywności lokalnej społeczności i realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju. Do podstawowych zadań należy integracja społeczna, działalność szkoleniowa i oświatowa, zadania z zakresu promocji, edukacji publicznej, kultury, przedsiębiorczości, wspierania i upowszechniania idei samorządowej. Centrum stworzy mieszkańcom warunki do rozwoju między innymi amatorskiego ruchu artystycznego, kół, klubów i sekcji zainteresowań. CLA promować będzie również walory turystyczno-krajoznawcze rejonu oddziaływania i wzorce zdrowego spędzania wolnego czasu. Wśród celów dalekosiężnych wymienić można powstanie silnej zintegrowanej społeczności lokalnej, samoorganizacji, stworzenie więzów samopomocy, budowę tożsamości wspólnoty lokalnej, rozwiązywanie problemów lokalnych poprzez przejmowanie większej kontroli nad życiem społeczeństwa.</p>	<p>Planowane działania będą odbywały się w istniejącej świetlicy w Wielkim Węlczu</p>	<p>Centrum Lokalnej Aktywności w Wielkim Węlczu</p> <p>Kursy i szkolenia również w ramach projektów:</p> <p>Rewitalizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców Gminy poprzez organizację warsztatów zajęć edukacyjnych w Gminnym Ośrodku Kultury w Małym Rudniku</p> <p>Rewitalizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców Gminy poprzez organizację warsztatów w miejscowości Dusocin</p> <p>Centrum Lokalnej Aktywności w Turznicach</p>	<p>Zwiększenie liczby osób zaktywizowanych społecznie i zawodowo</p>
<b>DUSOCIN</b>				
<p><b>Problemy:</b></p>	<p>Realizacja szeregu działań na rzecz osób i grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym</p>	<p>Aranżacja i zagospodarowanie.</p>	<p>Rewitalizacja społeczno-</p>	<p>Zwiększenie liczby osób</p>

<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Bardzo wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej</li> <li>▪ Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej i gimnazjum o niskim poziomie kształcenia</li> <li>▪ Stosunkowo niski wskaźnik przedsiębiorczości</li> <li>▪ Brak infrastruktury kultury i sportu</li> </ul> <p><b>Potencjały:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Dziedzictwo historyczne kulturowe związane z Ludwikiem Rydygierem</li> <li>▪ Rozwijająca się lokalna aktywność społeczna</li> </ul>	<p>poprzez wdrażanie rozwiązań z zakresu aktywnej integracji o charakterze środowiskowym (m. in. aktywizacja społeczno-zawodowa, edukacja).</p> <p>Wdrażanie rozwiązań z zakresu organizowania lokalnej społeczności i animacji (m. in. przeszkolenie animatorów kultury, sportu i rekreacji, projekt „Kina pod Gwiazdami?”).</p> <p>Podniesienie kompetencji zawodowych mieszkańców z zakresu przedsiębiorczości w celu ożywienia gospodarczego miejscowości, m.in. poprzez rozwinięcie handlu wokół planowanego skweru tworzącego centrum miejscowości.</p> <p>Podniesienie kompetencji edukacyjnych młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, poprzez organizację warsztatów edukacyjnych.</p> <p>Rozwój infrastruktury mającej na celu aktywizację społeczno-zawodową i kulturalną skierowaną do wszystkich grup wiekowych, poprzez zagospodarowanie centrum miejscowości (budowę skweru)</p>	<p>centrum miejscowości Dusocin poprzez budowę placów i skwerów na działce gminnej 195/5 (0,74 ha )</p>	<p>gospodarcza mieszkańców Gminy poprzez organizację warsztatów w miejscowości Dusocin</p> <p>Kursy i szkolenia również w ramach projektów:</p> <p>Rewitalizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców Gminy poprzez organizację warsztatów zajęć edukacyjnych w Gminnym Ośrodku Kultury w Małym Rudniku</p> <p>Centrum Lokalnej Aktywności w Turznicach</p> <p>Centrum Lokalnej Aktywności w Wielkim Welczu</p>	<p>zакtywizowanych społecznie i zawodowo</p> <p>Podniesienie kompetencji edukacyjnych dzieci i młodzieży</p> <p>Zwiększenie liczby obiektów infrastruktury na rewitalizowanych obszarach</p>
<b>TURZNICE</b>				
<p><b>Problemy:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Starzejące się społeczeństwo</li> <li>▪ Niski odsetek dzieci objętych edukacją przedszkolną</li> <li>▪ Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej o niskim poziomie kształcenia</li> <li>▪ Stosunkowo niski wskaźnik przedsiębiorczości</li> </ul>	<p>Powstanie Centrum Lokalnej Aktywności w Turznicach, do podstawowych zadań którego należeć będzie integracja społeczna działalność szkoleniowa i oświatowa, zadania z zakresu promocji, edukacji publicznej, kultury, przedsiębiorczości, wspierania i upowszechniania idei samorządowej. Centrum stworzy możliwości do powstania aktywnej i zintegrowanej społeczności lokalnej, budowy tożsamości wspólnoty lokalnej, ochrony i przekazywania tradycji, stworzenia więzów międzypokoleniowych i samopomocowych,</p>	<p>Planowane działania będą odbywały się w istniejącej świetlicy w Turznicach</p>	<p>Centrum Lokalnej Aktywności w Turznicach</p> <p>Kursy i szkolenia również w ramach projektów:</p> <p>Rewitalizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców Gminy</p>	<p>Zwiększenie liczby osób zакtywizowanych społecznie i zawodowo</p>

<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Bardzo niska aktywność społeczna</li> </ul> <p><b>Potencjały:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Niski poziom bezrobocia rejestrowanego ze względu na rolniczy charakter gminy</li> <li>▪ Wyższa niż w gminie samodzielność ekonomiczna mieszkańców</li> <li>▪ Miejscowość należy do rejonu obsługi gimnazjum o poziomie kształcenia zbliżonym do poziomu w województwie</li> </ul>	<p>rozwiązywanie problemów lokalnych poprzez przejmowanie przez społeczeństwo większej kontroli nad życiem.</p>		<p>poprzez organizację warsztatów zajęć edukacyjnych w Gminnym Ośrodku Kultury w Małym Rudniku</p> <p>Rewitalizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców Gminy poprzez organizację warsztatów w miejscowości Dusocin</p> <p>Centrum Lokalnej Aktywności w Wielkim Welczu</p>	
<b>MAŁY RUDNIK</b>				
<p><b>Problemy:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej o niskim poziomie kształcenia</li> </ul> <p><b>Potencjały:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Korzystny wskaźnik obciążenia demograficznego</li> <li>▪ Obecność instytucji kultury (Gminny Dom Kultury i Biblioteka Publiczna)</li> </ul>	<p>W ramach utworzonej w Gminnym Ośrodku Kultury <b>światlicy środowiskowej</b> planowane podniesienie kompetencji edukacyjnych młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych - organizacja warsztatów edukacyjnych. Rozwijające zajęcia twórcze i kreatywne myślenie, zajęcia wspomagające procesy uwagi, zajęcia dla dzieci uzdolnionych plastycznie i matematycznie oraz dla tych które jeszcze nie polubiły matematyki</p> <p>Rozwój infrastruktury mającej na celu aktywizację społeczno-zawodową i kulturalną skierowaną do wszystkich grup wiekowych, poprzez rozbudowa i wyposażenie Gminnego Ośrodka Kultury na potrzeby prowadzenia światlicy środowiskowej i aktywizacji zagrożonych wykluczeniem społecznym mieszkańców.</p>	<p>Rewitalizacja społeczno - gospodarcza miejscowości Mały Rudnik poprzez rozbudowę i wyposażenie Gminnego Ośrodka Kultury w Małym Rudniku</p>	<p>Rewitalizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców Gminy poprzez organizację warsztatów zajęć edukacyjnych w Gminnym Ośrodku Kultury w Małym Rudniku</p> <p><b>Kursy i szkolenia również w ramach projektów:</b></p> <p>Rewitalizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców Gminy poprzez organizację warsztatów w</p>	<p>Podniesienie kompetencji edukacyjnych dzieci i młodzieży</p> <p>Zwiększenie liczby osób zaktywizowanych społecznie i zawodowo</p> <p>Rozszerzenie funkcjonalności istniejącej infrastruktury o nowe funkcje społeczne</p>

			miejsowości Dusocin Centrum Lokalnej Aktywności w Wielkim Welczu Centrum Lokalnej Aktywności w Turznicach	
--	--	--	---	--

Źródło: *Opracowanie własne na podstawie fiszek projektowych.*

## **Rozdział 10. Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji**

**Partycypacja społeczna** jest nieodłącznym elementem procesu rewitalizacji i stanowi fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Partycypacja powinna być ukierunkowana na możliwie dojrzałe formy uczestnictwa społeczności w podejmowaniu decyzji, które jej dotyczą.

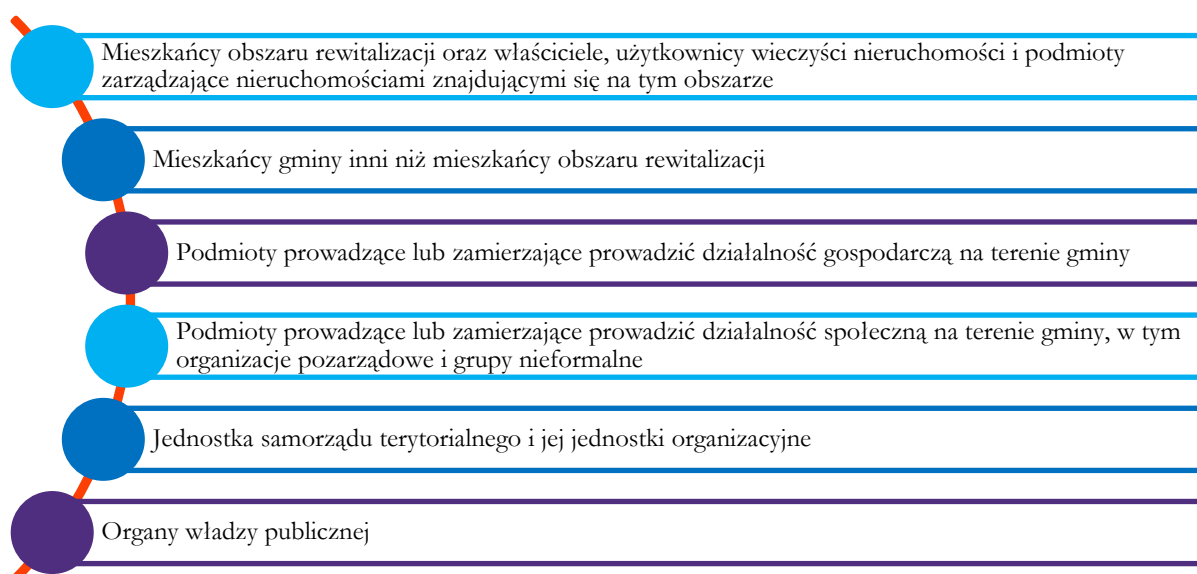
**Schemat 7. Stopień zaangażowania interesariuszy w partycypację społeczną**



Źródło: Opracowanie własne

Ideą rewitalizacji jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, poprzez prowadzone w sposób kompleksowy, zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, które są skoncentrowane terytorialnie i prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji. Podmioty zaliczane do interesariuszy rewitalizacji:

**Schemat 8. Interesariusze rewitalizacji**



Źródło: Opracowanie własne

Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym:

- Udział w konsultacjach społecznych,
- Udział w pracach Komitetu Rewitalizacji.

Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję



opiniodawczo-doradczą Wójta. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji ustala się uwzględniając funkcję Komitetu oraz zapewniając wylanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Grudziądz został wypracowywany przez samorząd gminny i poddany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu opierały się na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością zamieszkującą obszar rewitalizacji, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi oraz innymi użytkownikami obszaru.



Konsultacje społeczne były nieodłącznym elementem procesu wyznaczania obszaru rewitalizacji oraz przygotowania programu rewitalizacji. Stosowano następujące formy konsultacji: zbieranie uwag w postaci papierowej i elektronicznej, spotkania, debaty, zbieranie uwag ustnych, ankiety.



### Konsultacje społeczne w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Konsultacje społeczne zostały poprzedzone obwieszczeniem Wójta Gminy Grudziądz w sprawie konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, opublikowanym w Biuletynie Informacji Publicznej. Informacja o konsultacjach została zamieszczona również na stronie internetowej gminy oraz na tablicach ogłoszeń.

Konsultacje trwały 30 dni kalendarzowych, **od 20 maja 2016 r. do 19 czerwca 2016 r.** W tym czasie odbyły się spotkania z mieszkańcami, zbierane były uwagi do konsultowanych materiałów oraz ankiety.

**Tabela 38. Formy konsultacji społecznych wykorzystane na etapie diagnozowania**

Formy konsultacji społecznych	Opis przebiegu konsultacji
<p>Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej</p> 	<p>30 dniowe konsultacje społeczne projektu uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, podczas których interesariusze mieli możliwość wnoszenia uwag do projektu za pomocą formularza konsultacji społecznych (wzór formularza przedstawia załącznik nr 1).</p> <p>Formularz uwag był dostępny na stronie internetowej gminy <a href="http://grudziadz.ug.gov.pl">grudziadz.ug.gov.pl</a>, na stronie BIP oraz w siedzibie Urzędu Gminy Grudziądz. Wypełniony formularz konsultacji można było przekazać e-mailem, przesłać pocztą tradycyjną lub dostarczyć do Urzędu Gminy.</p>
<p>Spotkania</p> 	<p>W dniu 8 czerwca 2016 r. w miejscowościach: Mały Rudnik i Turznice i w dniu 9 czerwca 2016 r. w miejscowościach: Dusocin i Wielki Welcz odbyły się spotkania konsultacyjne, podczas których interesariusze zainteresowani tematyką rewitalizacji zostali zapoznani z problematyką wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru przeznaczonego do rewitalizacji, a także mieli możliwość zaprezentowania swoich opinii i pomysłów oraz zgłoszenia uwag do omawianych dokumentów. W konsultacjach wzięło udział 68 osób</p> <p>W celu ułatwienia zrozumienia prezentowanych treści i odniesienie się do nich, na spotkaniach wykorzystano wizualizację w postaci prezentacji graficznej. Przebieg spotkania wyglądał następująco:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Powitanie uczestników spotkania,</li> <li>• Etapy prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji,</li> <li>• Podstawowe pojęcia związane z rewitalizacją,</li> <li>• Zasięg obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na mapie,</li> <li>• Diagnoza obszaru rewitalizacji:             <ol style="list-style-type: none"> <li>a) kryzysowe zjawiska w sferze społecznej,</li> <li>b) kryzysowe zjawiska w pozostałych sferach,</li> </ol> </li> </ul>

	<p>c) potencjały obszaru, d) problemy obszaru,</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Dyskusja na temat plusów i minusów danego obszaru, wizji jego rozwoju, celów rozwojowych i przedsięwzięć,</li> <li>• Przypomnienie o toczących się konsultacjach,</li> <li>• Ankieta (opis znajduje się w dalszej części tabeli).</li> </ul>
<p>Debata</p> 	<p>Debata była jednym z elementów spotkania z mieszkańcami. Uczestnicy debaty starali się odpowiedzieć na następujące pytania:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Jakie są plusy i minusy zamieszkiwania w danej miejscowości – dobre i złe strony tego obszaru?</li> <li>• Jak dany obszar powinien wyglądać w przyszłości?</li> <li>• Jakie cele rozwojowe należy postawić?</li> <li>• Jakie przedsięwzięcia należy podjąć w ramach rewitalizacji aby osiągnąć cele i zrealizować wizję?</li> </ul>
<p>Ankieta</p> 	<p>Równocześnie z 30 dniowymi konsultacjami społecznymi projektu uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, przeprowadzono ankietę dotyczącą OZ i OR. Celem badania było poznanie opinii mieszkańców na temat aktualnych problemów, czynników i zjawisk kryzysowych występujących na obszarach zdegradowanych Gminy oraz potrzeb i oczekiwanych działań w zakresie rewitalizacji, mających na celu ich ożywienie społeczno-gospodarcze. Ankietę przeprowadzono także podczas spotkania konsultacyjnego.</p> <p>Ankieta była dostępna na stronie <a href="http://grudziadz.ug.gov.pl">grudziadz.ug.gov.pl</a> oraz w siedzibie Urzędu Gminy. Wypełnioną ankietę można było przekazać e-mailem, przesłać pocztą tradycyjną lub dostarczyć do Urzędu Gminy Grudziądz. Łącznie przeprowadzono 107 ankiet. Wzór ankiety stanowi załącznik nr 2. Wyniki przeprowadzonej ankiety przedstawia załącznik nr 3.</p>

Źródło: Opracowanie własne

Przeprowadzone badanie ankietowe<sup>26</sup> pokazało, że najbardziej **oczekiwanymi efektami procesu rewitalizacji** według mieszkańców są:

- aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych poprzez szkolenia i kursy zawodowe – szkolenie umiejętności zawodowych,
- zwiększenie szans zatrudnienia poprzez zmniejszenie wykluczenia cyfrowego i podniesie poziomu znajomości języków obcych przez dzieci i dorosłych,
- aktywizacja i integracja społeczności lokalnej, m.in.:
  - organizacja czasu wolnego i kół zainteresowań dla dzieci i młodzieży,
  - organizacja imprez kulturalnych/integracyjnych/okolicznościowych dla mieszkańców poszczególnych sołectw,
  - aktywizacja osób starszych poprzez zajęcia skierowane do seniorów,
  - stworzenie/modernizacja miejsc integracji i aktywizacji społecznej lokalnej społeczności, w tym również obiektów infrastruktury sportowej i rekreacyjnej
- zwiększenie liczby miejsc pracy
- poprawa infrastruktury drogowej (oświetlenie dróg, budowa ścieżek pieszo-rowerowych), zwiększających bezpieczeństwo pieszych
- rozwój infrastruktury technicznej – kanalizacji lub budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, zwiększenie dostępu do dobrej jakości łączy internetowych,
- zwiększenie liczby połączeń komunikacji publicznej, które umożliwią mieszkańcom większą mobilność,
- zwiększenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców

<sup>26</sup> Wynik badania ankietowe stanowi załącznik nr 3.

### Zdjęcie 13. Spotkania konsultacyjne podczas etapu diagnozowania



Fot.: *Marta Niespodzińska*

Ankietowani wyraźnie wskazali, że **największymi problemami są:**

#### W sferze społecznej:

- Bezrobocie,
- Brak miejsc do uprawiania sportu i rekreacji,
- Brak miejsc z atrakcyjną ofertą kulturalną,
- Niska aktywność mieszkańców,
- Wiele osób żyjących w ubóstwie,
- Alkoholizm,

#### W sferze gospodarczej:

- Brak miejsc pracy,
- Brak dobrego dojazdu do miejscowości,
- Brak wsparcia dla przedsiębiorców,
- Brak miejsc do prowadzenia działalności gospodarczej (terenów inwestycyjnych),
- Konkurencyjność ościennych gmin,

#### W sferze przestrzenno-technicznej:

- Zły stan dróg,
- Brak lub niedostateczna ilość połączeń komunikacyjnych,
- Niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna i zbyt mało przydomowych oczyszczalni ścieków,
- Brak dbałości mieszkańców o otoczenie ich posesji,
- Nielad architektoniczny,
- Dostęp do sieci światłowodowej,
- Brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,

## W sferze środowiskowej:

- niska świadomość ekologiczna wśród mieszkańców
- dzikie wysypiska śmieci,
- zanieczyszczenie powietrza przez ruch samochodowy oraz tradycyjne piece grzewcze.

Z przeprowadzonych konsultacji został sporządzony raport, opublikowany w Biuletynie Informacji Publicznej. W trakcie różnych form konsultacji nie zgłoszono uwag.

**Zdjęcie 14. Informacje o konsultacjach społecznych diagnozy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji: BIP, strona internetowa gminy, ogłoszenie na tablicy.**



The screenshot shows the official website of Gmina Grudziądz. At the top, there is a banner with the coat of arms and the text "Urząd Gminy Grudziądz" and "Oficjalny portal internetowy". Below the banner, a breadcrumb trail reads "Tutaj jesteś: Strona główna > Urząd Gminy > Aktualności > Konsultacje społeczne". The main content area is titled "Konsultacje społeczne" and contains the following information:

- Text: "Konsultacje społeczne dotyczące wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Grudziądz."
- Section: "Ankieta w wersji elektronicznej" with the URL <http://goo.gl/forms/xKryMe2wCmxdTQ5Y2>
- Text: "Dokumenty do pobrania (6433kB) ZIP"
- Social media sharing buttons: "Lubię to!", "G+", "Tweetnij", "Share"
- Date: "Data dodania 20.05.2016"
- Print button: "Drukuj"

A left sidebar menu lists various sections: "Urząd Gminy", "Aktualności", "Władze Gminy", "Rada Gminy", "Wykaz telefonów", "Przetargi", "Formularz kontaktowy", and "Nasza Gmina".

Źródło: [grudziadz.ug.gov.pl](http://grudziadz.ug.gov.pl).



The screenshot shows the Biuletyn Informacji Publicznej (BIP) website for Gmina Grudziądz. The header features the BIP logo, the coat of arms of Gmina Grudziądz, and the text "Biuletyn Informacji Publicznej" and "Gmina Grudziądz" with the website address [www.grudziadz.ug.gov.pl](http://www.grudziadz.ug.gov.pl).

The main content area displays a notice titled "Zaproszenie na spotkanie dotyczące opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2016-2023" dated 13.05.2016. Below the title is a link to the document: "Treść informacji (846kB) PDF".

At the bottom, it states: "Wytworzył: Andrzej Rodziewicz - Wójt Gminy Grudziądz (13 maja 2016)" and "Opublikował: Tomasz Makowski (13 maja 2016, 11:54:37)".

On the left side, there is a navigation menu with categories: "NASZA GMINA" (including Lokalizacja, Dane statystyczne, Zadania publiczne, Strategia rozwoju, Związki i stowarzyszenia, Kody pocztowe, Status Gminy) and "AKTUALNOŚCI".

On the right side, there is a search bar labeled "SZUKAJ" and a list of links: "Dla słabowidzących", "A A A", "Redakcja Biuletynu", "Kontakt", "Instrukcja obsługi".

A breadcrumb trail at the bottom right reads: "Strona główna > Aktualności".

Źródło: [www.bip.grudziadz.lo.pl](http://www.bip.grudziadz.lo.pl)

## **Konsultacje społeczne projektów przedsięwzięć Gminnego Programu Rewitalizacji oraz zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji**

Konsultacje społeczne Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Grudziądz oraz zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji przeprowadzono w terminie **od 21 listopada 2016 r. do dnia 21 grudnia 2016 r.** Materiały tj. projekt programu rewitalizacji, mapy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, projekt uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, a także formularz konsultacji przez cały okres trwania konsultacji były dostępne na stronie internetowej gminy ([ug@grudziadz.ug.gov.pl](mailto:ug@grudziadz.ug.gov.pl)) oraz w siedzibie Urzędu Gminy w Grudziądzu. Wypełniony formularz konsultacji można było przekazać e-mailem, przesłać pocztą tradycyjną na adres Urzędu Gminy lub składać bezpośrednio w Urzędzie Gminy.

W trakcie konsultacji przewidziano następujące **formy konsultacji społecznych**:

### **1. Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej poprzez formularz konsultacji.**

Wypełniony formularz można było dostarczyć w okresie od **21 listopada 2016 r. do dnia 21 grudnia 2016 r.:**

- bezpośrednio do Urzędu Gminy Grudziądz, ul Wybickiego 38, 86-300 Grudziądz, w sekretariacie Urzędu Gminy,
- drogą elektroniczną na adres mailowy: [ug@grudziadz.ug.gov.pl](mailto:ug@grudziadz.ug.gov.pl),
- drogą korespondencyjną na adres: Urząd Gminy Grudziądz, ul Wybickiego 38, 86-300 Grudziądz.

### **2. Zbieranie uwag ustnych**

- W okresie **od 21 listopada 2016 r. do dnia 21 grudnia 2016 r.** uwagi i pytania można było składać :
- osobiście w Urzędzie Gminy w Grudziądzu (pok. nr 207),
- telefonicznie pod nr tel.: 56 45-111-22,

### **3. Spotkania konsultacyjne odbyły się:**

- **W dniu 29 listopada 2016 r.**
  - **Mały Rudnik**, Gminny Ośrodek Kultury, godz. 16.30,
  - **Turznice**, świetlica wiejska, godz. 17.30,
- **W dniu 30 listopada 2016 r.:**
  - **Wielki Wełcz**, świetlica wiejska, godz. 16.30,
  - **Dusocin**, świetlica wiejska, godz. 17.30,

Materiały tj. projekt programu rewitalizacji, projekt uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, a także formularz konsultacji były dostępne są od dnia 21 listopada 2016 r.:

- w siedzibie Urzędu Gminy Grudziądz, w sekretariacie Urzędu Gminy,
- na stronie internetowej gminy: [www.grudziadz.ug.gov.pl](http://www.grudziadz.ug.gov.pl).

**Spotkania konsultacyjne** zostały zorganizowane przez pracowników Urzędu Gminy Grudziądz i przeprowadzone przez przedstawiciela firmy Dorfin Grant Thornton Sp. z o.o. Sp. k.

Najważniejszą częścią spotkań było zaprezentowanie i przedyskutowanie propozycji projektów rewitalizacyjnych, które zostały opracowane na podstawie wcześniejszych spotkań konsultacyjnych na etapie diagnozowania problemów. Po przedstawieniu założeń Gminnego Programu Rewitalizacji przeprowadzone zostały rozmowy i dyskusje na temat konkretnych projektów zawartych w programie.

Wszyscy zainteresowani mieli możliwość zgłaszania uwag do konsultowanych dokumentów oraz zadawania pytań.

W spotkaniach wzięło udział łącznie 51 interesariuszy procesu rewitalizacji: mieszkańców gminy, w tym mieszkańców obszarów wyznaczonych do rewitalizacji, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji społecznych i innych interesariuszy procesu rewitalizacji.

Podczas poszczególnych spotkań konsultacyjnych organizowanych w ramach trwających konsultacji wzięła udział następująca liczba osób:

- **Mały Rudnik** (29 listopada 2016 r., godz. 16.30) -11 osób ,
- **Turznice** (29 listopada 2016 r., godz. 17.30) – 9 osób,
- **Wielki Węłcz** (30 listopada 2016 r., godz. 16.30) – 13 osób,
- **Dusocin** (30 listopada 2016 r., godz. 17.30) – 18 osób.

Na spotkaniach byli również obecni przedstawiciele Gminy Grudziądz: Wójt, Zastępca Wójta oraz koordynator prac nad tworzeniem programu.

W trakcie konsultacji społecznych trwających od 21 listopada 2016 r. do dnia 21 grudnia 2016 r. zgłoszono 13 uwag na formularzu konsultacji. Lista uwag oraz sposobu rozstrzygnięcia zgłoszonych uwag została zamieszczona poniżej, w punkcie 6 Zgłoszone uwagi.

Nie zgłoszono uwag do projektu uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji

### **Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i monitorowania**

Po podjęciu uchwały przez Radę Gminy w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Grudziądz na lata 2016-2023 i pozytywnej ocenie Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2016-2020, rozpocznie się etap wdrażania programu i monitorowanie postępów. Etap ten potrwa do roku 2023 lub wcześniejszego zrealizowania programu i osiągnięcia celów rewitalizacji

Na tym etapie, zespół ds. Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy na lata 2016-2023 będzie zajmował się zintegrowaniem wszystkich działań o charakterze rewitalizacyjnym zachodzących na obszarze gminy oraz będzie zapewniał wsparcie merytoryczne podczas wdrażania programu.

Partycypacja społeczna będzie realizowana za pośrednictwem **Komitetu Rewitalizacji**. Na podstawie uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, Wójt, niezwłocznie po zebraniu zgłoszeń kandydatów, w drodze zarządzenia powoła Komitet Rewitalizacji. Nabór na członków Komitetu będzie prowadzony w myśl zapisów powołanej uchwały. Będzie to nabór otwarty, każdy interesariusz będzie mógł zgłosić się do udziału w pracach Komitetu. Podjęte zostaną kroki celem zapewnienia udziału w pracach Komitetu możliwie jak najszerszego grona interesariuszy rewitalizacji. Komitet Rewitalizacji będzie funkcjonował do zakończenia prac związanych z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy na lata 2016-2023. Sposób działania Komitetu określa regulamin będący załącznikiem do uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. **W pracach Komitetu będą brać udział przedstawiciele:**

- Mieszkańców obszarów rewitalizacji,
- Organizacji pozarządowych,
- Przedsiębiorców,
- Rady Gminy Grudziądz,
- Urzędu Gminy w Grudziądzu i jednostek organizacyjnych,
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Komitet Rewitalizacji jest organem o funkcji **opiniodawczo-doradczej** dla Wójta Gminy Grudziądz. Jego zadaniem na etapie wdrażania i monitorowania będzie dostarczanie opinii i stanowisk, które mają pomóc w prawidłowym ukształtowaniu przebiegu procesu rewitalizacji. Na forum Komitetu prowadzone będą dyskusje na temat zaplanowanych w programie rozwiązań, sposobu ich realizacji oraz ewaluacji rewitalizacji. Komitet będzie stanowił organizacyjny łącznik między organami Gminy Grudziądz a pozostałymi interesariuszami rewitalizacji, stanowiąc środek **zapewnienia partycypacyjnego charakteru rewitalizacji**. Komitet Rewitalizacji zostanie powołany dla całego obszaru rewitalizacji w ciągu trzech miesięcy od uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Grudziądz na lata 2016-2023.

Aby zapewnić i utrzymać zainteresowanie społeczeństwa rewitalizacją oraz zapewnić wszystkim interesariuszom wiedzę i możliwość uczestniczenia w procesie rewitalizacji, przez cały okres wdrażania prowadzone będą działania związane z informowaniem o realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w programie, stanie wdrażania i realizacji programu i pracach Komitetu Rewitalizacji. W celu zapewnienia każdemu zainteresowanemu dostępu do tych informacji i możliwości zgłaszania uwag, stosowane będą następujące formy konsultowania/informowania:

- Strona internetowa Gminy,
- Biuletyn Informacji Publicznej,
- Prasa lokalna,
- Zebrania sołeckie.

## **Rozdział 11. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji**



Złożoność procesu rewitalizacyjnego wymaga właściwego zarządzania w celu uzyskania zamierzonych efektów rewitalizacji oraz odpowiadających im kierunków działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk.

### Podmioty uczestniczące w realizacji programu rewitalizacji i ich zadania

W myśl art. 3 ust. 1 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości Gminy, stanowią jej zadania własne. Wszelkie koszty związane z zarządzaniem programem będą pokrywane z budżetu Gminy.

Jednym z kluczowych czynników sukcesu programu rewitalizacji jest sprawna koordynacja działań i sprawny przepływ informacji pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w jego realizację. Istotą procesu rewitalizacji jest prowadzenie przez interesariuszy skoordynowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Charakterystyka interesariuszy i mechanizmy partycypacyjne zostały opisane w *rozdziale 10*.

Zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji główne podmioty, na których spoczywa obowiązek sprawnego przygotowania, a następnie wdrożenia programu to:

- **Wójt Gminy Grudziądz,**
- **Rada Gminy Grudziądz,**
- **Komitet Rewitalizacji.**

**Tabela 39. Najważniejsze zadania podmiotów uczestniczących w procesie przygotowania i wdrażania programu rewitalizacji**

Podmiot	Zadania
Wójt Gminy Grudziądz	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Prowadzenie analiz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, sporządzeniu lub zmianie gminnego programu rewitalizacji, ocenie aktualności i stopnia jego realizacji,</li> <li>▪ Ogłaszanie informacji o podjęciu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,</li> <li>▪ Ogłaszanie informacji o podjęciu uchwały w sprawie uchwalenia gminnego programu rewitalizacji,</li> <li>▪ Występowanie do instytucji wskazanych w art. 17 ustawy o rewitalizacji o zaopiniowanie projektu gminnego programu rewitalizacji,</li> <li>▪ Prowadzenie konsultacji społecznych,</li> <li>▪ Powołanie w drodze zarządzenia Komitetu Rewitalizacji,</li> <li>▪ Zapewnienie obsługi organizacyjnej Komitetu Rewitalizacji,</li> <li>▪ Złożenie wniosku do Rady Gminy o ustalenie Specjalnej Strefy Rewitalizacji (fakultatywnie).</li> </ul>
Rada Gminy Grudziądz	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Wyznaczenie w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,</li> <li>▪ Zatwierdzenie i uchwalenie gminnego programu rewitalizacji,</li> <li>▪ Uchwalenie zasad wyznaczania składu i zasad działania Komitetu Rewitalizacji,</li> <li>▪ Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w gminnym programie rewitalizacji, służących realizacji zadań własnych Gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Gminy,</li> <li>▪ Uchwalanie zmian gminnego programu rewitalizacji,</li> <li>▪ Podjęcie uchwały o uchyleniu gminnego programu rewitalizacji w całości lub w części w przypadku stwierdzenia osiągnięcia celów rewitalizacji w nim</li> </ul>

	zawartych.
Komitet Rewitalizacji	Stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni rolę opiniodawczo-doradczą Wójta. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji zapewniające wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli, określi w drodze uchwały Rada Gminy w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia uchwalenia gminnego programu rewitalizacji.

Źródło: *Opracowanie własne*

### Sposób koordynacji działań podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji

Koordinatorem całego procesu rewitalizacji jest Urząd Gminy Grudziądz, który jako instytucja samorządowa posiada odpowiedni potencjał organizacyjny oraz doświadczenie niezbędne do realizacji tego zadania. Zarządzeniem nr 92/2016 Wójta Gminy Grudziądz z dnia 30 listopada 2016 r., zmieniające zarządzenie nr 24/2016 Wójta Gminy Grudziądz z dnia 01 kwietnia 2016 r. w sprawie powołania zespołu do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Grudziądz, powołany Zespół do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Grudziądz, składający się z pracowników Urzędu Gminy odpowiedzialnych za wsparcie wszystkich powyższych organów w realizacji ich zadań związanych z rewitalizacją. Najważniejsze zadania Koordynatora Zespołu, jako reprezentanta Urzędu Gminy w procesie rewitalizacji zgodnie z Ustawą o rewitalizacji, zostały przedstawione poniżej.

**Tabela 40. Najważniejsze zadania podmiotu koordynującego działania w programie rewitalizacji**

Podmiot	Zadania
Koordinador Zespołu ds. opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Współpraca ze wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w realizację programu,</li> <li>▪ Koordynowanie działań projektowych wymagających jednoczesnego zaangażowania jednostek i spółek Gminy oraz strony społecznej,</li> <li>▪ Współpraca z Komitetem Rewitalizacji w sprawach związanych z przygotowaniem, prowadzeniem i oceną rewitalizacji,</li> <li>▪ Przygotowywanie w uzasadnionych przypadkach projektów aktualizacji programu, w tym w szczególności wykazu projektów,</li> <li>▪ Promocja programu,</li> <li>▪ Organizacja i wdrażanie systemu monitorowania rzeczowego i finansowego dla programu,</li> <li>▪ Dokonywanie okresowych przeglądów realizacji projektów,</li> <li>▪ Sporządzanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji programu,</li> <li>▪ Współpraca z innymi referatami Urzędu Gminy Grudziądz w zakresie realizacji programu.</li> </ul>

Źródło: *Opracowanie własne*

Wdrażanie gminnego programu rewitalizacji wymaga zaangażowania lokalnych partnerów z sektora: publicznego, społecznego i gospodarczego. Realizacja niniejszego programu wiąże się z udziałem podmiotu zarządzającego i koordynującego poszczególne działania (pracownika Urzędu Gminy) także w procesie monitoringu i oceny programu (przede wszystkim zapewnienie zgodności z harmonogramem realizacji programu rewitalizacji).

Głównym zadaniem wszystkich podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji jest ukierunkowanie, kontrolowanie i ocena z punktu widzenia zapewnienia pełnej spójności z dokumentami strategicznymi. Jest to wyjątkowo istotne z uwagi na znaczenie realizacji programu dla sprawnej implementacji pozostałych instrumentów rozwoju Gminy, a także np. dla możliwości pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych, itp.



Schemat 9. System wdrażania programu rewitalizacji



Źródło: Opracowanie własne

### System informacji i promocji

Partycypacja społeczności lokalnej (szczegółowo opisana w *rozdziale 10*) na każdym etapie powstawania i realizacji programu rewitalizacji odgrywa niezmiernie istotną rolę, dostarczając najbardziej rzetelnych informacji na temat problemów, potrzeb oraz potencjałów danego obszaru, które nie są możliwe do uzyskania na podstawie jedynie analizy danych statystycznych. Zaangażowanie na każdym etapie interesariuszy zainteresowanych udziałem w programie (m.in. organizacji pożytku publicznego, stowarzyszeń, przedsiębiorców, mieszkańców) umożliwi im aktywny udział w planowaniu i wdrażaniu zmian społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych zgodnie z ich potrzebami i interesami. Dlatego też niezbędne jest umożliwienie wymiany informacji i dyskusji o kształcie, jaki powinna przybrać rewitalizacja za pomocą różnorodnych instrumentów promocyjnych i informacyjnych.

Działania informacyjne i promocyjne są nierozdzielnie związane z mechanizmami włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji. Aby udział lokalnej społeczności w tworzeniu i wdrażaniu programu przyniósł spodziewane efekty, konieczne jest prowadzenie szeregu działań, skupiających się przede wszystkim na:

- Organizacji zebrań z mieszkańcami zwłaszcza obszarów rewitalizowanych oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi, które stanowiąc mają forum wymiany informacji i pomysłów na działania rewitalizacyjne,
- Publikowaniu ogłoszeń o wszelkich sprawach związanych z rewitalizacją,
- Wykorzystaniu możliwości kontaktu elektronicznego w postaci publikacji na stronach internetowych.

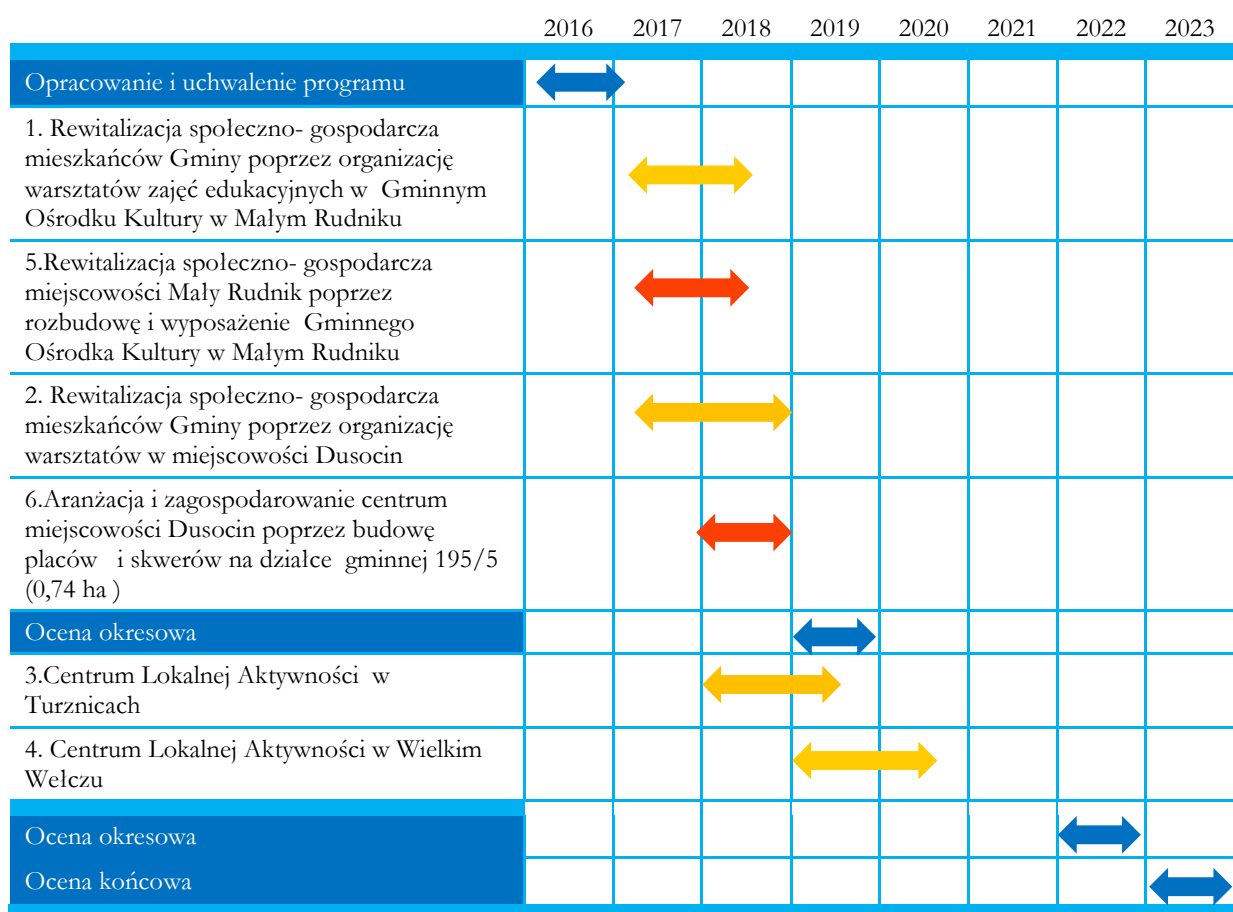
Dzięki tak zorganizowanej informacji i promocji społeczność lokalna zyska możliwość aktywnego udziału w tworzeniu wizji obszaru zdegradowanego po rewitalizacji, współdecydowania o kształcie zmian oraz kontroli społecznej nad procesem realizacji programu. Stosowane instrumenty informacji i promocji programu rewitalizacji w powiązaniu z zaawansowanymi metodami partycypacji, takimi jak współdecydowanie, aktywne uczestnictwo w projektach czy kontrola obywatelska przyczynią się do wyłonienia na obszarach rewitalizacji lokalnych liderów.

Wszelkie formy partycypacji społecznej, w połączeniu z formami informacji i promocji, mają na celu pobudzenie i aktywizację społeczności na rzecz rozwoju lokalnego z wykorzystaniem posiadanej wiedzy i doświadczenia wszystkich interesariuszy, tak aby wszelkie podejmowane działania prowadziły do urzeczywistnienia wizji obszaru po rewitalizacji.

### Ramowy harmonogram realizacji programu

Ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Grudziądz na lata 2016-2023 obejmuje okres od 2016 r. kiedy zostały rozpoczęte prace nad programem do końca 2023 r., czyli do planowanego zakończenia realizacji projektów wynikających z programu. Szczegółowe informacje na temat realizacji programu wynikają z rozdziału 11. *Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.*

**Wykres 21. Ramowy harmonogram realizacji programu**



Źródło: Opracowanie własne na podstawie fiszek projektowych.

Szczegółowe informacje na temat realizacji programu wynikają z rozdziału 11. *Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.*

## **Rozdział 12. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych**

Tabela 41. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) <sup>27</sup>	Termin realizacji projektu (rok)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu <sup>28</sup>	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Podziałanie SZOOP RPO	Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
1,2,3,4	I kw. 2017 – II kw. 2018	1. Rewitalizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców Gminy poprzez organizację warsztatów zajęć edukacyjnych w Gminnym Ośrodku Kultury w Małym Rudniku	S	2. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym na obszarach rewitalizacji 3. Podnoszenie poziomu kwalifikacji i przedsiębiorczości mieszkańców obszarów rewitalizacji	Gmina Grudziądz	245 000,00	85	208 250,00	187 425,00	20 825,00	Budżet Gminy 36 750,00	0,00	11.1	brak	5. Rewitalizacja społeczno-gospodarcza miejscowości Mały Rudnik poprzez rozbudowę i wyposażenie Gminnego Ośrodka Kultury w Małym Rudniku
4	I kw. 2017 – II kw. 2018	5. Rewitalizacja społeczno-gospodarcza miejscowości Mały Rudnik poprzez rozbudowę i wyposażenie Gminnego Ośrodka Kultury w	PF	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury przeznaczonej na cele społeczne	Gmina Grudziądz	3 900 000,00	54,13	2 111 070,00	0,00	2 111 070,00	Budżet Gminy 1 788 930,00	0,00	7.1.	brak	1. Rewitalizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców Gminy poprzez organizację warsztatów zajęć

<sup>27</sup> 1 – Obszar 1-Wielki Welcz, 2 – Dusocin, 3 – Turznice, 4 – Mały Rudnik.

<sup>28</sup> S – społeczny, G-gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) <sup>27</sup>	Termin realizacji projektu (rok)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu <sup>28</sup>	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
		Małym Rudniku													edukacyjnych w Gminnym Ośrodku Kultury w Małym Rudniku
2	I kw. 2017 – III kw. 2018	2. Rewitalizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców Gminy poprzez organizację warsztatów w miejscowości Dusocin	S	2. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym na obszarach rewitalizacji 3. Podnoszenie poziomu kwalifikacji i przedsiębiorczości mieszkańców obszarów rewitalizacji 4. Odbudowa więzi społecznych i aktywizacja mieszkańców do realizacji w partnerstwach inicjatyw lokalnych.	Gmina Grudziądz	300 000,00	85	255 000,00	229 500,00	25 500,00	Budżet Gminy 45 000,00	0,00	11.1.	brak	6. Aranżacja i zagospodarowanie centrum miejscowości Dusocin poprzez budowę placów i skwerów na działce gminnej 195/5 (0,74 ha)



Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) <sup>27</sup>	Termin realizacji projektu (rok)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu <sup>28</sup>	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
1,2,3,4	IV kw. 2017- IV kw. 2018	7. Wyposażenie Zakładu Opieki Zdrowotnej Gminy Grudziądz w specjalistyczny sprzęt diagnostyczny	PF	Zwiększenie dostępności do usług zdrowotnych w zakresie diagnostyki w ramach POZ na terenie gminy Grudziądz	Gmina Grudziądz	120 000,00	50%	60 000,00	0,00	60 000,00	Wkład własny: 49 500,00 ZoZ; 10 500,00 – Gmina	0,00	6.1	6.1.1.	brak
2	I kw. 2018 – IV kw. 2018	6. Aranzacja i zagospodarowanie centrum miejscowości Dusocin poprzez budowę placów i skwerów na działce gminnej 195/5 (0,74 ha)	PF	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury przeznaczonej na cele społeczne	Gmina Grudziądz	800 000,00	85	680 000,00	0,00	680 000,00	Budżet Gminy 120 000,00	0,00	7.1	brak	2. Rewitalizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców Gminy poprzez organizację warsztatów w miejscowości Dusocin
1,2,3,4	I kw. 2018 – II kw. 2019	3. Centrum Lokalnej Aktywności w Turznicach	S	1. Powstanie i rozwój Centrów Lokalnej Aktywności w Wielkim Welczu i Turznicach 2. Aktywizacja społeczna i	Gmina Grudziądz,	194 000,00	85	164 900,00	148 410,00	16 490,00	Budżet Gminy 29 100,00	0,00	11.1	brak	brak

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) <sup>27</sup>	Termin realizacji projektu (rok)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu <sup>28</sup>	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
				zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym na obszarach rewitalizacji 3. Podnoszenie poziomu kwalifikacji i przedsiębiorczości mieszkańców obszarów rewitalizacji 4. Odbudowa więzi społecznych i aktywizacja mieszkańców do realizacji w partnerstwach inicjatyw lokalnych.											
1,2,3,4	I kw. 2019 – II kw. 2020	4. Centrum Lokalnej Aktywności w Wielkim Welczu	S	Aktywizacja osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym Poprawa jakości	Gmina Grudziądz	72 500,00	85	61 625,00	55 462,50	6 162,50	Budżet Gminy 10 875,00	0,00	11.1	brak	brak

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) <sup>27</sup>	Termin realizacji projektu (rok)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu <sup>28</sup>	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
				kształcenia, podnoszenie poziomu kwalifikacji i rozwój umiejętności mieszkańców											

Źródło: Opracowanie na podstawie zgłoszonych fiszek projektowych.

Tabela 42. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne – szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) <sup>29</sup>	Lp.	Typ przedsięwzięcia <sup>30</sup>	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Szacowana wartość przedsięwzięcia (zł)	Źródło finansowania			
					Środki publiczne			Środki prywatne
					EFS	EFRR	Inne	
2 - Dusocin	1.	PF	Remont zabytkowego budynku w miejscowości Dusocin	6 000 000,00	0,00	247 800,00	2 752 200,00	0,00
2 - Dusocin	2.	PF	Remont remizo świetlicy w Dusocinie wraz z wyposażeniem	400 000,00	0,00	340 000,00	Budżet Gminy 60 000,00	0,00
2 - Dusocin	3.	PF	Przebudowa boiska sportowego w Dusocinie	249 000,00	0,00	211 650,00	Budżet Gminy 48 300,00	0,00

Źródło: Opracowanie na podstawie zgłoszonych fiszek projektowych

<sup>29</sup> <sup>29</sup> 1 – Obszar 1-Wielki Welcz, 2 – Dusocin, 3 – Turznice, 4 – Mały Rudnik.

<sup>30</sup> S – społeczny, G-gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

## **Rozdział 13. System monitoringu, oceny skuteczności działań i system wprowadzania zmian**

## System monitoringu i oceny skuteczności działań

Monitoring stanowi integralną część zarządzania i ewaluacji postępów programu rewitalizacji, zapewniającą prawidłowość jego realizacji. Zgodnie z zapisami art. 22 Ustawy o rewitalizacji gminny program rewitalizacji podlega ocenie stopnia realizacji dokonywanej przez Wójta co najmniej raz na trzy lata. Ocena sporządzona przez Wójta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie Biuletynu Informacji Publicznej.

Monitorowanie postępów realizacji oparte będzie na stałym pozyskiwaniu i analizowaniu danych dotyczących realizacji poszczególnych projektów. Bieżąca i systematyczna analiza danych ilościowych i jakościowych osiąganych w trakcie realizacji projektu i porównanie ich z zaplanowanymi w programie, pozwoli na wykrycie rozbieżności oraz umożliwi odpowiednio wczesną korektę możliwych do przewidzenia komplikacji. Zastosowane będą dwie formy monitoringu: monitorowanie postępu prac oraz monitorowanie środków finansowych projektu.

### Schemat 10. Formy monitoringu



Źródło: Opracowanie własne

**Monitoring rzeczowy** obejmuje proces realizacji i polegać będzie przede wszystkim na bieżącej kontroli zakresu merytorycznego prowadzonych działań oraz harmonogramu wdrażania projektu na podstawie pomiarów osiągnięcia założonych rezultatów oraz wskaźników realizacji i ich analizy, a także weryfikacji przedmiotowej zgodności z założeniami gminnego programu rewitalizacji.

**Monitoring finansowy** obejmuje zarządzanie środkami przyznanymi na realizację programu i jest podstawą oceny sprawności ich wydatkowania. Polegać będzie na bieżącej kontroli finansowych aspektów inwestycji: przepływów gotówkowych i poziomu wykorzystania funduszy w poszczególnych kategoriach budżetowych, weryfikacji kwalifikowalności kosztów oraz gromadzeniu informacji o źródłach finansowania programu i stopniu wykorzystania dotacji. Istotnym elementem będzie również kontrola wykonania wzajemnych rozliczeń i zobowiązań z podwykonawcami, ewentualnymi partnerami, uczestnikami projektu i pracownikami oraz weryfikacja finansowej zgodności z założeniami programu.

**Monitoring końcowy** zweryfikuje, czy wytyczone cele zostały zrealizowane.

Wszystkie projekty objęte programem rewitalizacji będą podlegały jednakowemu systemowi oceny. Odpowiedzialny za to będzie wyznaczony pracownik Urzędu Gminy Grudziądz. Do jego obowiązków należeć będzie także wykonanie wzoru formularza oceny projektu, który będzie wypełniany przez poszczególne podmioty wykonujące projekty rewitalizacyjne. Umożliwi to oszacowanie wartości wskaźników produktu i rezultatu z perspektywy pojedynczej inwestycji, co z kolei umożliwi opisanie i porównanie efektów w sposób jednoznaczny i przejrzysty. Gromadzenie kart projektów inwestycji już zrealizowanych pozwoli ocenić ich skuteczność oraz zdefiniować zagrożenia i szanse inwestycji

o zbliżonym charakterze. Stanowić to będzie punkt odniesienia w następnych latach procesu rewitalizacji i pozwoli nadać mu pożądany kierunek oraz uniknąć błędów dotychczas popełnionych.

### System wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

Ze względu na cel i charakter gminny program rewitalizacji ma formułę otwartą, tzn. że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawiania się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów – będzie on aktualizowany. Projekty odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym.

Sytuacje, w których konieczna może być zmiana programu to m.in.:

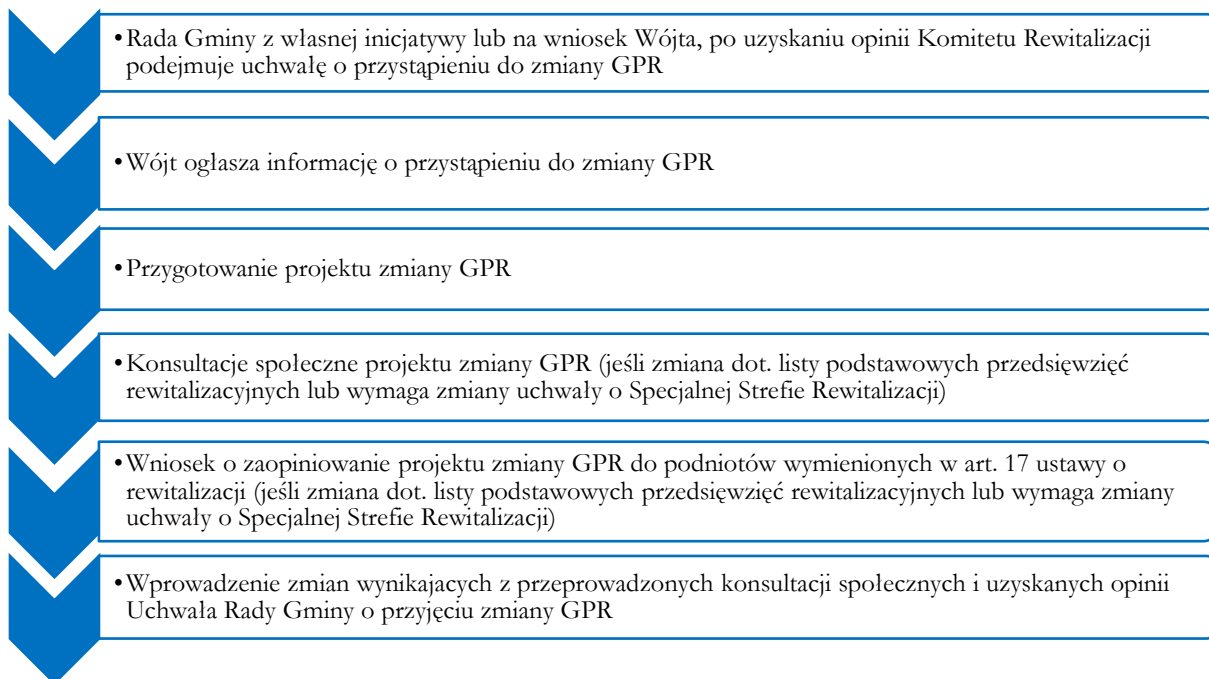
- Zmiana aktualnych warunków sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy,
- Nowo zidentyfikowane potrzeby i oczekiwania mieszkańców obszarów kryzysowych,
- Wzrost bądź spadek poziomu zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania,
- Konieczność dostosowania działań do możliwości budżetu Gminy oraz dostępności środków zewnętrznych.

Zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji, w przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, Wójt występuje do Rady Gminy Grudziądz z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię Komitetu Rewitalizacji. Zmiana gminnego programu rewitalizacji następuje w trybie, w jakim został on uchwalony.

Zmiana gminnego programu rewitalizacji wymaga uzyskania opinii oraz przeprowadzania konsultacji społecznych jeżeli dotyczy:

- Przedsięwzięć zawartych na liście podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- Zmiany uchwały w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji (w przypadku gdy Strefa została ustanowiona).

#### Schemat 11. Procedura wprowadzania zmian do gminnego programu rewitalizacji



Źródło: *Opracowanie własne*

## **Rozdział 14. Wykaz niezbędnych zmian, ocen i opinii**



## Ocena oddziaływania na środowisko Gminnego Programu Rewitalizacji

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko<sup>31</sup> projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Grudziądz na lata 2016-2023 zostanie przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w Bydgoszczy celem **uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko**.

### Gminny Program Rewitalizacji a ochrona zabytków

Prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie i restauratorskie, a także inne działania, które mogłyby prowadzić do naruszenia lub zmiany wyglądu obiektów i terenów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków, ujętych w ewidencji zabytków lub wskazane do objęcia ochroną ustaleniami w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, będą prowadzone zgodnie z wymogami odrębnych przepisów dotyczących ochrony zabytków.

W przypadku **obiektów i terenów objętych ochroną zabytków** przed planowanymi pracami polegającymi m. in. na remoncie, budowie, modernizacji, iluminacji świetlnej, zagospodarowaniu terenu oraz rewaloryzacji parków skwerów zieleni, gmina każdorazowo wystąpi do Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o **zalecenia konserwatorskie**. Wskazane prace będą prowadzone **zgodnie z wymogami odrębnych przepisów dotyczących ochrony zabytków**.

### Gminny Program Rewitalizacji a ochrona przyrody

Na obszarach rewitalizacji, na których **występują formy ochrony przyrody**, wszelkie podejmowane działania będą prowadzone **zgodnie z wymogami odrębnych przepisów** dotyczących ustanowionych form ochrony przyrody.

### Gminny Program Rewitalizacji a obszarach szczególnie zagrożone powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych

Zagrożenie powodziowe związane jest z obszarami zagrożonymi zalaniem ze strony rzeki Wisły i Osy. Stan zagrożenia powodziowego na wodowskaziu w Grudziądzu wynosi:

- rzeka Wisła – powyżej 540 cm,
- rzeka Osa – powyżej 260 cm.

Prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi wynosi 1% - tzw. woda stuletnia (prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat). Obszarem rewitalizacji zagrożonym ryzykiem powodziowym w stopniu wysokim i średnim jest sołectwo Wielki Welcz.<sup>32</sup>

Ponadto na terenie gminy Grudziądz znajdują się obszary predysponowane do osuwania się mas ziemnych. Przed realizacją inwestycji należy przeprowadzić badania geologiczne w celu wyeliminowania potencjalnych zagrożeń z tym faktem związanych.

---

<sup>31</sup> Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zmianami

<sup>32</sup> Mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP), opracowane w ramach projektu: „Informatyczny system osłony kraju przed zagrożeniami kryzysowymi” (ISOK).

Inwestycje prowadzone na obszarach szczególnie zagrożonych powodzią oraz obszarach osuwania się mas ziemnych będą prowadzone zgodnie z ograniczeniami i nakazami wynikającymi z przepisów odrębnych.

### Wykaz zmian w uchwałach

Ze względu na zaplanowane w niniejszym programie przedsięwzięcia rewitalizacyjne **nie jest konieczne dokonywanie zmian** uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 150 oraz z 2015 r., poz. 1322).

Realizacja niniejszego programu w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego **nie wymaga wprowadzania zmian w:**

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Grudziądz (Uchwała nr XXXII/211/2013 Rady Gminy Grudziądz z dnia 18 lipca 2013 r.),
- Miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji, tj.:
  - a) Uchwale nr XXXII/348/02 Rady Gminy w Grudziądzu z dnia 26 kwietnia 2002 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego działkę nr 142 we wsi Dusocin, gmina Grudziądz,
  - b) Uchwale Uchwała nr XXXIV/221/2013 Rady Gminy w Grudziądzu z dnia 26 września 2013 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu obejmującego działkę nr 187/9 w obrębie Dusocin, gmina Grudziądz,
  - c) Uchwale nr XLI/233/2006 Rady Gminy w Grudziądzu z dnia 27 października 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego działki nr 48/2, 48/3 położone w obrębie Mały Rudnik gmina Grudziądz,
  - d) Uchwale nr XXIV/288/01 Rady Gminy w Grudziądzu z dnia 30 maja 2001 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Grudziądz, w części obejmującej działkę nr 8/1 we wsi Mały Rudnik,
  - e) Uchwale nr III/18/02 Rady Gminy w Grudziądzu z dnia 12 grudnia 2003 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Grudziądz, obejmującej działki nr nr 46/1 i 46/2 we wsi Mały Rudnik,
  - f) Uchwale nr XXVII/152/2012 Rady Gminy w Grudziądzu z dnia 18 grudnia 2012 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego działkę nr 46/11, obręb Mały Rudnik,
  - g) Uchwale nr XXXVI/232/2010 Rady Gminy w Grudziądzu z dnia 19 marca 2010 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, obejmującego obszar w obrębie Mały Rudnik, gmina Grudziądz.
  - h) Uchwale nr XI/93/99 Rady Gminy w Grudziądzu z dnia 26 listopada 1999 r. w sprawie zmian miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Grudziądz, w części obejmującej teren w miejscowości Mały Rudnik, działki nr 94/3 i 99/1.

Dla prawidłowej realizacji założeń programu **nie jest konieczne uchwalenie miejscowego planu rewitalizacji**, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym<sup>33</sup>.

---

<sup>33</sup> Dz. U. z 2016 r., poz. 778

Dla obszaru objętego rewitalizacją **nie będzie tworzona Specjalna Strefa Rewitalizacji**. Jeżeli w późniejszym terminie zajdzie konieczność ustanowienia Strefy, zostanie ona wprowadzona w drodze uchwały będącej aktem prawa miejscowego na okres maksymalnie 10 lat, zgodnie z postanowieniami ustawy o rewitalizacji.

Niezwłocznie po uchwaleniu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Grudziądz na lata 2016-2023, Rada Gminy wprowadzi przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w tym programie, służące realizacji zadań własnych gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, o którym mowa w art. 226 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych<sup>34</sup>. Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające do wpisania ich do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, Rada Gminy wprowadzi przedsięwzięcia do tego załącznika niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych.

Jednocześnie z uchwaleniem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Grudziądz na lata 2016-2023, zostanie podjęta uchwała w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Podjęcie niniejszej uchwały zostanie poprzedzone 30 dniowymi konsultacjami społecznymi. Niezwłocznie po podjęciu uchwały, Wójt w drodze zarządzania powoła Komitet Rewitalizacji

### Wykaz niezbędnych opinii

Dla Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Grudziądz na lata 2016-2023 **wystąpiono o wydanie opinii przez podmioty wskazane w art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o rewitalizacji:**

- Zarząd Powiatu Grudziądzkiego - w zakresie zgodności ze strategią rozwoju powiatu,
- Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego – w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i strategią rozwoju województwa,
- Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego – w zakresie zgodności z zadaniami rządowymi służącymi realizacji celu publicznego określonego w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. O gospodarce nieruchomościami,
- Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Kujawsko Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy – w zakresie zagrożenia powodziowego i innych zagrożeń,
- Delegaturę Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Bydgoszczy,
- Nadwiślański Oddział Straży Granicznej w Warszawie – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- Wojewódzki Sztab Wojskowy w Bydgoszczy – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- Komendę Powiatową Policji w Grudziądzu – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- Komendanta Miejskiego Państwowej Straży Pożarnej w Grudziądzu – w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy,
- Gminną Komisję Urbanistyczno-Architektoniczną dla Gminy Grudziądz,
- Powiatowy Zarząd Dróg w Grudziądzu,
- Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy,
- Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Bydgoszczy,

---

<sup>34</sup> Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.

- Energa Operator S. A. oddział w Toruniu, Rejon Grudziądz
- Pomorską Spółkę Gazownictwa sp. z o.o,
- Orange Polska S. A. w Bydgoszczy,
- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy – w zakresie form ochrony przyrody,
- Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – w zakresie form ochrony zabytków,
- Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku - w zakresie zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią,
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu,
- PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.

Uwagi zgłoszone w przedstawionych przez powyższe podmioty opiniach zostaną uwzględnione w programie rewitalizacji oraz będą brane pod uwagę na etapie realizacji poszczególnych przedsięwzięć.

Brak konieczności zaopiniowania projektu gminnego programu rewitalizacji przez:

- właściwy organ nadzoru górniczego – w zakresie zagospodarowania terenów górniczych,
- właściwy organ administracji geologicznej – w zakresie zagospodarowania terenów osuwisk.

## Załączniki

### 1. Formularz konsultacji

#### FORMULARZ KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

dotyczących wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie  
Gminy Grudziądz

Gmina Grudziądz, dnia .....2016 r.

#### CZĘŚĆ I - DANE UCZESTNIKA KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Imię i nazwisko: .....

Nazwa organizacji: .....

Adres korespondencyjny: .....

Telefon/ e-mail: .....

#### 1. Uwagi do projektu uchwały:

LP.	CZĘŚĆ DOKUMENTU, KTÓREGO DOTYCZY UWAGA (numer strony, rozdział, paragraf, ustęp, punkt)	TREŚĆ PROPONOWANEJ UWAGI	UZASADNIENIE

Wyrażam zgodę na gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie moich danych osobowych, zbieranych w celu przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu programu współpracy zgodnie z Ustawą z dnia 29 sierpnia 1997r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2015 r., poz. 2135).

.....  
czytelny podpis

## 2. Ankieta

**Ankieta dotycząca obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji  
Gminy Grudziądz  
(tj. miejscowości: Dusocin, Mały Rudnik, Turznice, Wielki Wełcz)**

### Szanowni Państwo!

Prosimy o udzielenie odpowiedzi na pytania z poniższej ankiety. Celem badania jest poznanie Państwa opinii na temat aktualnych problemów, czynników i zjawisk kryzysowych występujących na obszarach zdegradowanych gminy oraz potrzeb i oczekiwanych działań w zakresie rewitalizacji, mających na celu ich ożywienie społeczno-gospodarcze. Ankieta jest całkowicie anonimowa. Wyniki ankiety będą gromadzone i wykorzystywane przez firmę Dorfin Grant Thornton w celu opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Grudziądz.

1. Jak ocenia Pan(i) jakość życia w swoim miejscu zamieszkania?
  - a. Bardzo dobrze
  - b. Dobrze
  - c. Ani dobrze ani źle
  - d. Źle
  - e. Bardzo źle

2. Gdzie Pan(i) i członkowie Pana(i) rodziny korzystają z poniższych usług?

	W miejscu zamieszkania	W innej miejscowości w gminie	Poza gminą	Nie korzystam
Opieka przedszkolna				
Edukacja podstawowa				
Zajęcia pozalekcyjne				
Podstawowa opieka zdrowotna				
Usługi rehabilitacyjno-opiekuńcze				
Sport i rekreacja				
Rozrywka				
Dostęp do internetu				

3. Największe problemy społeczne w Pana(i) miejscu zamieszkania.

*(Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)*

- a. Alkoholizm
- b. Narkomania
- c. Bezrobocie
- d. Wiele rodzin mających problemy w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
- e. Wiele osób starszych/chorych, które nie mają zapewnionej opieki
- f. Przemoc w rodzinie
- g. Duża liczba osób żyjących w ubóstwie
- h. Zakłócanie porządku publicznego/bójki/rozboje
- i. Brak miejsca do uprawiania sportu/rekreacji
- j. Brak miejsc z atrakcyjną ofertą kulturalną
- k. Niska aktywność lokalnej społeczności
- l. Inne .....

4. Największe problemy w sferze gospodarczej w Pana(i) miejscu zamieszkania.  
(Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)
- Brak miejsc pracy
  - Brak terenów inwestycyjnych/miejsc do prowadzenia działalności gospodarczej
  - Brak wsparcia dla przedsiębiorców
  - Brak dobrego dojazdu do miejscowości
  - Duża konkurencja lepiej rozwiniętych sąsiednich miejscowości/gmin
  - Inne .....
5. Największe problemy w sferze przestrzenno-technicznej w Pana(i) miejscu zamieszkania.  
(Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)
- Brak infrastruktury społecznej typu:
    - świetlica wiejska
    - biblioteka
    - dom kultury
  - Brak infrastruktury sportowej typu:
    - boisko sportowe
    - siłownia zewnętrzna
  - Nieład architektoniczny (brzydkie, przypadkowe budownictwo)
  - Brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
  - Niedostatecznie rozwinięta lub brak sieci kanalizacyjnej
  - Brak lub zbyt mało przydomowych oczyszczalni ścieków
  - Brak dbałości mieszkańców o otoczenie ich posesji
  - Zły stan dróg
  - Brak lub niedostateczna ilość połączeń komunikacyjnych
  - Brak dostępu do dobrej jakości łącza internetowego (sieci światłowodowej)
  - Inne .....
6. Największe problemy w sferze środowiskowej w Pana(i) miejscu zamieszkania.  
(Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)
- Dzikie wysypiska
  - Zanieczyszczenie powietrza (przez ruch samochodowy, tradycyjne piece grzewcze)
  - Niewłaściwa gospodarka odpadami
  - Niska świadomość ekologiczna
  - Inne .....
7. Czego według Pana(i) najbardziej potrzeba w Pana(i) miejscu zamieszkania, aby stało się ono bardziej przyjazne dla mieszkańców i mogło się lepiej rozwijać?
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

## METRYCZKA

### 1. Płeć

- a. Mężczyzna      b. Kobieta

2. Wiek:

- a. Do 18 lat
- b. Od 18 do 24 lat
- c. Od 25 do 29 lat
- d. Od 30 do 39 lat
- e. Od 40 do 49 lat
- f. Od 50 do 59 lat
- g. 60 lat i więcej

3. Wykształcenie:

- a. Podstawowe
- b. Zasadnicze zawodowe
- c. Średnie
- d. Wyższe

4. Reprezentowany sektor:

- a. Rolnictwo
- b. Przemysł
- c. Usługi
- d. Administracja
- e. Uczeń
- f. Emeryt
- g. Bezrobotny

5. Ile osób, razem z Panem(Panią), należy do Pana(i) gospodarstwa domowego?

- 1. Ogółem.....
- 2. W tym pracujących.....
- 3. Dzieci na utrzymaniu.....

6. Miejsce zamieszkania:

- a. Dusocin
- b. Mały Rudnik
- c. Turznice
- d. Wielki Welcz
- e. Inne .....

***Dziękujemy za udzielenie odpowiedzi!***



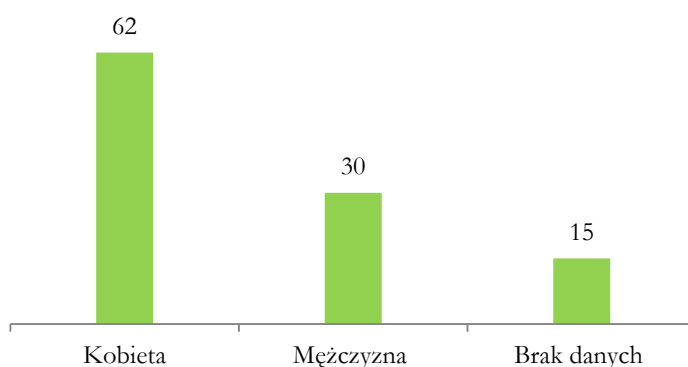
### 3. Wyniki badania ankietowego realizowanego podczas konsultacji społecznych w okresie od 20 maja 2016 r. do 19 czerwca 2016 r. na terenie Gminy Grudziądz.

W okresie realizacji konsultacji społecznych na terenie Gminy Grudziądz otrzymano łącznie 107 ankiet (w wersji papierowej lub elektronicznej). Kwestionariusz ankiety zawierał zarówno pytania zamknięte z gotową kafeterią odpowiedzi, jak i pytania otwarte, w których respondenci udzielali odpowiedzi własnymi słowami.

#### Dane metryczkowe

W badaniu ankietowym wzięło udział łącznie 107 osób z miejscowości położonych na terenie Gminy Grudziądz. W badanej grupie znalazło się 62 kobiety (67%) i 30 mężczyzn (33%) (15 osób nie udzieliły odpowiedzi odnośnie płci).

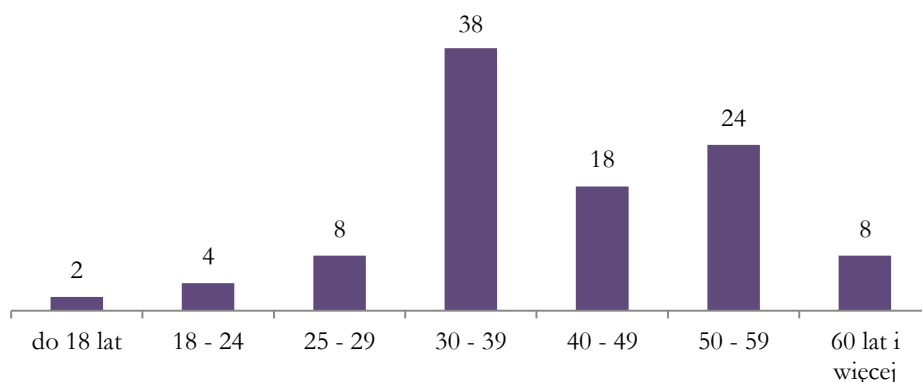
Wykres 22. Płeć osób biorących udział w badaniu ankietowym (liczba wskazań).



Źródło: Opracowanie własne.

Respondenci biorący udział w badaniu deklarowali głównie wiek w przedziale od 30 do 59 r.ż. (najbardziej licznie reprezentowana była kategoria wiekowa 30 – 39 lat), najmniej było młodych mieszkańców Gminy – 14 osób do 30 r.ż.

Wykres 23. Wiek osób biorących udział w badaniu ankietowym (liczba wskazań).



Źródło: Opracowanie własne.

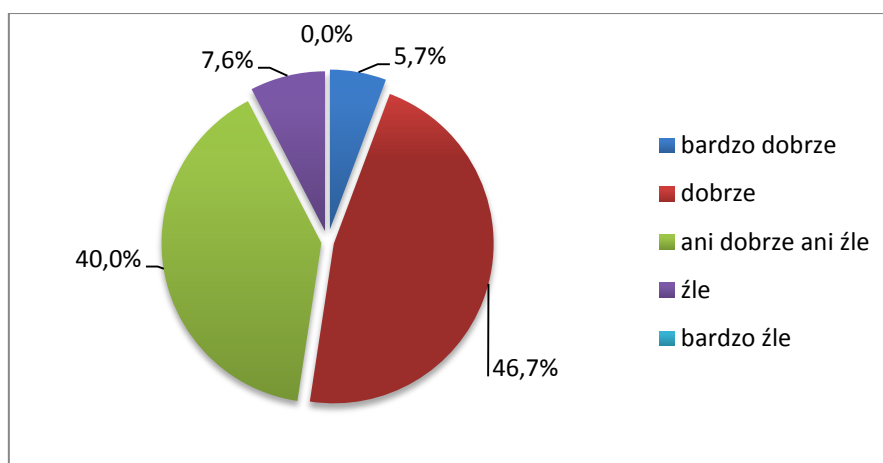
Opinie w badaniu ankietowym wyraziły osoby deklarujące różny poziom wykształcenia: średnie (45 osób), zasadnicze zawodowe (32 osoby), wyższe (16 osób), a także podstawowe (11 osób). Ankieterzy reprezentowali różne sektory: rolnictwo (36 osób), administracja (12 osób), usługi (12 osób),

a także przemysł (18 osób). W badaniu brały udział również osoby bezrobotne (10 osób), emeryci (14 osób) oraz uczniowie (3 osoby).

### 1. Jak ocenia Pan(i) jakość życia w swoim miejscu zamieszkania?

Osoby biorące udział w badaniu jakość życia w swoim miejscu zamieszkania oceniły na dobrym poziomie – prawie połowa respondentów (46,7%) udzieliła odpowiedzi „dobrze”. Zbliżoną liczbę wskazań otrzymała odpowiedź „ani dobrze, ani źle” – opinii na temat jakości życia nie sprecyzowało 40% respondentów. Bardzo dobrze zamieszkiwanie w danej miejscowości oceniło 5,7% badanych, natomiast źle daną kwestię ocenia 7,6% osób. Żaden z badanych nie wskazał odpowiedzi „bardzo źle”.

Wykres 24. Ocena jakości życia w miejscu zamieszkania (udział procentowy odpowiedzi)



Źródło: Opracowanie własne.

### 2. Gdzie Pan(i) i członkowie Pana(i) rodziny korzystają z poniższych usług?

Dostęp osób ankietowanych do poszczególnych usług jest bardzo zróżnicowany. Poszczególni badani deklaruwali, że ani oni, ani członkowie ich rodzin nie korzystają w większości z usług takich jak opieka przedszkolna (59,1%), zajęcia pozalekcyjne (42,5%) czy usługi rehabilitacyjno-opiekuńcze (36,6%). W większości przypadków osoby biorące udział w badaniu częściej korzystają z poszczególnych usług w innej miejscowości na terenie gminy lub poza gminą. Wyjątek stanowią edukacja podstawowa – 45,1% badanych wskazało, że ma do niej dostęp na terenie miejscowości, w której mieszka, a także dostęp do Internetu – 76,7% respondentów korzysta z usługi w swojej miejscowości.

**Tabela 43. Lokalizacja korzystania z usług (liczba wskazań)**

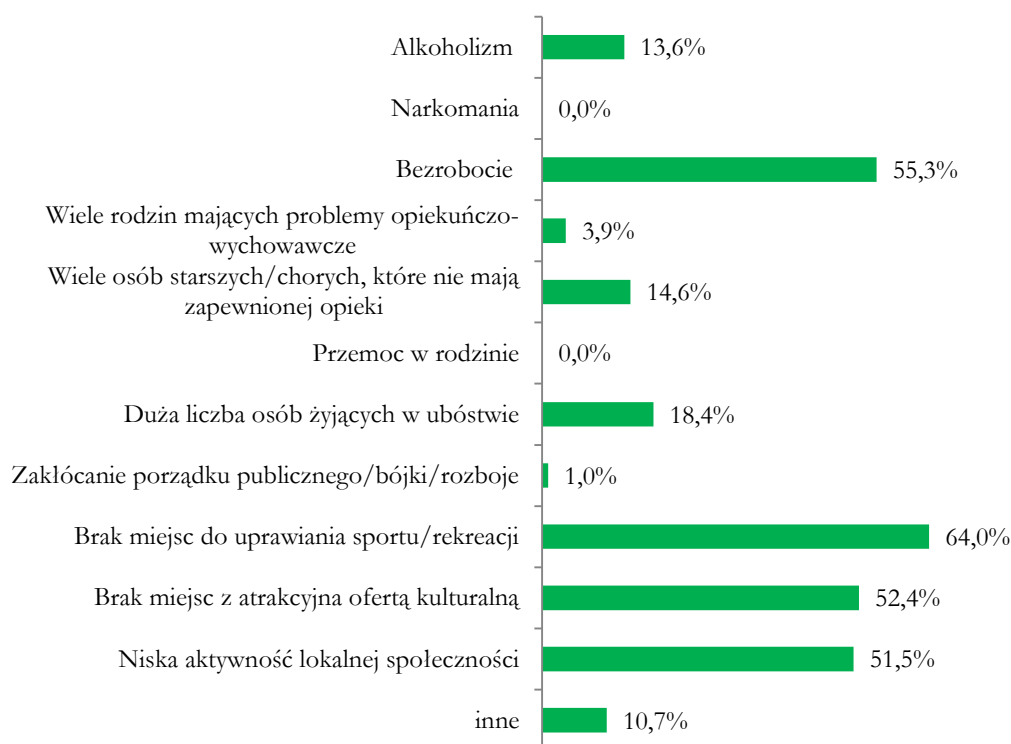
	W miejscu zamieszkania	W innej miejscowości w gminie	Poza gminą	Nie korzystam
Opieka przedszkolna	21,6%	13,6%	5,7%	59,1%
Edukacja podstawowa	45,1%	20,9%	2,2%	31,9%
Zajęcia pozalekcyjne	7,5%	23,8%	26,3%	42,5%
Podstawowa opieka zdrowotna	19,6%	56,9%	20,6%	2,9%
Usługi rehabilitacyjno-opiekuńcze	2,2%	33,3%	28,0%	36,6%
Sport i rekreacja	26,4%	30,8%	25,3%	17,6%
Rozrywka	28,0%	30,1%	31,2%	10,8%
Dostęp do Internetu	76,7%	3,3%	15,6%	4,4%

Źródło: Opracowanie własne.

### 3. Największe problemy społeczne w Pana(i) miejscu zamieszkania.

Największymi problemami na terenie gminy według ankietowanych są: brak obiektów infrastruktury sportowej (miejsc, gdzie mieszkańcy mogliby uprawiać sport) – 64% badanych wskazało tę kwestię, bezrobocie – 55,3% wskazań, brak infrastruktury kulturalnej – 52,4% wskazań oraz niska aktywność lokalnej społeczności – opinię taką wyraziło 51,5% osób. Jako kwestie problemowe ankietowani wskazywali kolejno: ubóstwo mieszkańców (18,4% wskazań), brak wystarczającej opieki nad osobami starszymi i chorymi (14,6% wskazań), alkoholizm (13,6%). Problemy w sprawach wychowawczych i zakłócanie porządku publicznego były wymieniane przez respondentów sporadycznie.

**Wykres 25. Największe problemy społeczne na danym obszarze (udział procentowy odpowiedzi)**

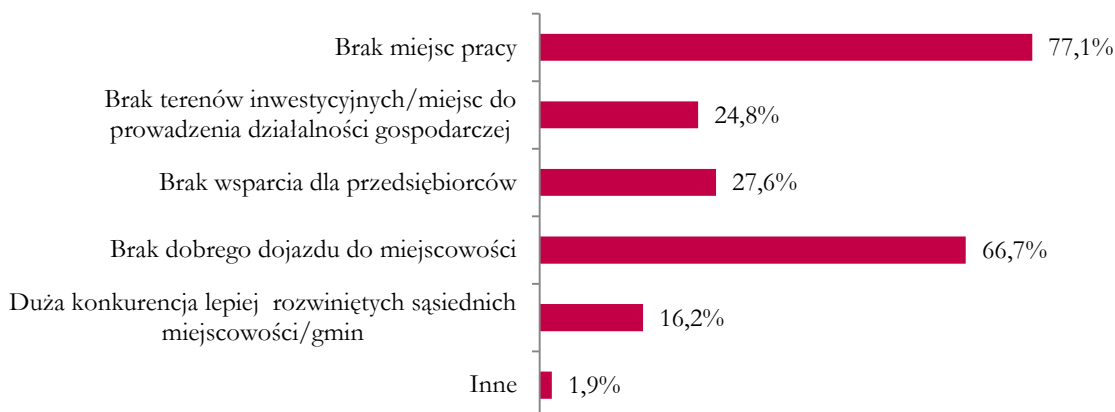


Źródło: Opracowanie własne.

#### 4. Największe problemy w sferze gospodarczej w Pana(i) miejscu zamieszkania.

Największym problemem w sferze gospodarczej w miejscu zamieszkania respondentów jest brak miejsc pracy – ponad 77% badanych udzieliło odpowiedzi dotyczyło tego aspektu. Dużym utrudnieniem na danym terenie jest również brak dogodnego dojazdu do miejscowości – opinię taką wyraziło ponad 66% osób. Ankietowani zwrócili także uwagę na brak wsparcia dla przedsiębiorców, konkurencję ze strony innych, lepiej rozwijających się miejscowości i gmin ościenny czy brak terenów inwestycyjnych.

Wykres 26. Największe problemy gospodarcze na danym obszarze (udział procentowy odpowiedzi)

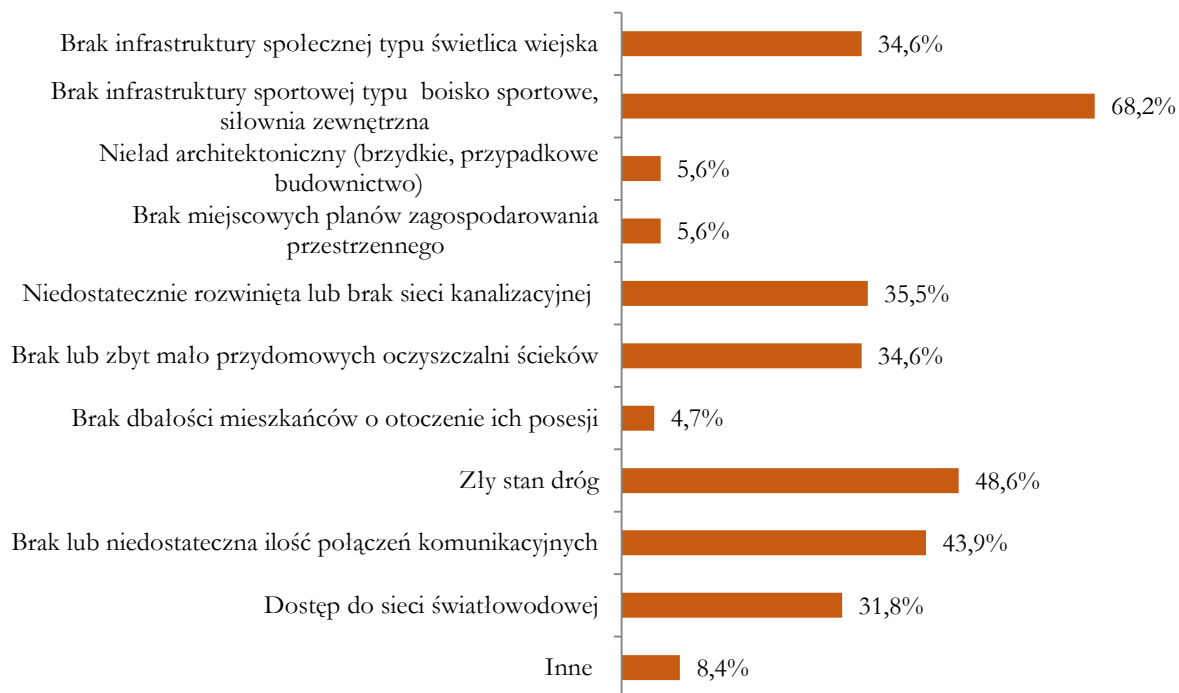


Źródło: Opracowanie własne.

#### 5. Największe problemy w sferze przestrzenno-technicznej w Pana(i) miejscu zamieszkania.

Najpoważniejszym problemem na terenie Gminy, jaki jest dostrzegany przez osoby biorące udział w badaniu ankietowym jest niewystraszająca infrastruktura sportowa – 68,2% osób wskazało tę kwestię. Utrudnienie dla mieszkańców stanowią również: zły stan dróg (48,6% wskazań) oraz brak lub niewystarczająca liczba połączeń komunikacyjnych (43,9%). Ponad 30% wskazań otrzymały również takie kwestie jak: niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna i zbyt mała ilość przydomowych oczyszczalni ścieków, niewystarczająca infrastruktura społeczna, a także brak dostępu do sieci światłowodowej.

Wykres 27. Największe problemy przestrzenno-techniczne na danym obszarze (udział procentowy odpowiedzi)

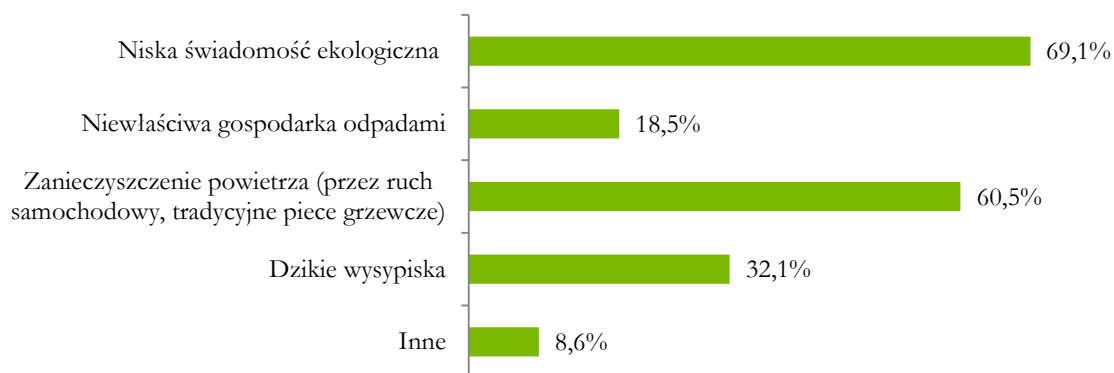


Źródło: Opracowanie własne.

## 6. Największe problemy w sferze środowiskowej w Pana(i) miejscu zamieszkania.

W sferze środowiskowej ankietowani zwrócili uwagę głównie na niską świadomość ekologiczną mieszkańców gminy – 69,1% odpowiedzi oraz na zanieczyszczenie powietrza – 60,5% odpowiedzi. Jako problemy na danym obszarze zostały wskazane również zanieczyszczenia w postaci dzikich wysypisk śmieci. Pojedyncze osoby dostrzegły również problem w sferze gminnej gospodarki ściekowej.

Wykres 28. Największe problemy środowiskowe na danym obszarze (udział procentowy odpowiedzi)



Źródło: Opracowanie własne.

## 7. Czego według Pana(i) najbardziej potrzeba w Pana(i) miejscu zamieszkania, aby stało się ono bardziej przyjazne dla mieszkańców i mogło się lepiej rozwijać?

Osoby biorące udział w badaniu ankietowym wskazały szereg różnego rodzaju potrzeb w ich miejscu zamieszkania. W odpowiedziach respondentów przeważały kwestie związane z infrastrukturą techniczną.

Do najważniejszych potrzeb społecznych zaliczono:

- Zajęcia dla dzieci i młodzieży – organizacja czasu wolnego, koła zainteresowań
- Działania mające na celu aktywizację i integrację społeczności lokalnej, m.in. organizacja imprez kulturalnych/integracyjnych/okolicznościowych dla mieszkańców poszczególnych sołectw
- Działania mające na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych poprzez szkolenia i kursy zawodowe – szkolenie umiejętności zawodowych
- Organizacja miejsca spotkań dla mieszkańców (szczególnie dla młodzieży)
- Zajęcia skierowane do seniorów
- Zajęcia komputerowe i językowe dla dzieci i dorosłych
- Stworzenie miejsc pracy

Potrzeby związane z infrastrukturą techniczną:

- Budowa/modernizacja obiektów infrastruktury społecznej – świetlic wiejskich, miejsc spotkań i integracji mieszkańców
- Stworzenie obiektów infrastruktury sportowej i rekreacyjnej (boisk sportowych, orlików, siłowni zewnętrznych, placów zabaw)
- Poprawa infrastruktury drogowej – oświetlenie dróg, budowa ścieżek pieszo-rowerowych, które poprawiłyby bezpieczeństwo pieszych
- Budowa infrastruktury technicznej – podłączenie do kanalizacji, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, podłączenie do światłowodu
- Zwiększenie liczby połączeń komunikacji publicznej, które umożliwią mieszkańcom większą mobilność
- Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa poprzez zwiększenie liczby patroli policji

## Spis tabel

Tabela 1. Wyniki egzaminu szóstoklasisty w szkołach Gminy Grudziądz z lat 2012/2013 – 2014/2015 ...	22
Tabela 2. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w latach 2013-2015 .....	22
Tabela 3. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze.....	30
Tabela 4. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze .....	31
Tabela 5. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na danym obszarze .....	31
Tabela 6. Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze.....	32
Tabela 7. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze .....	32
Tabela 8. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na danym obszarze .....	32
Tabela 9. Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze.....	33
Tabela 10. Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze.....	34
Tabela 11. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na danym obszarze.....	34
Tabela 12. Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze.....	35
Tabela 13. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze .....	35
Tabela 14. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na danym obszarze.....	35
Tabela 15. Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze.....	36
Tabela 16. Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata na danym obszarze .....	36
Tabela 17. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na danym obszarze.....	37
Tabela 18. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze.....	38
Tabela 19. Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata na danym obszarze .....	39
Tabela 20. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na danym obszarze.....	39
Tabela 21. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze .....	40
Tabela 22. Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata na danym obszarze .....	40
Tabela 23. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na danym obszarze.....	41
Tabela 24. Sołectwo Wielki Welcz – negatywne zjawiska w innych sferach .....	42
Tabela 25. Sołectwo Dusocin - negatywne zjawiska w innych sferach.....	43
Tabela 26. Sołectwo Turznice - negatywne zjawiska w innych sferach.....	44
Tabela 27. Sołectwo Stary Folwark - negatywne zjawiska w innych sferach .....	44
Tabela 28. Sołectwo Mały Rudnik - negatywne zjawiska w innych sferach .....	45
Tabela 29. Powierzchnia i ludność Gminy Grudziądz objęta rewitalizacją .....	48
Tabela 30. Cel 1 rewitalizacji dla wszystkich podobszarów rewitalizacji.....	50
Tabela 31. Cel 2 rewitalizacji dla podobszarów rewitalizacji Wielki Welcz i Dusocin.....	50
Tabela 32. Wyniki egzaminu w Gimnazjum w Mokrem w latach 2013-2015 .....	57
Tabela 33. Wyniki egzaminu w Gimnazjum w Piaskach w latach 2013-2015 .....	71
Tabela 34. Wskaźniki dla celów rewitalizacji.....	85
Tabela 35. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	87

Tabela 36. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne .....	102
Tabela 37. Komplementarność problemowa GPR Gminy Grudziądz .....	107
Tabela 38. Formy konsultacji społecznych wykorzystane na etapie diagnozowania.....	113
Tabela 40. Najważniejsze zadania podmiotów uczestniczących w procesie przygotowania i wdrażania programu rewitalizacji.....	121
Tabela 41. Najważniejsze zadania podmiotu koordynującego działania w programie rewitalizacji.....	122
Tabela 42. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe.....	127
Tabela 43. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne – szacunkowe ramy finansowe.....	132
Tabela 43. Lokalizacja korzystania z usług (liczba wskazań).....	147

## Spis wykresów

Wykres 1. Struktura ludnościowa w Gminie Grudziądz na dzień 31.12.2015 r.....	19
Wykres 2. Struktura ludnościowa w Gminie Grudziądz na dzień 31.12.2015 r.....	19
Wykres 3. Liczba mieszkańców poszczególnych sołectw Gminy Grudziądz na dzień 31.12.2015 r. ....	20
Wykres 4. Liczba i struktura bezrobocia w Gminie Grudziądz na dzień 31.12.2015 r.....	20
Wykres 5. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w latach 2010-2015 .....	21
Wykres 6. Struktura wiekowa ludności sołectwa Wielki Welcz na dzień 31.12.2015 r.....	54
Wykres 7. Struktura wiekowa w sołectwie Wielki Welcz na tle Gminy Grudziądz na dzień 31.12.2015 r. ....	54
Wykres 8. Osoby bezrobotne z terenu Wielkiego Welcza zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy na dzień 31.12.2015 r. ....	55
Wykres 9. Beneficjenci pomocy społecznej w Wielkim Welczu na dzień 31.12.2015 r. ....	56
Wykres 10. Struktura wiekowa ludności sołectwa Dusocin na dzień 31.12.2015 r. ....	61
Wykres 11. Struktura wiekowa w sołectwie Dusocin na tle Gminy Grudziądz na dzień 31.12.2015 r.....	61
Wykres 12. Osoby bezrobotne z terenu Dusocina zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy na dzień 31.12.2015 r. ....	62
Wykres 13. Beneficjenci pomocy społecznej w Dusocinie na dzień 31.12.2015 r.....	63
Wykres 14. Struktura wiekowa ludności sołectwa Turznice na dzień 31.12.2015 r.....	68
Wykres 15. Struktura wiekowa w sołectwie Turznice na tle Gminy Grudziądz na dzień 31.12.2015 r. ....	68
Wykres 16. Beneficjenci pomocy społecznej w Turznicach na dzień 31.12.2015 r.....	69
Wykres 17. Struktura wiekowa ludności sołectwa Mały Rudnik na dzień 31.12.2015 r. ....	74
Wykres 18. Struktura wiekowa w sołectwie Mały Rudnik na tle Gminy Grudziądz na dzień 31.12.2015 r.....	75
Wykres 19. Osoby bezrobotne z terenu Małego Rudnika zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy na dzień 31.12.2015 r. ....	75
Wykres 20. Beneficjenci pomocy społecznej w Małym Rudniku na dzień 31.12.2015 r. w 2015 r. ....	76
Wykres 21. Ramowy harmonogram realizacji programu .....	125
Wykres 22. Płeć osób biorących udział w badaniu ankietowym (liczba wskazań). ....	145
Wykres 23. Wiek osób biorących udział w badaniu ankietowym (liczba wskazań).....	145
Wykres 24. Ocena jakości życia w miejscu zamieszkania (udział procentowy odpowiedzi) .....	146
Wykres 25. Największe problemy społeczne na danym obszarze (udział procentowy odpowiedzi) .....	147
Wykres 26. Największe problemy gospodarcze na danym obszarze (udział procentowy odpowiedzi).....	148
Wykres 27. Największe problemy przestrzenno-techniczne na danym obszarze (udział procentowy odpowiedzi).....	148
Wykres 28. Największe problemy środowiskowe na danym obszarze (udział procentowy odpowiedzi).....	149

## Spis zdjęć

Zdjęcie 1. Zespół Szkół im. ks. Jana Twardowskiego w Mokrem .....	56
Zdjęcie 2. Kościół pw. Św. Jana Chrzciciela w Wielkim Welczu .....	57
Zdjęcie 3. Budynek świetlicy w Wielkim Welczu .....	58



Zdjęcie 4. Plac zabaw w Wielkim Welczu .....	58
Zdjęcie 5. Szkoła Podstawowa im. dra Ludwika Rydygiera w Dusocinie .....	63
Zdjęcie 6. Zagroda wiejska należąca do rodziny Rydygierów .....	64
Zdjęcie 7. Budynek dawnej szkoły podstawowej .....	64
Zdjęcie 8. Cmentarz ewangelicki.....	64
Zdjęcie 9. Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej w Dusocinie .....	65
Zdjęcie 10. Zespołu Szkół im. Szarych Szeregów w Piaskach.....	70
Zdjęcie 11. Budynek świetlicy wiejskiej w Turznicach .....	71
Zdjęcie 12. Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Rudzie.....	76
Zdjęcie 13. Spotkania konsultacyjne podczas etapu diagnozowania.....	115
Zdjęcie 14. Informacje o konsultacjach społecznych diagnozy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji: BIP, strona internetowa gminy, ogłoszenie na tablicy.....	116

## Spis schematów

Schemat 1. Proces rewitalizacji.....	6
Schemat 2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze gminy Grudziądz ...	7
Schemat 3. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	11
Schemat 4. Cele rewitalizacyjne.....	50
Schemat 5. Cel rewitalizacji, kierunki działań i przedsięwzięcia .....	84
Schemat 6. Koncepcja zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych .....	105
Schemat 7. Stopień zaangażowania interesariuszy w partycypację społeczną .....	112
Schemat 8. Interesariusze rewitalizacji .....	112
Schemat 9. System wdrażania programu rewitalizacji.....	124
Schemat 10. Formy monitoringu .....	134
Schemat 11. Procedura wprowadzania zmian do gminnego programu rewitalizacji.....	135

## Spis map

Mapa 1. Gmina Grudziądz – położenie w powiecie grudziądzkim. ....	18
Mapa 2. Gmina Grudziądz w podziale na grupy sołectw wyznaczonych do zbadania występowania stanu kryzysowego .....	29
Mapa 3. Sołectwa położone w północnej części gminy Grudziądz.....	30
Mapa 4. Sołectwa położone w środkowej części gminy .....	33
Mapa 5. Sołectwa położone w południowo-zachodniej części gminy Grudziądz .....	38
Mapa 6. Granice obszaru zdegradowanego w Gminie Grudziądz.....	46
Mapa 7. Granice obszaru rewitalizacji w gminie Grudziądz. ....	49
Mapa 8. Sołectwo Wielki Welcz na tle Gminy Grudziądz. ....	53
Mapa 9. Sołectwo Dusocin na tle gminy Grudziądz. ....	60
Mapa 10. Sołectwo Turznice na tle Gminy Grudziądz .....	67
Mapa 11. Sołectwo Mały Rudnik na tle Gminy Grudziądz.....	74